

P R I R E D I L I

KAZNENO PRAVO: **MLADEN PIŠKOREC, predsjednik kaznenog odjela**

GRADANSKO PRAVO: **ANTUN DOMINKO, predsjednik građanskog odjela**

KAZNENO PRAVO

I KAZNENI ZAKON	2 - 9
II ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU.....	9 - 13
III ZAKON O SIGURNOSTI PROMETA NA CESTAMA.....	13 - 14
IV ZAKON O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA.....	14

GRAĐANSKO PRAVO

I STVARNO PRAVO.....	15 - 23
II OBVEZNO PRAVO.....	23 - 46
III OBITELJSKO I NASLJEDNO PRAVO.....	46 - 59
IV RADNO PRAVO.....	59 - 72
V GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO:	
PARNIČNI POSTUPAK.....	72 – 78
OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA.....	78 - 87

I KAZNENI ZAKON**1) Čl. 20.**

Ako je u postupku utvrđeno da okrivljenik nije vodio knjigovodstvo na način da je uopće mogao u obračunskom razdoblju utvrditi svoju obvezu poreza na dodanu vrijednost (PDV) sukladno odredbi čl. 18. Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“ br. 106/96) tada vrijeme propuštanja takvih radnji ne može predstavljati vrijeme od kojeg počinje teći rok zastare kaznenog progona za kazneno djelo utaje poreza i drugih davanja iz čl. 286. st. 1 KZ-a, već je u takvom slučaju za zastaru relevantno vrijeme kada je poreznu obvezu utvrdila procjenom porezna uprava. Financijskom kontrolom od strane porezne uprave dana 7. srpnja 1999. godine izvršen je popis zatečenih dobara bez dokumentacije, kod čega je ovlašteno tijelo postupalo sukladno odredbi čl. 25. st. 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost, pa tek od toga datuma teče rok zastare kaznenog progona za kazneno djelo iz čl. 286. st. 1. KZ-a.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-341/08 od 26. ožujka 2009. g.

2) Čl. 28.

Način postupanja jednog okrivljenika koji prodaje 20 grama marihuane za iznos od 200,00 kn, te drugog okrivljenika koji u dva navrata prodaje po 5 grama marihuane za iznose od po 50,00 kn, ne upućuje na zaključak da je riječ o beznačajnim djelima zlouporabe opojnih droga iz čl. 173. st. 2. KZ-a. Riječ je o čestom i pogibeljnom načinu počinjenja kaznenog djela iz čl. 173. st. 2. KZ-a za koje je zapriječena visoka kazna zatvora (najmanje tri godine). Stavljanjem navedene količine marihuane u promet moguće je napraviti 20-tak jednokratnih doza za trošenje opojne droge, pa takva količina opojne droge marihuane, brojnost mogućih jednokratnih doza za trošenje, uz okolnost dvokratne prodaje od strane drugog okrivljenika, upućuje na zaključak da nastupjela posljedica za zaštićeno dobro i pravni sustav nije beznačajna.

VSRH I Kž-1049/08 od 1. siječnja 2009. g.

3) Čl. 28.

Zbog načina postupanja okrivljenika, njegove krivnje i nastupjele posljedice za zaštićeno dobro i pravni sustav, radi se o beznačajnom kaznenom djelu zlouporabe opojnih droga iz čl. 173. st. 2. KZ-a kada je utvrđeno da je okrivljenik posijao više sjemenki indijske konoplje i uzgojio dvije stabljike do visine da se sa njih može ubrati i sušiti lišće, te dobio 67,71 gram opojne droge marihuane. Radi se o maloj količini opojne

droge koja je trebala poslužiti isključivo za osobnu konzumaciju okrivljenika, koji boluje od kronificiranog oblika PTSP-a, pa je uzgojem i konzumacijom marihuane nastojao sebi olakšati tegobe zbog teškog psihičkog stanja.

VSRH I Kž-140/09 od 21. travnja 2009. g.

4) Čl. 52. st. 3.

Kada je osuđeniku izrečenu novčanu kaznu od 30 prosječnih dnevnih dohodaka u Republici Hrvatskoj utvrđenu u ukupnom iznosu od 4.734,00 kn zamijenio sa kaznom zatvora u trajanju od 28 dana, tako što je primijenio visinu jednog prosječnog dnevnog dohotka u Republici Hrvatskoj u iznosu koji je važio na dan kada je donijeta odluka o zamjeni novčane kazne, prvostupanjski sud je pogrešno primijenio odredbu čl. 52. st. 3. KZ-a. Zamjena novčane kazne kaznom zatvora prema odredbi čl. 52. st. 3. KZ-a vrši se uvijek prema ukupnom broju pravomoćno izrečenih dnevnih dohodaka, tako da eventualna kasnija promjena visine prosječnog dnevnog dohotka u Republici Hrvatskoj ne može utjecati na odluku o zamjeni novčane kazne, jer do primjene blažeg zakona ne može doći nakon što je prvostupanjska presuda postala pravomoćna.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-4/09 od 29. siječnja 2009. g.

5) Čl. 60.

Kada je nedvojbeno utvrđeno da je okrivljenik teške tjelesne ozljede oštećenici nanio s najmanje dva međusobno neovisna jaka udarca šakom u trenutku kada ona nije bila u situaciji da uopće pruži bilo kakav otpor, jer je okrivljenik prethodno upotrebom sile i prijetnje prisilio oštećenicu na spolni snošaj, tada se radi o počinjenju u realnom stjecaju kaznenih djela silovanja iz čl. 188. st. 1. i 2. KZ-a i teške tjelesne ozljede iz čl. 99. st. 1. KZ-a, a ne jednom kaznenom djelu silovanja iz čl. 188. st. 6. KZ-a. Okrivljenik je oštećenicu naprosto snažno udarao znajući i pristajući da joj pritom nanese tešku tjelesnu ozljedu, pri čemu ovo ozljeđivanje nije bilo u funkciji slamanja otpora radi spolnog snošaja, već predstavlja samostalno kazneno djelo iz čl. 99. st. 1. KZ-a.

VSRH I Kž-4/09 od 7. travnja 2009. g.

6) Čl. 60.

Počinio je u stjecaju kazneno djelo iz čl. 31. Zakona o državnim robnim zalihama („Narodne novine“ br. 68/98) i zloporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz čl. 292. st. 2. u vezi st. 1. al. 5. KZ-a okrivljenik koji je kao direktor trgovačkog društva

na temelju zaključenog ugovora sa Ravnateljstvom za robne zalihe Ministarstva gospodarstva RH preuzeo na čuvanje i skladištenje merkantilni kukuruz i pšenicu roda 1998. godine, a potom bez znanja i odobrenja Ravnateljstva, te protivno odredbama zaključenog ugovora, s ciljem da trgovačkom društvu pribavi protupravnu imovinsku korist dio merkantilne pšenice samljeo u brašno i prodao različitim trgovačkim društvima, a dio merkantilnog kukuruza utrošio za tov junadi vlasništvo trgovačkog društva, čime je društvu pribavio imovinsku korist od preko 18,000.000,00 kn.

VSRH I Kž-415/07 od 1. rujna 2009. g.

7) Čl. 60. st. 2. toč. g.

Kod izricanja jedinstvene novčane kazne za djela počinjena u stjecaju, u skladu sa odredbom čl. 60. st. 2. toč. g. KZ-a, primjenjuje se princip kumulacije po kojem jedinstvena novčana kazna ne može biti veća od zbroja pojedinačno utvrđenih novčanih kazni, uz daljnje izričito zakonsko ograničenje da ne smije biti veća od najveće zakonske mjere novčane kazne.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-166/09 od 17. prosinca 2009. g.

8) Čl. 69. st. 5.

Ako pravomoćnom presudom opoziv uvjetne osude nije vezan uz poštivanje sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti od alkohola, jer osuđeniku nije određen tzv. dvostruki uvjet u skladu s odredbom čl. 68. KZ-a, tada ne postoje zakonski uvjeti za opoziv uvjetne osude na temelju odredbe čl. 69. st. 5. KZ-a ukoliko se osuđenik nije podvrgnuo obveznom liječenju od ovisnosti. Sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti primijenjena uz kaznenopravnu sankciju uvjetne osude u smislu odredbe čl. 76. st. 2. KZ-a izvršava se prema odredbama Glave XIV Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela i prekršaje, pa ukoliko se osuđenik ne javi određenoj zdravstvenoj ustanovi na liječenje od alkohola ili odbije da se podvrgne ili izbjegava to liječenje, može se jedino kazniti za prekršaj kaznom zatvora.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-46/09 od 19. ožujka 2009. g.

9) Čl.75.

Okrivljeniku koji je kazneno djelo prijetnje iz čl. 129. st. 3. u vezi st. 1. KZ-a počinio u stanju smanjene ubrojivosti ne može se izreći sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja iz čl. 75. KZ-a. Prema odredbi čl. 75. st. 1 KZ-a obvezno

psihijatrijsko liječenje može se primijeniti samo prema počinitelju koji je kazneno djelo počinio u stanju smanjene ubrojivosti. Definiciju smanjene ubrojivosti sadrži odredba čl. 42. KZ-a, prema kojoj se počinitelj koji je u vrijeme počinjenja kaznenog djela bio smanjeno ubrojiv u znatnoj mjeri može blaže kazniti. Pojam smanjene ubrojivosti, prema danoj zakonskoj definiciji, obuhvaća dakle samo smanjenu ubrojivost u znatnoj mjeri (stupnju). Kada kazneni zakon u čl. 75. st. 1. KZ-a govori o smanjenoj ubrojivosti ima u vidu definiciju toga pojma iz odredbe čl. 42. KZ-a, što znači da ubrojivost koja je smanjena, ali ne u znatnoj mjeri, nije smanjena ubrojivost kao pretpostavka za primjenu sigurnosne mjere iz čl. 75. st. 1. KZ-a.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-44/09 od 2. travnja 2009. g.

10) Čl. 80. st. 1.

Sigurnosna mjera oduzimanja predmeta iz čl. 80. st. 1. KZ-a može se primijeniti glede predmeta koji je bio namijenjen ili uporabljen za počinjenje kaznenog djela ili je nastao počinjenjem kaznenog djela, uz dodatne uvjete, a to je postojanje opasnosti da će se takav predmet ponovno uporabiti za počinjenje kaznenog djela, ili kada je radi zaštite opće sigurnosti ili iz moralnih razloga oduzimanje takvih predmeta prijeko potrebno. Od okrivljenika se ne mogu oduzeti oružje i streljivo koji niti su bili namijenjeni, niti uporabljeni za počinjenje kaznenog djela, a nisu niti nastali počinjenjem kaznenog djela, već takvi predmeti mogu biti jedino oduzeti odlukom nadležnog tijela u upravnom ili prekršajnom postupku.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-442/08 od 19. veljače 2009. g.

11) Čl. 99. st. 1.

Počinio je kazneno djelo teške tjelesne ozljede iz čl. 99. st. 1. KZ-a, a ne pokušaja ubojstva iz čl. 90. u vezi čl. 33. KZ-a, okrivljenik koji je metalnom ispušnom cijevi auta udario oštećenika po glavi zadavši mu tešku tjelesnu ozljedu u vidu prijeloma kostiju lubanje lijevo tjemeno zatiljno s utisnućem i ozljedom mozga. Pravilno sagledavajući okolnosti konkretnog slučaja, a naročito način postupanja okrivljenika i to da je prišavši oštećeniku s leđa, ničim neometan, metalnom ispušnom cijevi auta koja je uslijed korozivnog oštećenja bila toliko krhka i slaba da je pukla uslijed udarca, zadao oštećeniku samo jedan udarac po glavi, pri čemu ničim nije doveo u opasnost život oštećenika (iz liječničkog vještačenja nedvojbeno proizlazi da se radi samo o apstraktnoj opasnosti za život, te da bi oštećenik ostao živ i da nije potražio liječničku pomoć), već samo njegov tjelesni integritet, jasno proizlazi da je upravo to i htio, dakle da je na subjektivnoj strani okrivljenika postojala izravna namjera na zadavanje teške tjelesne ozljede oštećeniku, a ne na njegovo usmrćenje.

VSRH I Kž-1179/07 od 8. rujna 2009. g.

12) Čl. 129. st. 3.

Školski pedagog i školski psiholog imaju svojstvo odgovornih osoba u smislu odredbe čl. 89. st. 7. KZ-a, jer im je povjeren određeni djelokrug poslova iz područja djelovanja ustanove u kojoj su zaposleni, kako je to vidljivo iz Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada škole. Kada je okrivljenik, kao bivši učenik škole, ozbiljno prijetio školskom pedagogu i psihologu da će ih usmrtno počinio je kvalificirani oblik kaznenog djela prijetnje iz čl. 129. st. 3. KZ-a, jer su prijetnje bile upućene odgovornim osobama u vezi s njihovim radom.

Županijski sud u Bjelovaru, Kžm-28/09 od 30. prosinca 2009. g.

13) Čl. 188. st. 1.

Počinio je kazneno djelo silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ-a na način da je uporabom sile izvršio sa spolnim odnošajem izjednačenu spolnu radnju okrivljenik koji je, nakon što je rukama udario oštećenicu po glavi i uhvatio je za vrat, te pokušao svoje spolovilo staviti u njena usta, ugurao prste u njezin spolni organ.

VSRH I Kž-613/09 od 22. rujna 2009. g.

14) Čl. 195. st. 2.

Čini kazneno djelo podvođenja iz čl. 195. st. 2. KZ-a u vidu organiziranja drugima pružanja seksualnih usluga radi zarade okrivljenik koji je, u cilju dobiti za sebe, u iznajmljeni stan doveo žensku osobu koju je nagovarao da u tom stanu drugim muškarcima, koji su dolazili u stan, pruža seksualne usluge za novac, na što ona nije pristala. Organiziranje pružanja seksualnih usluga obuhvaća poduzimanje raznovrsnih aktivnosti sa ciljem stvaranja uvjeta za pružanje seksualnih usluga radi zarade. Za postojanje kaznenog djela nije potrebno da stvarno dođe i do pružanja seksualne usluge, već je djelo dovršeno povezivanjem i kontaktom podvedene osobe s korisnikom usluge u cilju ostvarenja zarade.

Županijski sud u Bjelovaru, Kžm-60/08 od 2. travnja 2009. g.

15) Čl. 215.a

Radnje okrivljenika kome se na teret stavlja da je vikao na svoju majku da se ne miješa u njegove odnose sa sinom i da im ne smeta, te da ide van iz kuće ili će je udariti, nemaju obilježja kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji iz čl. 215a. KZ-a

obzirom da u objektivnom smislu ne predstavljaju „osobito drsko ponašanje“, niti neki drugi vid tog kaznenog djela.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-437/08 od 19. ožujka 2009. g.

16) Čl. 218. st. 2.

Čini kvalificirani oblik kaznenog djela razbojništva iz čl. 218. st. 2. KZ-a okrivljenik koji je prijetnjom plinskog pištolja u čijem spremniku se nalazilo 8 komada streljiva za slijepo – blank punjenje, namijenjeno za davanje zvučnog signala (startno streljivo), uperenim prema djelatnici poslovnice financijske tvrtke, govoreći „daj novce“, prinudio djelatnicu da mu preda novac iz ladice radnog stola. Plinski pištolj predstavlja oružje u smislu odredbe čl. 3. Zakona o oružju, a za predmetni pištolj je balističkim vještačenjem utvrđeno da je objektivno podoban za ugrožavanje tijela ili života druge osobe ako dođe do ispaljenja signalnog streljiva iz neposredne blizine, manje od 10 cm, ili do kontaktnog hica.

VSRH I Kž-388/09 od 30. lipnja 2009. g.

17) Čl. 230. st. 1.

Kao kazneno djelo nedozvoljene uporabe autorskog djela iz čl. 230. st. 1. KZ-a okrivljeniku se stavlja na teret da je nedozvoljeno umnožio i nudio na prodaju „razglednice sa zaštićenim autorskim pravima – fotografijama“. Takav opis predmeta djela je neprecizan i potpuno neodređen, jer iz njega nije jasno o kakvom se i čijem „autorskom djelu“ radi, fotografije kojeg motiva i čijeg autorskog prava su nedozvoljeno umnožene i nuđene na prodaju, pa u opisu djela uopće nisu naznačene činjenice iz kojih bi bilo razvidno da se radi o „autorskom djelu“ kao bitnom obilježju kaznenog djela koje se okrivljeniku pravno stavlja na teret.

Županijski sud u Bjelovaru Kž-423/08 od 15. siječnja 2009. g.

18) Čl. 234. st. 2.

U radnjama okrivljenika, koji je radi stjecanja znatne imovinske koristi, drugim osobama napisao dva lista papira u kojima traži da mu plate određene novčane iznose u eurima, jer da će ih u slučaju neplaćanja otetiti i da će biti mrtvi, koje listove je treća osoba slučajno pronašla i predala osobama na koje se sadržaj odnosio, nema obilježja kaznenog djela pokušaja iznude iz čl. 234. st. 2. u vezi čl. 33. KZ-a. Činjenica da je okrivljenik napisao dva lista papira iznuđivačkog sadržaja još ne predstavlja niti jedno od potrebnih

obilježja kaznenog djela iznude, obzirom da nema dokaza da je napisano stvarno namjeravao i poslati osobama na koje se iznuđivački sadržaj odnosi, dok sama radnja pisanja sadržaja na listovima papira može predstavljati jedino fazu pripremnih radnjih koja nije kažnjiva.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-144/09 od 16. srpnja 2009. g.

19) Čl. 240. st. 1.

Da bi se radilo o počinjenju kaznenog djela nesavjesnog liječenja iz čl. 240. st. 1. KZ-a potrebno je da se radi o nepodobnom načinu liječenja, ali ne bilo kakvom, već onom koji je „očito“, što znači da izrazito odstupa od pravila struke i standardnog načina liječenja. Kao osnovno kazneno djelo nesavjesnog liječenja u vidu primjene očito nepodobnog načina liječenja okrivljeniku se stavlja na teret da je protivno pravilima medicinske znanosti i prakse propustio odrediti porod hitnom vakuum ekstrakcijom (VE) u općoj anesteziji. Za kaznenu odgovornost okrivljenika potrebno je stoga da njegov propust da odredi porod hitnom VE u općoj anesteziji jasno i izrazito odstupa od standardnog (opće primjenjivanog) načina poroda u konkretnim okolnostima. Kada je utvrđeno da je okrivljenik stvarno odabrao podoban način poroda, VE kojom je dijete doista i porođeno, ali je pogriješio u procjeni vremenskog trajanja poroda, koji je trebao biti ubrzan primjenom opće anestezije prema roditelji, uz okolnosti da u bolnici nikada nije rađena VE u općoj anesteziji, te da medicinski vještak potvrđuje da se VE u općoj anesteziji rijetko radi, tada se propust okrivljenika, koji doduše predstavlja grešku u vođenju poroda, ne može označiti kao „očito nepodoban način poroda“ u smislu ostvarivanja obilježja bića kaznenog djela nesavjesnog liječenja iz čl. 240. st. 1. KZ-a.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-450/08 od 15. siječnja 2009. g.

20) Čl. 292. st. 2. i 1. al. 4.

Pogrešno prvostupanjski sud zaključuje da je okrivljenik, kao upravitelj poljoprivredne zadruge (PZ), u cilju neplaćanja PDV-a, poslujući mimo žiro-računa, ošteti državni proračun za cca 250.000,00 kn, dok njegovom namjerom nije bio obuhvaćen ostatak nesumnjivo dugovanog iznosa od najmanje 3,640.000,00 kn. U situaciji kada okrivljenik započinje poslovati „na crno“, izbjegavajući legalan način korištenja žiro-računa, on je svakako svjestan do tada dospjelih i dugovanih iznosa koji su došli na naplatu izdanim nalogima, no takav način poslovanja (zaobilaženjem žiro-računa) nesumnjivo ne samo da sprječava naplatu već dospjelih potraživanja, već uskraćuje i onemogućava naplatu i onih koja će neizbježno i nužno nastati nastavkom zakonitog i redovnog poslovanja i gospodarskog života PZ. Kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju čini se s namjerom koja sadrži u zakonu točno

određen cilj – pribavljanje imovinske koristi (dolus specialis), a kvalificirani oblik opstojat će ako je počinitelj postupanjem opisanim u stavku 1. članka 292. KZ-a išao za tim da pribavi znatnu imovinsku korist. To ne znači da počinitelj mora svješću obuhvatiti sasvim točan iznos očekivane imovinske koristi, već je odlučno je li on svjestan okvirnog iznosa potrebnog za podvođenje takvog ponašanja pod kvalificirani oblik tog djela. U suprotnom od svakog bi se takvog počinitelja tražilo da je sposoban izvesti precizni izračun dugovanih svota, što zahtijeva posebno stručno znanje, koje je nebitno za opstojnost bitnih subjektivnih i objektivnih obilježja tog djela.

VSRH I Kž-346/06 od 26. studenog 2008. g.

21) Čl. 345.

Okrivljenik kome su kao vozaču kamiona u pravnoj osobi bile dane kreditna kartica „Amex bisniss“ i kartica INE radi korištenja za službene potrebe, ali je on pomoću njih podizao gotov novac i plaćao robu za vlastite potrebe, ne može činiti kazneno djelo pronevjere iz čl. 345. KZ-a, jer takve kartice ne predstavljaju novac ili druge pokretne stvari koje bi okrivljenik protupravno prisvojio, nego tek sredstvo putem kojeg može doći do prisvajanja novca ili stvari ukoliko se njihovo korištenje zlorabiti protivno svrsi zbog koje su okrivljeniku povjerene, pa radnje okrivljenika mogu predstavljati jedino kazneno djelo zlorabite položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 4. KZ-a. Ako se okrivljenik za vlastite potrebe neovlašteno koristio povjerenom INA karticom obrta u koje je radio po ugovoru o djelu, dakle na štetu fizičke osobe, tada se može jedino raditi o kaznenom djelu zlorabite povjerenja iz čl. 227. KZ-a.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-98/09 od 9. srpnja 2009. g.

II ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

22) Čl. 9. st. 2.

Ukoliko su dvojica osumnjičenika, koji su kasnije optuženi kao supočinitelji u kaznenom djelu krađe iz čl. 216. st. 1. KZ-a, ispitani pred policijom u prisutnosti istog branitelja, tada je takvo ispitivanje u izričitoj suprotnosti s odredbom čl. 63. st. 1. ZKP-a, uslijed čega su oba zapisnika o ispitivanju nezakoniti dokazi, koji se trebaju izdvojiti iz spisa i na njima se ne može temeljiti sudska odluka.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-120/09 od 5. studenog 2009. g.

23) Čl. 9. st. 2.

Zvučni zapis razgovora snimljenog na mobilnom telefonu oštećenika u kojem je okrivljenik ozbiljno prijetio usmrćenjem oštećeniku i njemu bliskim osobama može se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku protiv okrivljenika zbog kaznenog djela prijetnje iz čl. 129. st. 2. KZ-a. Tehničko snimanje razgovora i izjave putem mobilnog telefona koji su namijenjeni upravo osobi koja to snima ne predstavlja neovlašteno snimanje u smislu kaznenog djela iz čl. 131. st. 2. KZ-a, pa takva snimka nije nezakoniti dokaz u smislu odredbe čl. 9. st. 2. ZKP-a. Ne radi se o povredi nekih prava okrivljenika iz odredbe čl. 9. st. 2. ZKP-a kada upravo on prema drugoj osobi čini kazneno djelo kojim povrjeđuje pravo na siguran život te osobe.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-189/09 od 12. studenog 2009. g.

24) Čl. 9. st. 2.

Osnovano se u žalbi okrivljenika ukazuje na formalnu i sadržajnu nezakonitost zapisnika o njegovom ispitivanju pred policijskim službenicima, koja proizlazi već ih činjenice da je njegovo ispitivanje vršeno od strane više policijskih službenika iz različitih policijskih postaja, a u zaglavlju zapisnika su navedena samo dvojica policijskih službenika, koji su zapisnik i potpisali, što nije u skladu s odredbom čl. 77. st. 8. ZKP-a. Tijekom ispitivanja od strane policijskih službenika okrivljeniku nije bilo omogućeno da uzme branitelja po svom izboru, pa je zapisnik o njegovom ispitivanju sastavljen protivno odredbi čl. 177. st. 5. ZKP-a i predstavlja nezakoniti dokaz u smislu odredbe čl. 9. st. 2. ZKP-a, koji je sud na temelju odredbe čl. 331. st. 2. ZKP-a trebao izdvojiti iz spisa.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-473/08 od 12. studenog 2009. g.

25) Čl. 136.

Kada je kaznenim djelom sklapanja štetnog ugovora iz čl. 294. st. 2. i 1. KZ-a oštećeno trgovačko društvo, tada je samo ono ovlašteno u kaznenom postupku podnijeti imovinskopravni zahtjev i predlagati u skladu sa čl. 136. st. 1. ZKP-a određivanje privremenih mjera osiguranja takvog zahtjeva, dok to ovlaštenje nema državni odvjetnik. Neosnovano je pozivanje državnog odvjetnika u optužnici na primjenu odredbe čl. 467. ZKP-a. Okrivljeniku se ne stavlja na teret kazneno djelo sa obilježjem pribavljanja protupravne imovinske koristi, da bi dolazilo u obzir oduzimanje imovinske koristi po čl. 82. KZ-a i zato sud po službenoj dužnosti ne može određivati privremene mjere osiguranja.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-51/09 od 19. ožujka 2009. g.

26) Čl. 322. st. 4. toč. 3.

Kada u kaznenom postupku koji je započeo podnošenjem optužnog prijedloga u listopadu 2004. godine ispitivanje oštećenika kao svjedoka nije bilo moguće zato što je napustio prijavljenu adresu prebivališta i nalazi se u inozemstvu na nepoznatoj adresi, te je za njim od 2004. do 2008. godine raspisana potraga koja nije realizirana, tada je prvostupanjski sud pravilno odbio dokazni prijedlog državnog odvjetnika za ispitivanje oštećenika kao svjedoka i bez toga dokaza donio presudu. Takav dokazni prijedlog, unatoč tome što se radi o ključnom svjedoku, očito je neprikladan, jer se taj dokaz u prethodnom tijeku postupka nije mogao pribaviti i vjerojatno je da se neće moći pribaviti niti u primjerenom roku (čl. 322. st. 4. toč. 3. ZKP-a), osobito imajući u vidu da prijete nastupanje apsolutne zastare kaznenog progona.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-460/08 od 15. siječnja 2009. g.

27) Čl. 367. st. 1. toč. 7.

Okrivljenik je presudom proglašen krivim zbog počinjenja kaznenog djela zlouporabe opojnih droga iz čl. 173. st. 2. KZ-a u vidu neovlaštenog posjedovanja pripravaka koji su propisom proglašeni opojnim drogama radi prodaje, dok je ispušten činjenični opis da bi tijekom 2008. godine mladim ljudima prodao 13 grama marihuane i 11 grama amfetamina i time prodavao opojnu drogu drugima. Izostavljanje pojedinog navoda činjeničnog opisa djela koje je državni odvjetnik označio kao produljeno kazneno djelo iz čl. 61. KZ-a ne predstavlja nepotpuno rješavanje predmeta optužbe i ne radi se o bitnoj povredi odredba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 7. ZKP-a.

VSRH Kžm-67/08 od 30. travnja 2009. g.

28) Čl. 367. st. 1. toč. 11.

Time što je sud izrekom presude kojom je okrivljenika oslobodio optužbe u odluci o troškovima postupka privatnog tužitelja na temelju odredbe čl. 123. st. 3. ZKP-a obvezao da snosi nužne izdatke okrivljenika i nužne izdatke i nagradu njegovog branitelja, dok je u obrazloženju presude navedeno da ti troškovi padaju na teret proračunskih sredstava, nije počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP-a. Ovakvi navodi obrazloženja presude ne odnose se na razloge o odlučnim činjenicama, pa zato ne može postojati bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11 ZKP-a, jer razlozi presude o odlučnim činjenicama nisu u znatnoj mjeri proturječni izreci.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-391/08 od 19. veljače 2009. g.

29) Čl. 367. st. 1. toč. 11.

Postoji proturječne izreke i razloga presude iz čl. 367. st. 1. toč. 11 ZKP-a kada se u razlozima obrazloženja navodi da se okrivljenik bavio prodajom droge, dok se u izreci presude kojom je proglašen krivim za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga iz čl. 173. st. 2. KZ-a utvrđuje da je kriv za posjedovanje droge radi prodaje.

VSRH Kžm-67/08 od 30. travnja 2009. g.

30) Čl. 367. st. 3.

Drugostupanjski sud je odbio žalbu okrivljenika iz osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 3. u vezi čl. 306. ZKP-a smatrajući da sud nije povrijedio pravo obrane okrivljenika kada je glavnu raspravu, na kojoj je donio presudu, održao bez prisutnosti branitelja, koji je ujutro na dan rasprave telefonom obavijestio predsjednika vijeća o nemogućnosti da nazoči raspravi zbog iznenadne bolesti, jer je sud ocijenio da odsutnost branitelja ne bi bila štetna za obranu.

Europski sud za ljudska prava utvrdio je postojanje povrede prava podnositelja zahtjeva (okrivljenika) na pošteno suđenje i na pravo obrane uz pravnu pomoć iz čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) iz slijedećih razloga: „Sud bilježi da je jedan od najvažnijih vidova ročišta za zaključenje glavne rasprave u kaznenom postupku prilika da obrana, kao i tužitelj, iznesu svoje završne riječi, te je to jedina prilika da obje stranke usmeno izlože svoje poglede na cijeli predmet i sve dokaze izvedene tijekom postupka, te da daju svoju ocjenu rezultata kaznenog postupka. Nenazočnost branitelja podnositelja zahtjeva bila je opravdani razlog za odgodu ročišta s obzirom na značenje ročišta za zaključenje glavne rasprave. Sud nalazi da se podnositelj zahtjeva nije mogao braniti uz pravnu pomoć po svom odabiru u mjeri kako to zahtijeva Konvencija i stoga je došlo do povrede čl. 6. st. 1., zajedno s čl. 6. st. 3. (c) Konvencije.“

Presuda Europskog suda za ljudska prava (prvi odjel) Strasbourg od 16. travnja 2009. g. – predmet Hanževački protiv Hrvatske (zahtjev br. 17182/07)

31) Čl. 367. st. 3.

Odredba čl. 233. st. 1. toč. 3. ZKP-a isključuje mogućnost ispitivanja kao svjedoka osobe koja je okrivljenik u postupku u kojem je primijenjena odredba čl. 29. toga Zakona, dakle odredba o spajanju kaznenog postupka, jer ista osoba u kaznenom postupku ne može istodobno biti u dvije procesne uloge, kao okrivljenik i kao svjedok. To se međutim ne odnosi na odredbu čl. 30. ZKP-a, koja regulira institut razdvajanja

kaznenog postupka, u kom slučaju kao svjedok u jednom kaznenom postupku može biti ispitana osoba koja je okrivljenik u drugom kaznenom postupku, bez obzira da li je taj postupak pravomoćno dovršen ili ne.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-120/09 od 5. studenog 2009. g.

32) Čl. 367. st. 3.

Sud je počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 3. u vezi čl. 330. st. 1. ZKP-a time što je presudu temeljio na transkriptima snimljenih razgovora između okrivljenika i drugih osoba, koje je pročitao, jer je takav propust suda utjecao na donošenje odluke. U kaznenom postupku dokazi su snimke telefonskih razgovora, a ne prijepisi snimki, tzv. transkripti, koji predstavljaju samo tehničko pomagalo kojim se sud može poslužiti prilikom slušanja audio zapisa. S obzirom da transkripti nisu dokazi ne može se prihvatiti žalbena tvrdnja da se presuda zbog toga temelji na nezakonitim dokazima (čl. 367. st. 2. ZKP-a), već se radi o povredi odredbe čl. 330. st. 1. ZKP-a, jer sud nije preslušao snimke telefonskih razgovora.

VSRH I Kž-66/09 od 13. listopada 2009. g.

33) Čl. 472.

Počinio je bitnu povredu odredaba kaznenog postupka sud koji je proveo postupak za opoziv uvjetne osude ne poštujući odredbe čl. 472. st. 2. i 3. ZKP-a, bez da je ispitao osuđenika koji je dostupan i bez da je o sjednici vijeća izvijestio osuđenika i oštećenika, zbog čega je drugostupanjski sud povodom žalbe osuđenika po službenoj dužnosti ukinuo presudu kojom je opozvana uvjetna osuda.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-108/09 od 10. rujna 2009. g.

III ZAKON O SIGURNOSTI PROMETA NA CESTAMA

34) Čl. 66. st. 2.

Stajalište suda da vozač prilikom pretjecanja noću drugog automobila ne smije uključiti duga svjetla, jer bi time smetao vozaču ispred sebe, neodrživo je s aspekta sigurnosti javnog prometa. Kada bi bilo tako, onda noću nikad ne bi bilo dopušteno pretjecanje, jer vozač koji noću pretječe nema druge mogućnosti da se uvjeti je li

pretjecanje moguće bez opasnosti za druge sudionike u prometu osim ako povremeno ne uključi duga svjetla. Eventualno kratkotrajno ometanje vozača vozila ispred sebe svakako je manje rizično od opasnosti koja se stvara pretjecanjem pod kratkim svjetlima.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž-13/09 od 26. veljače 2009. g.

IV ZAKON O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA

35) Čl. 54. st. 1.

U postupku izvršavanja kazne zatvora teret dokaza o činjenicama i okolnostima iznesenim u molbi za odgodu leži na podnositelju molbe. U tom postupku ne provode se dokazi kao u redovnom kaznenom postupku i sudac izvršenja nije obvezan prikupljati dokaze radi provjere i utvrđenja činjenica i okolnosti koje se navode u molbi za odgodu, već podnositelj molbe mora suda izvršenja podnijeti dokaze o činjenicama na kojima temelji razloge za odgodu.

Županijski sud u Bjelovaru, Kž I-41/09 od 27. studenog 2009. g.

GRADANSKO PRAVO**I STVARNO PRAVO****STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA DOSJEDANJEM NA NEPOKRETNOSTI****Pretpostavka**

(čl.159. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00,114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09)

Samo pošteno posjednik može steći pravo vlasništva dosjelošću, a takvim posjednikom ne može se smatrati nasljednik u čijem posjedu se nakon smrti ostavitelja (oca) nalazi nekretnina koja predstavlja ostavinsku imovinu, a koji je znao da pored njega postoji i drugi nasljednik (njegov brat), i da se taj drugi nasljednik nije ni odrekao nasljedstva, niti mu je ustupio svoj nasljedni dio, pa stoga na temelju takvog posjeda nije mogao steći pravo vlasništva dosjelošću na nasljednom dijelu tog drugog nasljednika, neovisno o duljini trajanja tog posjeda, jer je znao da mu ne pripada pravo na posjed cijele ostavinske imovine.

„Da bi se vlasništvo moglo steći dosjelošću, mora između ostaloga biti ispunjenja pretpostavka savjesnosti (poštenja) posjeda i to kako po odredbama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (čl. 159. - „Narodne novine“, br: 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09 – dalje: ZVDSP) koji je sada na snazi i u vrijeme podnošenja tužbe, tako i prema odredbama Zakona o osnovnim vlasničkim odnosima (čl. 28. - „Narodne novine“, br: 53/91 – dalje: ZOVO) koji se primjenjuje od 01. rujna 1980. godine do 31. prosinca 1996. godine, tako i prema odredbama Općeg građanskog zakonika (paragraf 1460) koji je bio na snazi u vrijeme smrti K.R..

Pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da tužitelj nije bio savjestan (pošten) posjednik. Naime, tužitelj nije jedini zakonski nasljednik pok. K.R. i to je tužitelj znao, pa je i sam u ostavinskom postupku i naznačio da je osim njega, nasljednik i njegov brat L.R. koji je otac tuženih, a koji je u ostavinskom postupku iza pok. K.R. i dao nasljedničku izjavu, i to 10. svibnja 1979. godine, da se prihvaća nasljedstva. Naime, upravo je tužitelj u ostavinskom postupku na ročištu 06. veljače 1975. godine (list 6) izjavio da je u izgledu sporazum o diobi nasljedstva između njega i njegovog brata L. koji živi u SAD-u te da je osim toga zemljišnoknjižno stanje nesređeno pa moli sud da odgodi raspravljanje ostavine, a kad postignu sporazum i srede stanje u zemljišnim knjigama, javit će da se nastavi ostavinski postupak, te je sud i odgodio raspravljanje na neodređeno vrijeme. Ostavinski sud je više puta pozivao M.R. na ročišta, a on je tek na ročištu 06. studenog 1978. godine dostavio adresu svog brata L. te dao svoju nasljedničku izjavu da

se prihvaća nasljedstva po zakonu, a izjavio je da pokojni ostavitelj nije oporučno raspolagao sa svojom imovinom te da se ostavina sastoji od nekretnina u Dubrovniku, ne navodeći pritom o kojim nekretninama se radi. Nakon što je ostavinski sud pozvao diplomatskim putem L.R. na ostavinsku raspravu, isti je po svom punomoćniku dana 10. svibnja 1979. godine dao nasljedničku izjavu da se prihvaća nasljedstva. U tijeku ostavinskog postupka umro je L.R., i to dana 22. studenog 1986. godine, o čemu je ostavinski sud obavijestio upravo tužitelj i naznačio da su njegovi nasljednici njegova djeca, a ovdje tuženici.

Točne su tvrdnje tužitelja da je nasljednik pošten posjednik od časa smrti ostavitelja, no tužitelj nije bio jedini nasljednik, pa je on samo postao poštenu suposjednik predmetnih nekretnina zajedno sa svojim bratom koji je također zakonski nasljednik, a koji je kako je naprijed rečeno se i prihvatio nasljedstva, pa neosnovano žalitelj ističe da je on kao poštenu posjednik od smrti svoga oca dosjelošću stekao vlasništvo predmetne nekretnine. Nesavjesni posjednik kakav je bio tužitelj ne može dosjelošću steći pravo vlasništva nekretnina bez obzira na to koliko je trajao njegov posjed. Istina je da postoji i zakonska presumpcija savjesnog posjeda, no u ovom konkretnom predmetu nije bilo potrebno da protivne stranke dokazuju nesavjesnost tužiteljevog posjeda, jer iz samih njegovih navoda proizlazi da je njegov posjed nesavjestan, budući da je i sam znao da ima brata koji se nije odrekao nasljedstva, niti mu eventualno ustupio i svoj nasljedni dio.

Stoga je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da tužitelj nije stekao pravo vlasništva na predmetnim nekretninama na temelju dosjelosti.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-527/09-2 od 15. X. 2009. godine.

DERIVATIVNO STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINI

Osnova stjecanja

(čl.115.st.1. i st.3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06 i 146/08)

Na arondiranoj nekretnini u postupku arondacije osnova stjecanja prava vlasništva je odluka državnog upravnog tijela (komisije za arondaciju), no kada provedena arondacija nije okončana donošenjem takve odluke, pravni temelj stjecanja vlasništva na zemljištu koje je dano u zamjenu za arondirano zemljište je pravni posao - usmeni sporazum o zamjeni nekretnina sklopljen između korisnika arondacije i vlasnika arondiranog zemljišta, koji je među strankama u cijelosti izvršen, i koji je u vrijeme njegova sklapanja (1982. godine) bio dopušten prema odredbama Zakona o prometu zemljišta i zgrada.

„Na temelju izvedenih dokaza sud prvog stupnja je utvrdio slijedeće činjenice:

- da je tijekom 1981. i 1982. godine vođen postupak arondacije radi okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta, i stvaranja zemljišnih blokova za korist Poljoprivredno industrijskog kombinata Lipik (PIK Lipik) kao korisnika arondacije,
- da je u navedenom postupku arondacije tužitelju oduzeto poljoprivredno zemljište, i da je tužitelj na ime naknade dobio u zamjenu drugo zemljište, i to ½ čk.br. 1649/3 oranica površine 12308 m², upisanu u zk.ul.br.611 k.o. Badljevina,
- da je zamjensko zemljište tužitelju dano na temelju sporazuma sa korisnikom arondacije PIK Lipik,
- da je korisnik arondacije (PIK Lipik) stupio u posjed arondiranog zemljišta tužitelja 1982. godine, i da je tužitelj od 1982. godine u neprekinutom i mirnom posjedu zemljišta koje mu je dano u zamjenu,
- da općinska komisija za arondaciju, iako je navedeni postupak proveden, nikada nije donijela rješenje o arondaciji,
- da je na predmetnoj nekretnini Republika Hrvatska upisana kao suvlasnik u ½ dijela, a da je u katastru kao posjednik dijela predmetne nekretnine u površini od 6154 m², tj. jedne polovine navedene čestice, upisan tužitelj, a kao posjednik druge polovine upisan je H.J..

Temeljem navedenih činjeničnih utvrđenja, koja tuženik ni ne osporava u izjavljenoj žalbi, sud prvog stupnja je izveo zaključak da je tužitelj predmetnu nekretninu stekao temeljem usmenog ugovora o zamjeni nekretnina sklopljenog sa korisnikom arondacije PIK Lipik, a koji ugovor je u cijelosti izvršen jer su ugovorne stranke stupile u posjed zamijenjenih nekretnina, tj. korisnik arondacije u posjed zemljišta koje je tužitelju arondirano, a tužitelj u posjed onog zemljišta koje mu je od strane korisnika arondacije dano u zamjenu kao naknada za arondirano zemljište.

Navedeni zaključak suda prvog stupnja o postojanju valjanog pravnog temelja (pravnog posla) za stjecanje prava vlasništva prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, a ne prihvaćaju se protivne žalbene tvrdnje tuženika.

U pravu je tuženik kada u žalbi navodi da u postupku arondacije temelj za stjecanje prava vlasništva predstavlja pravomoćna odluka nadležnog upravnog tijela, a to je rješenje općinske komisije za arondaciju, no međutim to važi samo u onim postupcima koji su u potpunosti i provedeni sukladno odredbama Zakona o arondaciji (NN broj 6/76 – u daljnjem tekstu: ZOA), a što ovdje nije slučaj, jer navedeno rješenje nije doneseno unatoč tome što je postupak arondiranja u konkretnom slučaju, tj. stvaranja krupnih zemljišnih blokova za korist PIK-a Lipik, stvarno proveden i okončan. U takvoj situaciji kada provedena arondacije nije okončana donošenjem rješenja od strane općinske komisije, temelj stjecanja prava vlasništva može biti i pravni posao zamjene zemljišta, a što po ocjeni ovog suda drugog stupnja nije u suprotnosti ni sa odredbama ZOA, a ni u suprotnosti sa odredbama drugih prisilnih propisa kojima je regulirano pitanje raspolaganja poljoprivrednim zemljištem, a posebno onim u društvenom vlasništvu.

Naime, samim ZOA je propisano da zemljište, koje se daje u zamjenu za arondirano zemljište, osigurava korisnik arondacije, a u konkretnom slučaju to je bio PIK Lipik, a propisano je i to da se zamjensko zemljište određuje sporazumom između korisnika arondacije i vlasnika arondiranog zemljišta, i navedeni sporazum u suštini predstavlja temelj za donošenje rješenja o arondaciji. U konkretnom slučaju, iz u postupku provedenih dokaza, potpuno izvjesno proizlazi da je navedeni sporazum sklopljen, istina ne u pismenoj formi, već u usmenoj formi, no isti je u potpunosti realiziran i od strane korisnika arondacije (PIK Lipik), i od strane bivšeg vlasnika (tužitelja) arondiranog zemljišta.

Konačno, ovdje treba imati u vidu odredbe Zakona o prometu zemljišta i zgrada, čije odredbe o prometu poljoprivrednog zemljišta u društvenom vlasništvu su se primjenjivale tijekom 1981. i 1982. godine kada je navedeni sporazum o zamjeni i sklopljen. Naime, upravo odredbama tog Zakona (čl.1. i čl.18.) je bila predviđena mogućnost da radne organizacije mogu poljoprivredno zemljište u društvenom vlasništvu, na kojem su imale pravo korištenja, dati građaninu ili građanskopravnoj osobi u zamjenu za drugo poljoprivredno zemljište.

Dakle, obzirom na navedeno sporazum o zamjeni sklopljen između korisnika arondacije (PIK Lipik) i vlasnika (tužitelja) arondiranog zemljišta, predstavlja dopušteni pravni temelj za stjecanje prava vlasništva. Navedeni sporazum nije sklopljen u pismenoj formi, koja je propisana kao uvjet valjanosti pravnog posla kada se radi o raspolaganju nekretninama, no taj nedostatak je nadomješten time što je sklopljeni sporazum u cijelosti izvršen od strane ugovornih strana, pa stoga i takav usmeni ugovor proizvodi pravne učinke, a što pravilno utvrđuje i sud drugog stupnja, i što je u skladu sa odredbom čl.73. Zakona o obveznim odnosima (NN broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 –u daljnjem tekstu ZOO/91).

Slijedom navedenog, a protivno žalbenim tvrdnjama tuženika, pravilna je i zakonita odluka suda prvog stupnja, kojom je tuženik, kao zemljišnoknjižni pravni slijednik korisnika arondacije na predmetnoj nekretnini, obvezan priznati tužitelju pravo vlasništva na toj nekretnini, i izdati mu ispravu za upis tog njegovog prava u zemljišnoj knjizi.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-643/09-2 od 24. IX. 2009. godine.

NAČIN STJECANJA

Upis u zemljišne knjige

(čl.119.st.1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00,114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09, u svezi

čl.2. i čl.10.st.2 Zakona o zemljišnim knjigama – „Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07 i 152/08 – u daljnjem tekstu: ZZK)

Ukoliko predmet prodaje nije bila cijela nekretnina već samo fizički određeni dio te nekretnine (polovica zemljišnoknjižne čestice –u naravi vinograda), u tom slučaju u parnici, koju je tužitelj – kupac pokrenuo protiv prodavatelja radi izdanja tabularne isprave podobne za uknjižbu prava vlasništva u zemljišnoj knjizi, da bi se postavio zahtjev kojemu bi sud mogao udovoljiti potrebno je prethodno izvršiti cijepanje sporne zemljišnoknjižne čestice prema dimenzijama koje su doista i kupljene, jer se tabularna isprava ne može izdati za dio neke čestice, već samo za neku konkretnu česticu određenu njenim katastarskim brojem, nazivom i površinom.

„Tužitelji činjenično kao pravni temelj stjecanja vlasništva predmetnih nekretnina navode pravni posao i to ugovor o prodaji zaključen između tužitelja i I tuženice T.M., koja je u to vrijeme bila zemljišnoknjižni vlasnik sporne nekretnine.

No međutim, nije sporno, a to proizlazi, osim iz iskaza tužitelja B.Ć. i iz iskaza tuženih, te iskaza svjedoka I.L i I.A., da je I tuženica T.M. doista 1987. godine prodala tužiteljima pola svoga vinograda, a na očevidu je utvrđeno da se radi upravo o čestici br.1081/1, i to onaj dio gdje se nalazila nedovršena klijet, tako da je od 13 redova vinove loze 6 redova ostalo I tuženici, a 6 redova tužiteljima, dok su srednji red izvadili kako bi bila vidljiva međa, da su se sporazumjeli o cijeni, da je I tuženica predala tužiteljima prodani dio zemljišnoknjižne čestice u posjed i da su se tužitelji i nalazili u posjedu dijela nekretnine kako su je i kupili u periodu od 1987. godine pa do 10. studenoga 1991. godine, te da su tužitelji za vrijeme posjedovanja predmetne nekretnine uredili okoliš, dozidali na klijet kat i postavili krovšte, stolariju koja je nedostajala, te napravili terasu.

Na temelju pravnog posla pravo vlasništva se stječe upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom, kako je to propisano odredbom čl.33. Zakona o osnovnim vlasničkopравnim odnosim (NN broj 53/91), koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora o prodaji između tužiteljice i I tužene, pa obzirom da tužitelji činjenično kao pravni temelj stjecanja vlasništva na predmetnoj nekretnini navode pravni posao, to tužitelji ne mogu postavljati tužbeni zahtjev na utvrđenje da su vlasnici dijela predmetne nekretnine, što da su tuženici dužni priznati, već na utvrđenje da su tužitelji kupili od I tužene ugovorom o prodaji dio čestice dimenzija opisanih u izreci presude, te da se II tuženiku kao sada upisanom zemljišnoknjižnom vlasniku nalaže trpljenja cijepanja te čestice i upis prava vlasništva na novoj čestici.

Kako su tužitelji postavili i zahtjev za izdavanje tabularne isprave za uknjižbu prava vlasništva prema II tuženiku kao sada upisanom zemljišnoknjižnom vlasniku, da bi isti mogao biti osnovan, potrebno je prethodno izvršiti cijepanje sporne čestice, prema

dimenzijama koje su doista i kupljene, jer se ne može izdavati tabularna isprava za dio čestice, već za neku konkretnu točno opisanu česticu koja ima svoj broj i površinu.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-182/09-2 od 26. III. 2009. godine.

TUŽBE ZA POVRAT STVARI

Tužba zbog uznemiravanja (actio negatoria)

(čl.167. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00,114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09)

Samo javno vodno dobro je u općoj uporabi i u vlasništvu Republike Hrvatske, što znači da nekretnina koja predstavlja vodno dobro ali nije javno vodno dobro u smislu čl.60.st.1. Zakona o vodama (NN broj 107/95 i 150/05), može biti u vlasništvu neke fizičke ili pravne osobe, koja na toj nekretnini, uz ograničenja propisana u interesu održavanja vodnih građevina i vodnog režima, može vršiti vlasničke ovlasti, pa u okviru toga u odnosu na treće osobe, koje ju uznemiravaju u vršenju tih vlasničkih ovlasti, ovlaštena je podnošenjem tužbe tražiti i sudsku zaštitu od uznemiravanja.

„U predmetnoj parnici tužitelj podnosi vlasničku tužbu zbog (ne pačanja) uznemiravanja prava vlasništva iz odredbe čl.167. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima(NN broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00,114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09 - u daljnjem tekstu: ZVDSP).

Navedenom zakonskom odredbom u st.1. je propisano da ako treća osoba bespravno uznemirava vlasnika na drugi način, a ne oduzimanjem stvari, vlasnik može putem suda zahtijevati da to uznemiravanje prestane. Prema odredbi st.2. istog članka i zakona, da bi u postupku pred sudom vlasnik ostvario svoje pravo iz st.1. tog članka, on mora dokazati da je stvar njegovo vlasništvo i da ga druga osoba uznemirava u izvršavanju njegovih ovlasti u pogledu te stvari, a ako ta osoba tvrdi da ima pravo poduzimati ono što uznemirava vlasnika stvari, na njoj je da to dokaže.

Sud prvog stupnja odbija postavljeni tužbeni zahtjev tužitelja jer utvrđuje da se sporni betonski most – rampa, čije uklanjanje tužitelj traži od tuženika, nalazi na prostoru između korita rijeke Neretve i obrambenog nasipa, iz čega izvodi zaključak da se ista nalazi na nekretnini koja predstavlja vodno dobro, i da stoga tužitelj, iako je u zemljišnim knjigama upisan kao vlasnik predmetne čestice, nije ovlašten tužbom tražiti uklanjanje sporne rampe jer predmetnom nekretninom kao vodnim dobrom upravljaju Hrvatske vode.

Naprijed navedena utvrđenja i zaključci suda prvog stupnja ne mogu se prihvatiti kao pravilni, a uslijed tih pogrešnih zaključaka sud prvog stupnja nije utvrđivao ostale činjenice važne za pravilnu primjenu materijalnog prava iz odredbe čl.167. ZVDSP.

Naime, u predmetnoj parnici nije sporno da je na predmetnoj nekretnini (čest.zem.5807) u zemljišnim knjigama kao vlasnik upisan tužitelj, i da se radi o nekretnini koja je u zemljišnoj knjizi označena kao pašnjak površine od 723 m².

Nadalje, obzirom na do sada utvrđene činjenice u provedenom postupku, može se prihvatiti kao pravilno utvrđenje suda prvog stupnja da navedena nekretnina, na dijelu na kojem se nalazi sporni betonski most – rampa, predstavlja vodno dobro u smislu odredbe čl.57. Zakona o vodama (NN broj 107/95 i 150/05 – u daljnjem tekstu: ZV), a prema kojoj odredbi vodno dobro čini skup zemljišnih čestica koji obuhvaća vodonosna i napuštena korita površinskih kopnenih voda, uređeni i neuređeni inundacijski pojas, i otoke u vodonosnom koritu. Naime, iz očevida lica mjesta (list 15 i 16) te nalaza i mišljenja vještaka (list 19-22) proizlazi da se predmetna nekretnina nalazi neposredno uz vodeni tok rijeke Neretve, odnosno između vodonosnog korita navedene rijeke i izgrađenog nasipa za obranu od poplave, a koji nasip, sukladno odredbi čl.9. ZV, predstavlja zaštitnu vodnu građevinu. Obzirom na navedeno, sporni dio nekretnine tužitelja predstavlja uređeni inundacijski pojas, a koji u smislu odredbe čl.85.st.2. ZV čini zemljište između korita vode i vanjskog ruba pripadajućih mu regulacijskih i zaštitnih građevina uključujući i pojas zemljišta potreban za njihovo redovno uzdržavanje.

Međutim, činjenica što sporno zemljište predstavlja vodno dobro u smislu odredbe čl.57. ZV, sama po sebi još ne znači da ista predstavlja javno vodno dobro, koje je sukladno odredbi čl.61.st.1.ZV u općoj uporabi i u vlasništvu Republike Hrvatske. Naime, sukladno odredbi čl.60.st.1. ZV, javno vodno dobro ne čine sve zemljišne čestice iz čl.57. ZV, već samo one koje su do dana stupanja na snagu tog zakona bile upisane u zemljišnim knjigama kao javno dobro, vodno dobro, državno vlasništvo ili vlasništvo jedinica lokalne samouprave, odnosno koje su na osnovi zakona postale vlasništvo Države. Glede predmetne čest.zem. 5807, koja je u zemljišnoj knjizi upisana kao vlasništvo tužitelja, nije utvrđeno postojanje neke od pretpostavki iz navedene zakonske odredbe, a temeljem kojih bi ista, stupanjem na snagu ZV, postala javno vodno dobro, a niti je tuženik predočio sudu odluku (jer to nije odluka od 16. lipnja 1976. godine) iz koje bi proizlazilo da je u pogledu predmetne nekretnine proveden postupak izvlaštenja.

Dakle, sukladno naprijed navedenom, zemljište koje u smislu čl.57. ZV predstavlja vodno dobro ne mora nužno biti javno vodno dobro, jer vodno dobro, sukladno odredbi čl.66.st.1.ZV, može biti i u vlasništvu neke fizičke i pravne osobe, kao što je to upravo slučaj i sa predmetnom nekretninom. Slijedom toga pogrešan je i zaključak suda prvog stupnja da se predmetna nekretnina nalazi pod upravljanjem Hrvatskih voda, jer iste upravljaju onim vodnim dobrom koje je istovremeno i javno

dobro, a kao što to proizlazi iz odredbe čl.61.st.3. ZV, a onda je pogrešan i zaključak suda da tužitelj ne bi bio ovlašten tražiti pravnu zaštitu podnošenjem tužbe iz odredbe čl.167. ZVDSP.

Prema tome, tužitelj bi kao vlasnik predmetne čestice, a koje vlasništvo proizlazi iz zemljišne knjige, bio legitimiran na traženje pravne zaštite iz naprijed navedene odredbe, ali uz određena ograničenja koja proizlaze iz činjenice da se tu ipak radi o vodnom dobru, a što ima za posljedicu da su i vlasničke ovlasti u određenoj mjeri ograničene. Naime, odredbom čl.66.st.1. ZV je propisano da su vlasnici zemljišnih čestica iz čl.57.st.1. istog zakona, koje nisu sastavni dio javnog vodnog dobra, dužni u interesu održavanja jedinstvenog vodnog režima dopustiti njihovo korištenje za sve namjene iz čl.59. istog zakona. Nadalje, odredbama čl.106. do čl.112. ZV propisana su ograničenja vlasnika u vršenju njegovih vlasničkih ovlasti na vodnom dobru, odnosno navedenim odredbama je propisano što vlasnici, radi održavanja regulacijskih i zaštitnih i drugih vodnih građevina i sprečavanja vodnog režima, ne smiju činiti na svojoj nekretnini ili čega su se dužni suzdržavati, kao i to što su radi ostvarenja istih ciljeva dužni trpjeti. Izvan navedenih zakonom propisanih ograničenja, tužitelj kao vlasnik predmetne nekretnine bio bi ovlašten posjedovati i koristiti ju, a onda tražiti i sudsku zaštitu od uznemiravanja u vršenju tih njemu dopuštenih vlasničkih ovlasti.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-455/09-2 od 1. X. 2009. godine.

POSTUPAK U ZEMLJIŠNOKNJIŽNIM STVARIMA

Odlučivanje

(čl.108.st.1.t.1. Zakona o zemljišnim knjigama – „Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07 i 152/08)

Zapreka zatraženom upisu glede predmeta upisa, postoji kada je zatražena uknjižba prava vlasništva na jednom dijelu zgrade (prizemlju), u kojoj suvlasnici nisu izvršili uspostavu vlasništva na posebnim dijelovima, pa tako ni na onom dijelu glede kojeg je zatražen upis vlasništva.

„Prvostupanjski sud pobijanim rješenjem odbio je kao neosnovan prijedlog predlagateljice za uknjižbu prava vlasništva na dijelu stambene zgrade, prizemlje, sagrađene na kčbr. 1964/2, u naravi u Ivanić Gradu, Savska 31 (točka I izreke) te je određeno da će se odbijanje uknjižbe prava vlasništva zabilježiti na nekretninama navedenim pod točkom II izreke tog rješenja po službenoj dužnosti, a nakon pravomoćnosti tog rješenja da će se zabilježba odbijanja brisati.

Pravilno je prvostupanjski sud ocijenio je da je prijedlog predlagateljice kojim je ona zatražila uknjižbu prava vlasništva na predmetnim nekretninama i to na prizemlju stambene zgrade na temelju ugovora o prodaji nekretnina i ugovora o darovanju nekretnina neosnovan.

Pravilno je prvostupanjski sud na temelju uvida u zemljišnu knjigu utvrdio da je zgrada u Ivanić Gradu sagrađena na kčbr. 1964/2 upisana suprotno načelu jedinstvenosti nekretnina i to kao z.k. tijelo A II „stambena zgrada u Ivanić Gradu u Savskoj ulici, sagrađena na kčbr. 1964/2“, dok je navedena zemljišna čestica upisana još uvijek kao z.k. tijelo AI u bivšem društvenom vlasništvu, te da je prizemlje zgrade upisano kao suvlasništvo više osoba, dok je prvi kat zgrade upisan kao vlasništvo samo jedne osobe.

Stoga je i prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda pravilan zaključak prvostupanjskog suda da radi stanja u zemljišnim knjigama nije moguće udovoljiti prijedlogu predlagateljice sve dok svi suvlasnici ne zatraže spajanje zemljišnoknjižnih tijela suglasno načelu jedinstvenosti nekretnine, definiraju veličinu svojih suvlasničkih udjela uz istovremenu uspostavu vlasništva na posebnim dijelovima zgrade suglasno odredbama čl. 71-75. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (“Narodne novine”, broj 91/96, 73/00, 114/01, 79/06 i 141/06 u daljnjem tekstu- ZV).

Odredbom čl. 73. st.1. ZV-a propisano je da se vlasništvo posebnog dijela nekretnine uspostavlja na temelju pisane suglasnosti svih suvlasnika te nekretnine.

Dakle, u konkretnom slučaju pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo kada je odbio zatraženi upis, jer glede predmeta upisa postoji zapreka za uknjižbu prava vlasništva u smislu odredbe čl.108. st.1.al.1. Zakona o zemljišnim knjigama (“NN” 91/96, 68/98, 137/99, 73/00, 114/01, 100/04 i 107/07 u daljnjem tekstu ZZK).“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1977/08-2 od 23. I. 2009. godine.

II OBVEZNO PRAVO

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD ŽIVOTINJA

Šteta koju uzrokuje domaća životinja

(čl.154. Zakona o obveznim odnosima - „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91,

Pas koji, krećući se ulicom ili drugom javnom površinom bez nadzora, prouzroči štetni događaj ne smatra se „psom lutalicom“ ili napuštenim psom

ukoliko je poznat njegov držatelj odnosno vlasnik, pa za takvu štetu na odgovara grad kao jedinica lokalne samouprave već držatelj odnosno vlasnik psa.

„Prvostupanjski sud zaključuje da se pas koji je prouzročio štetni događaj kretao bez nadzora ulicom, pa da se zbog toga radi o psu lualici, u smislu odredbe čl.24. Odluke o držanju pasa i postupanju sa psima i mačkama lualicama, koju je donijelo Gradsko vijeće grada Velike Gorice, a kako takve pse prema odredbi čl.24.st.1.i 6. citirane Odluke hvataju higijeničari veterinarske stanice, koji su za to osposobljeni, a što temeljem čl.28. citirane odluke nadzire gradsko upravno tijelo nadležno za poslove komunalnog reda, pa prvostupanjski sud smatra da je za štetu nastalu tužiteljici zbog toga i odgovoran tuženik.

Međutim, ovakav zaključak prvostupanjskog suda ne proizlazi iz provedenih dokaza.

Naime, psom lualicom se, sukladno čl.24.st.2. citirane Odluke, smatra pas koji bez nadzora luta ulicama i drugim javnim površinama. Inače je citiranom Odlukom, i to odredbom čl.11.st.2. propisano da je držatelj psa dužan nadoknaditi svaku štetu koju počini njegov pas, a u smislu čl.4. citirane Odluke, držatelj pasa je dužan osigurati da pas ne ometa utvrđeni kućni red i mir građana, te da ne ugrožava osobnu sigurnost građana.

Po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, iz provedenih dokaza ne proizlazi da bi se radilo o psu lualici u smislu citirane Oluke, tj. tužiteljica nije dokazala da bi se radilo o takvom psu, već se iz provedenih dokaza može zaključiti da se radi o psu koji ima svog držatelja. Naime, sama tužiteljica je, saslušana kao stranka, iskazala da je odjednom ispred nje iskočio pas iz nekog dvorišta i to sa njene lijeve strane, a to istrčavanje psa se dogodilo ispred kućnog broja 6. ili 8. Kada se sa takvim njenim iskazom poveže iskaz svjedoka koji je prvi naišao na mjesto događaja i koji je vidio da tužiteljica leži na cesti a kraj nje stoji crni pas srednje veličine, i koji je kada je on prišao otrčao u dvorište, te iskaz svjedokinje, koja inače živi u toj ulici na kućnom broju 8, da njezin prvi susjed ima psa crne boje srednje veličine, tada se iz takvih iskaza ne može zaključiti da je ovaj pas lutao ulicama ili drugim javnim površinama, pa da bi se moglo zaključiti da se radi o psu lualici.

Kako dakle tužiteljica nije dokazala da je pas koji ju je srušio s bicikla, uslijed čega se ona ozlijedila, pas koji bez nadzora luta ulicama, a koji bi se u tom slučaju mogao smatrati psom lualicom u smislu naprijed citirane Odluke tuženika, to onda tuženik nije ni odgovoran za štetu koju je tužiteljica pretrpjela, pa je pravilnom primjenom materijalnog prava trebalo odbiti tužbeni zahtjev tužiteljice, radi čega je ovaj sud temeljem odredbe čl.373. ZPP-a, uvažavajući žalbu tuženika preinačio prvostupanjsku presudu u dosuđenom dijelu (dio točke I izreke).“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-611/09-2 od 16. IV. 2009. godine

ODGOVORNOST PO OSNOVI KRIVNJE

Pojam krivnje

(čl.1045.st.1. i st.2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08)

Za štetu koju trećim osobama počine napušteni psi (psi lualice), a uslijed propusta u obavljanju djelatnosti sakupljanja i zbrinjavanja napuštenih životinja, odgovara jedinica lokalne samouprave (općina i grad) u čiji djelokrug spada obavljanje navedenih poslova, i to po kriteriju presumirane krivnje, a ne po objektivnom kriteriju, unatoč tome što se pas u određenim situacijama može smatrati opasnom stvari.

„U provedenom postupku sud prvog stupnja utvrđuje da su štetu tužitelju učinili napušteni psi (psi lualice), i da je hvatanje i zbrinjavanje takvih pasa sastavni dio komunalne djelatnosti jedinica lokalne samouprave (općina i gradova), pa iz navedenog sud izvodi zaključak o postojanju tuženikove odgovornosti za nastanak štete sukladno odredbi čl.1045.st.3. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05 i 41/08 – u daljnjem tekstu: ZOO/05), jer se pas bez nadzora smatra opasnom stvari, pa stoga tuženik sukladno navedenoj odredbi za nastalu štetu odgovara po objektivnom kriteriju. Pri ovome sud prvog stupnja utvrđuje da tuženik nije dokazao svoje tvrdnje da tužiteljeva šteta ne potječe od pasa lualica, odnosno da su istu učinili psi iz tužiteljeva susjedstava, tj. psi poznatog vlasnika, a utvrđuje i to da tužitelj nije ničime doprinio nastanku štete.

Ovaj sud drugog stupnja prihvaća zaključak suda prvog stupnja o tuženikovo odgovornosti za nastanak štete, s tim da tuženik odgovara po principu pretpostavljene krivnje, a ne po objektivnom kriteriju kako to zaključuje sud prvog stupnja.

Naime, obzirom na odredbu čl.56.st.5. i odredbu čl.58.st.4. Zakona o zaštiti životinja (NN broj 135/06 – u daljnjem tekstu: ZZŽ), obavljanje poslova sakupljanja i zbrinjavanja napuštenih životinja u nadležnosti je tuženika kao jedinice lokalne samouprave, pa je ona i odgovorna za obavljanje tih poslova. Obavljanje tih poslova jedinica lokalne samouprave može sama organizirati, a može ih ugovorom povjeriti nekoj drugoj pravnoj osobi, no time ne može isključiti svoju odgovornost za štetu koja bi proistekla iz propusta u obavljanju navedenih poslova, a kao što to zaključuje i sud prvog stupnja. Stoga suprotno žalbenim navodima tuženika, izraženi stav suda prvog stupnja, glede ugovora o povjeravanju obavljanja higijeničarske službe Veterinarskoj stanici Pakrac, ne samo da je jasan, nego je i pravilan.

Točno je utvrđenje suda da se pas, koji se kreće bez nadzora, može smatrati opasnom stvari, no unatoč tome, pogrešan je zaključak suda da u konkretnom slučaju

tuženik odgovara po objektivnom kriteriju primjenom odredbe čl.1045.st.3. ZOO/05, već tuženik odgovara po principu presumirane krivnje sukladno odredbi čl.1045.st.1. i st.2. ZOO/05.

To stoga što za štete od opasne stvari ili opasne djelatnosti prema odredbi čl.1045.st.3. ZOO/05, tj. prema objektivnom kriteriju, odgovara vlasnik te opasne stvari, odnosno osoba koja obavlja neku opasnu djelatnost (čl.1064. ZOO/05), a tuženik u konkretnom slučaju ne odgovara kao vlasnik psa, a ni komunalna djelatnost u okviru koje se nalaze i poslovi zbrinjavanja napuštenih pasa ne može se smatrati opasnom djelatnošću, pa slijedom toga nema utemeljenja za njegovu odgovornost prema odredbi čl.1045.st.3. ZOO/05. Isto tako, ne postoje uvjeti za odgovornost tuženika po objektivnom kriteriju ni prema odredbi čl.1045.st.4. ZOO/05, jer ni jednom zakonskom odredbom nije ustanovljena takva odgovornost u obavljanju poslova zbrinjavanja napuštenih životinja.

Dakle, za štete koje druge osobe pretrpe zbog propusta u svezi sa obavljanjem poslova zbrinjavanja napuštenih životinja, jedinica lokalne samouprave odgovara po principu presumirane krivnje, sukladno odredbama čl.1045. st.1. i st.2. ZOO/05.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-359/09-2 od 17. IX. 2009. godine.

ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA

Odgovornost za štetu zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede putnika

(čl.697.st.1. Zakona o obveznim odnosima - „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08)

Prijevoznik ne odgovara za ozljeđivanje putnika prilikom njegovog izlaska iz vozila (autobusa) na autobusnom stajalištu, a do kojeg ozljeđivanja je došlo uslijed pada nakon što je putnik sa obje noge već stajao na podlozi autobusnog stajališta, i koji pad nije bio ni u kakvoj uzročno posljedičnoj vezi ni sa izvršenim prijevozom, ni sa stanjem vozila kojim je prijevoz izvršen, već je bio posljedica stanja autobusnog stajališta za koje tuženik kao prijevoznik ne odgovara.

„Tužiteljica u predmetnoj parnici potražuje naknadu štete od tuženika kao prijevoznika, a koju je pretrpjela uslijed tjelesnih ozljeda (prijeloma noge) zadobivenih 28. kolovoza 2007. godine prilikom izlaska iz autobusa tuženika na neuređenom autobusnom stajalištu u Blagorodovcu.

Odredbom čl.697.st.1. Zakona o obveznim odnosima - „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08 – u daljnjem tekstu:ZOO/05) propisano je da prijevoznik odgovara za

sigurnost putnika od početka do završetka prijevoza, uključujući vrijeme ulaznja i izlaska iz vozila, kako u slučaju naplatnog, tako i u slučaju besplatnog prijevoza, te je dužan naknaditi imovinsku i neimovinsku štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, ozljedom ili smrću putnika, osim ako je prouzročena radnjom putnika ili stranim uzrokom koji se nije mogao predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

U ovoj parnici nije bilo sporno da je do štetnog događaja, tj. do pada tužiteljice i loma lijeve noge došlo kada je prijevozno sredstvo (autobus) tuženika bilo u mirovanju, tj. kada je isto bilo zaustavljeno na autobusnom stajalištu u centru mjesta Blagorodovac.

Bilo je sporno da li je do ozljeđivanja tužiteljice došlo pri radnji izlaska tužiteljice iz autobusa, ili je pak do ozljeđivanja došlo nakon što je tužiteljica završila navedenu radnju, kako to tvrdi tuženik tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom, a što ponavlja i u svojoj žalbi.

Radi utvrđenja navedene sporne činjenice sud prvog stupnja je saslušao tužiteljicu kao stranku, i svjedoke D.V., i Z.M. (vozača autobusa). Svjedok Z.M. iskazao je da je do pada tužiteljice došlo nakon što je ona već izašla iz autobusa, kada je već sa obje noge stajala na autobusnom stajalištu (pristupni most kući ispred koje se nalazi stajalište), tj. u momentu kada se je ona odvojila od autobusa i od njega bila udaljena 1 do 2 metra.

Iskaz navedenog svjedoka sud prvog stupnja je ocijenio kao nevjerodostojan, jer je suprotan iskazu tužiteljice i iskazu svjedoka D.V., a koji zaključak suda prvog stupnja se ne može prihvatiti jer suprotno od njega proizlazi iz iskaza navedenih osoba.

Naime, tužiteljica kao stranka iskazala je da je prilikom izlaska iz autobusa prvo desnom nogom stala na tlo autobusnog stajališta, a nakon toga je spustila i lijevu nogu na tlo autobusnog stajališta, ali je tom nogom stala na kamenčić po kojem se je poskliznula i uslijed toga je pala. Iskazala je i to da je most, na koji je stupila pri izlasku iz autobusa, niži za oko deset centimetara u odnosu na cestu na kojoj je autobus stajao, da je bio posut kamenčićima i da nije bio ravan već je bio u nagibu prema dvorištu kuće ispred koje se nalazilo stajalište. Iako je tužiteljica u svojem iskazu navela da nitko osim vozača autobusa nije vidio njen pad, sud je na navedene sporne okolnosti saslušao i svjedoka D.V. i on je iskazao da je vidio kada je tužiteljica pala, odnosno da pretpostavlja da je tužiteljica pala čim je spustila nogu na tlo prilikom izlaska jer je na tom mjestu asfalt nešto viši od tla mosta na koji je ona izlazila.

Prema tome, i iz iskaza svjedoka D.V., a osobito iz stranačkog iskaza same tužiteljice, potpuno izvjesno proizlazi da do njenog pada nije došlo kada se je ona nalazila na izlaznim stepenicama autobusa, niti da je uzrok njenog pada neispravnost ili neki nedostatak tih stepenica ili autobusnog izlaza. Iz iskaza tužiteljice proizlazi, jednako kao i iz iskaza vozača autobusa, da je u momentu pada ona bila sa obje noge na tlu mosta na koji je stupila, jer je prvo spustila desnu nogu, a nakon toga i lijevu s kojom je stala na

kamenčić po kojem se je poskliznula i pala. Dakle, iz njihovih iskaza proizlazi da je uzrok pada u neuređenom stajalištu, odnosno da je to njegov nagib i kamenčići koji su po njemu bili posuti.

Iz navedenih dokaza koje je sud prvog stupnja proveo, kao jedini ispravan zaključak proizlazi da pad tužiteljice nije ni u svezi sa izvršenim prijevozom, ni u svezi sa vozilom tuženika kojim je vršen prijevoz, i da do njenog pada nije došlo pri izlaženju već nakon što je ona izašla iz autobusa i sa obje noge stala na most ispred kojeg se nalazilo sporno autobusno stajalište. Obzirom na naprijed navedeno pogrešan je zaključak suda prvog stupnja da se u konkretnom slučaju radi o štetnom događaju za koji bi, sukladno odredbi čl.697.st.1. ZOO/05, odgovarao tuženik kao prijevoznik. U konkretnom slučaju tuženik ne može odgovarati za štetu ni kao osoba odgovorna za stanje neuređenosti autobusnog stajalište, na kojem je došlo do pada tužiteljice i loma noge. To stoga što i prema odredbama Zakona o javnim cestama (NN broj 180/04), i prema odredbama Pravilnika o autobusnim stajalištima (NN broj 48/97), koji propisi su bili na snazi i u primjeni u vrijeme štetnog događaja, autobusna stajališta su sastavni dio javnih cesta, što znači da njima upravljaju, održavaju ih i za njih odgovaraju osobe koje upravljaju javnom cestom u čijem sastavu je konkretno autobusno stajalište, a ne prijevoznik, tj. u ovoj parnici tuženik.

Zbog svega navedenog valjalo je, temeljem odredbe čl.373.t.3. ZPP-a, uvažiti žalbu tuženika, preinačiti pobijanu presudu i odbiti tužbeni zahtjev.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1810/08-2 od 2. IV. 2009. godine.

POČETAK TIJEKA ZASTARE

Neimovinska šteta

(čl.376.st.1. i st.2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Objektivni rok zastare tražbine neimovinske štete s osnova osobito teškog invaliditeta bliske osobe (sina) ne započinje teći s danom nastanka štetnog događaja, već od dana nastanka štetne posljedice, odnosno od završetka liječenja nakon kojeg je nastupio teški invaliditet kao konačno i trajno stanje, i taj rok se primjenjuje samo u slučaju kada izvan njega ističe subjektivni rok zastare od tri godine.

„Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice za naknadu nematerijalne štete zbog osobito teškog invaliditeta sina, a za koju štetu tvrdi da su odgovorni tuženici.

Osnovano tužiteljica u žalbi iznosi žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava jer je prvostupanjski sud ostvario pogrešan pravni pristup u ocjeni prigovora zastare potraživanja, a zbog toga činjenično stanje nije pravilno i potpuno utvrđeno.

Ocjenjujući prigovor zastare prvostupanjski sud, pozivom na odredbu čl. 376. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br: 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 – dalje: ZOO), utvrđuje da je od štetnog događaja, koji se zbio 10. siječnja 1997. godine, do dana podnošenja tužbe – 22. prosinca 2003. godine, protekao objektivni rok zastare od pet godina. Prvostupanjski sud utvrđuje, s obzirom da je tužiteljica saznala za vrstu i opseg štete te štetnike kada i njezin sin, tj. 14. prosinca 2000. godine, da je rok za podnošenje tužbe istekao 14. prosinca 2003. godine, a budući da je tužba podnesena 22. prosinca 2003. godine prihvaća prigovor zastare.

Prije svega, pogrešno je utvrđenje prvostupanjskog suda o momentu saznanja za štetu od strane tužiteljice, jer trenutak saznanja za štetu koja nastaje zbog osobito teškog invaliditeta neke osobe je moment završetka liječenja, odnosno vrijeme kada je postalo izvjesno da se posljedice zadobivene ozljede ne mogu više ukloniti niti bitno smanjiti.

Za početak tijeka roka zastare primjenom čl. 376. st. 1. ZOO-a bitno je kada je tužiteljica saznala, osim za štetu, i za osobu koja je za tu štetu odgovorna, a iz obrazloženja prvostupanjske presude nije razvidno na koji način je to tužiteljica saznala za štetnika dana 14. prosinca 2000. godine.

Što se tiče primjene odredbe iz čl. 376. st. 2. ZOO-a, objektivni rok zastare primjenjuje se samo kad subjektivni rok od tri godine, koji teče od saznanja za štetu i počinitelja, istječe izvan petogodišnjeg roka zastare iz čl. 376. st. 2. ZOO-a, time da prvostupanjski sud pogrešno utvrđuje da je istekao objektivni rok zastare od pet godina do dana podnošenja tužbe računajući od dana kad se štetni događaj zbio. Naime, pravilnom primjenom citirane zakonske odredbe objektivni rok od pet godina počinje teći tek od dana kada su nastale štetne posljedice, a ne od dana štetnog događaja. Štetna posljedica u konkretnom slučaju je utvrđenje činjenice trajnog invaliditeta sina tužiteljice, pa sa danom utvrđenja trajnog invaliditeta, tj. završetka liječenja, počinje teći objektivni rok zastare.

Kako je prvostupanjski sud ostvario pogrešan pravni pristup u ocjeni prigovora zastare, zbog čega nije pravilno utvrđeno činjenično stanje, valjalo je uvažiti žalbu tužiteljice, ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti na ponovno suđenje.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2483/08-2 od 2. IV. 2009. godine.

PRAVIČNA NOVČANA NAKNADA

Smrt bliske osobe

(čl.1101. st.2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08)

Unuku pripada pravo na pravičnu novčanu naknadu zbog smrti bliske osobe (djeda) samo u slučaju postojanja trajnije zajednice života, a takva zajednica pretpostavlja zajednički život kroz određeno vrijeme u kojem je bilo moguće ostvariti trajniju i emocionalnu, i ekonomsku i egzistencijalnu povezanost.

„Iz obrazloženja prvostupanjske presude jasno proizlazi da je tužbeni zahtjev tužitelja mlđb. R.B. radi naknade štete po osnovu pravične novčane naknade za duševne bolove zbog smrti bliske osobe – djeda, odbijen kao neosnovan zbog toga što je sud prvog stupnja ocijenio da se trajnijom zajednicom života, ne smatra životna zajednica koja je trajala samo tri mjeseca.

Tijekom postupka utvrđeno je slijedeće činjenično stanje:

- da je pokojni djed mlđb. tužitelja, V.B. od četvrtog mjeseca 2006. godine pa do svoje smrti 16. srpnja 2006. godine, kada je smrtno stradao kao biciklista u prometnoj nezgodi, živio u Sesvetama sa svojim sinom, snahom i mlđb. tužiteljem kao unukom, te da je u dopodnevrim satima šetao mlđb. tužitelja (rođenog 27. listopada 2005. godine i koji je u vrijeme smrti djeda imao nepunih 9 mjeseci),
- da je 16. srpnja 2006. godine pokojni djed mlđb. tužitelja, Vladimir Buban, smrtno stradao kao biciklista u prometnoj nezgodi kada je na njega naletio automobil kojim je upravljao osiguranik tužene pod utjecajem alkohola.

Prema tome, obzirom da je u vrijeme šetnog događaja mlđb. tužitelj imao nepunih 9 mjeseci, od kojih je kratko vrijeme (samo tri mjeseca) od četvrtog mjeseca 2006. godine pa do 16. srpnja 2006.godine živio i s pok. djedom V. B., kroz to vrijeme nije mogao uspostaviti objektivno bilo kakvu životnu zajednicu života, koja bi opravdavala dosudu naknade po osnovu pravične novčane naknade zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti bliske osobe.

Između pok. djeda V.B. i unuka mlđb. R.B. rođenog 27. listopada 2005. godine, u toj životnoj zajednici, u kojoj je živio sin pok. V.B. sa svojom suprugom koja je bila na porodijskom dopustu i brinula o mlđb. tužitelju zajedno sa sinom pok. V.B., u tako kratkom vremenskom periodu nije se mogla uspostaviti takva trajnija emocionalna ekonomska i egzistencijalna povezanost u vidu trajnije životne zajednice, pa se zbog toga u konkretnom slučaju takva životna zajednica niti ne može smatrati trajnijom.

Zbog toga se žalba tužitelja ukazuje u cijelosti neosnovanom, pa obzirom da ne postoje razlozi zbog kojih se prvostupanjska presuda pobija, kao niti oni na koje ovaj sud drugog stupnja pazi po službenoj dužnosti, trebalo je primjenom odredbe čl. 368. ZPP-a odbiti žalbu i potvrditi prvostupanjsku presudu.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2053/08-2 od 12. III. 2009. godine.

OSIGURANJE VLASNIKA ODNOSNO KORISNIKA MOTORNIH VOZILA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE TREĆIM OSOBAMA

Štete za koje osiguratelj ne odgovara

(čl.83.st.1. Zakona o osiguranju – „Narodne novine“ broj 9/94, 20/97, 46/97 – pročišćeni tekst, 116/99 i 11/02)

Dvorište zgrade, u kojoj stanuju tužiteljica i osiguranik tuženika, i u kojem se je zbilo štetni događaj, ne predstavlja javni put ili neku drugu površinu po kojoj se odvija promet motornim vozilima, pa stoga tuženik, kao osiguratelj kod njega osiguranog osobnog vozila, ne odgovara za štetu koja je nastala od tog osiguranog vozila.

„Među strankama nije sporno da je dana 16. travnja 2005. godine A.T. upravljajući svojim osobnim automobilom, koji je osiguran kod tuženika, u dvorištu u kojem stanuju i tužiteljica i osiguranik tuženika, te da kada je otpočeo vožnju s vozilom unatrag, vozilom je zahvatio malodobnu tužiteljicu, koja je u to vrijeme bila stara 4 godine i koja je tom prilikom zadobila tjelesne ozljede.

Za štetu nastalu od opasne stvari, a što je i automobil, odgovara imatelj, odnosno vlasnik stvari, što je u ovom konkretnom slučaju otac tužiteljice Ante Tubić, a uz njega i u granicama njegove odgovornosti i osiguratelj, kod koje se vlasnik automobila osigurao od odgovornosti za štete počinjene trećim osobama upotrebom tog vozila.

Odredbom čl. 82. Zakona o osiguranju (NN br. 9/94, 20/97, 46/97 – pročišćeni tekst, 116/99, i 11/02), koji zakon je bio na snazi u vrijeme štetnog događaja, propisano je da je vlasnik, odnosno korisnik motornog vozila i priključnog vozila dužan sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju uporabom motornog vozila nanese trećim osobama zbog smrti, tjelesne ozljede, narušavanja zdravlja, uništenja i oštećenja stvari.

Odredbom čl. 83. st. 1. citiranog Zakona propisano je da motorna i priključna vozila u smislu ovog Zakona jesu sva vozila na motorni pogon koja se kreću javnim putem i ostalim površinama na kojima se odvija promet, a koja podliježu obvezi registracije po propisima o cestovnom prometu.

Budući da je u ovom predmetu nesporno da se štetni događaj nije dogodio ni na javnom putu, ni na nekoj drugoj površini na kojoj se odvija promet, već u dvorištu, dakle

šteta koju je prouzročio osigurani automobil, a koji je osiguran kod tuženika, je šteta nastala izvan prometnice i za tu štetu ne odgovara osiguratelj automobila, a sukladno naprijed citiranim odredbama Zakona o osiguranju.

Stoga osnovano tuženik ističe da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je i djelomično usvojio tužbeni zahtjev tužiteljice i naložio tuženiku da joj isplati iznos od 29.975,00 kn. Pravilnom primjenom materijalnog prava treba zaključiti da predmetna šteta nije nastala uporabom motornog vozila u smislu odredaba naprijed citiranog Zakona o osiguranju, te da za nju ne odgovara tuženik, pa je valjalo tužbeni zahtjev tužiteljice odbiti u cijelosti.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2383/08-2 od 12. II. 2009. godine.

NOVČANE OBVEZE

Ugovorne kamate

(čl.400. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Ugovorna kamata predstavlja naknadu za korištenje tuđeg novca, kao takva predstavlja ugovornu kategoriju što znači da se obračunava samo za vrijeme trajanja konkretnog ugovornog odnosa, pa stoga tužitelju kao davatelju kredita, u slučaju otkaza ugovora o kreditu, ne pripada pravo od tuženika kao korisnika kredita potraživati obračunatu ugovornu kamatu za vremensko razdoblje nakon momenta sa kojim je ugovor otkazan.

„Sud prvog stupnja na temelju izvedenih dokaza utvrđuje da tužena, kao korisnik kredita, nije uredno ispunjavala svoje ugovorne obveze prema tužitelju kao kreditoru, da je slijedom toga cijeli iznos kredita dospio na naplatu dana 2. ožujka 2003. godine, da dospjelo nepodmireno dugovanje na dan 6. ožujka 2006. godine iznosi s osnova glavnice 8.423,77 Eura u kunsnoj protuvrijednosti prema tečaju tužitelja na dan isplate, s osnova redovne ugovorne kamate 1.373,67 Eura u kunsnoj protuvrijednosti prema tečaju tužitelja na dan isplate, s osnova obračunate dospjele zatezne kamate u iznosu od 4.397,06 kuna, i s osnova troška opomene 180,00 kuna. Stoga sud prvog stupnja prihvaća tužbeni zahtjev, odnosno održava na snazi izdani platni nalog, pri čemu se poziva na odredbu čl.262.st.1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj: 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 –u daljnjem tekstu ZOO/91).

Međutim, osnovano tužena žalbu izjavljuje zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. To stoga što je sud pri odlučivanju o postavljenom zahtjevu imao pogrešan pravni pristup, a što je onda imalo za posljedicu da

sve važne činjenice nisu ni pravilno ni potpuno utvrđene, pa onda nije pravilno primijenjeno ni materijalno pravo kada je u pobijanom dijelu održan na snazi izdani platni nalog.

Pri ocjeni osnovanosti postavljenog tužbenog zahtjeva mora se poći od nesporne činjenice da su stranke dana 17. listopada 2002. godine sklopile ugovor o bankarskom kreditu (list 23 do 25), iz kojeg proizlazi da je iznos kredita ugovoren uz primjenu valutne klauzule (čl.1.), da je ugovorena otplata kredita u 120 mjesečnih anuiteta (čl.2.) s tim da prvi dospijeva na naplatu 1. prosinca 2002. godine (čl.7.), da su stranke ugovorile redovnu kamatu po stopi od 11,25 % godišnje (čl.5.), i da ukoliko korisnik kredita uredno i na vrijeme ne podmiri dva dospjela anuiteta, tada dospijeva na naplatu cjelokupni iznos kredita uz pripadajuće kamate (čl.8.).

Dakle, iz odredbe čl.8 ugovora proizlazi da, u slučaju da korisnik kredita ne plati dva uzastopno dospjela anuiteta, dospijeva na naplatu cijeli iznos kredita, što znači da se ugovor o kreditu smatra raskinutim temeljem navedene izričite ugovorne odredbe, pa je davatelj kredita ovlašten zahtijevati naplatu cjelokupnog dugovanja koje ima u tom momentu prema korisniku kredita.

Kada je pak riječ o ugovornoj kamati (u ugovoru nazvanoj redovnoj kamati), kao dijelu tražbine na koju davatelj kredita ima pravo u slučaju otkaza ugovora, treba imati u vidu da tu kamatu ugovorne stranke ugovaraju kao naknadu za korištenje tuđeg novca, i ona kao takva predstavlja ugovornu kategoriju, pa se stoga ona i obračunava samo za vrijeme trajanja konkretnog ugovornog odnosa. U konkretnom slučaju to bi značilo, da davatelju kredita ne pripada pravo obračunavanja ugovorne kamate nakon otkaza ugovora u smislu čl.8. ugovora, već mu to pravo pripada do ispunjenja pretpostavki uz koje su stranke ugovorile nastup dospelosti cijelog iznosa kredita.

Prilikom obračuna svoje tražbine tužitelj nije vodio računa o naprijed navedenom, a što je vidljivo iz izvoda iz njegovih poslovnih knjiga (list 4), a o tome nije vodio računa ni sud prvog stupnja prilikom utvrđivanja visine tražbine tužitelja, što proizlazi iz nalaza i mišljenja knjigovodstveno financijskog vještaka (list 54 do 60), na kojem je sud utemeljio pobijanu odluku. Naime, sud temeljem nalaza i mišljenja vještaka dosuđuje tužitelju, pored iznosa glavnice, i dospjelu ugovornu kamatu, te dospjelu obračunatu zateznu kamatu. Kada je riječ o dosuđenoj obračunatoj dospjeloj ugovornoj kamati, iz nalaza i mišljenja vještaka proizlazi da je tužitelj, unatoč tome što je tijekom ovog postupka ustvrdio da je cijeli iznos kredita dospio na naplatu dana 2. ožujka 2003. godine, i nadalje, tj. i nakon 2. ožujka 2003. godine zaduživao tuženu sa anuitetima koji su prema planu otplate dospijevali nakon tog datuma, i sve to tako do 31. prosinca 2005. godine. To drugim riječima znači da je tužitelj tuženoj kroz cijelo to razdoblje obračunao i ugovornu kamatu, jer se svaki dospjeli anuitet sastoji djelom od glavnice a dijelom od ugovorne kamate. Ukoliko je cijeli iznos kredita, u smislu odredbe čl.8. ugovora, doista

dospio na naplatu 2. ožujka 2003. godine, a što baš i ne bi proizlazilo iz nalaza i mišljenja knjigovodstveno financijskog vještaka, onda je tužitelj ugovornu kamatu mogao obračunati samo do navedenog dana.

Kako sud prvog stupnja nije vodio računa o svemu naprijed navedenom, osnovano se u žalbi tužene ističe da još za sada sud nije pravilno utvrdio visinu njene obveze, odnosno da je činjenično stanje uslijed toga ostalo nepotpuno utvrđeno. Stoga je valjalo, temeljem odredbe čl.370. ZPP-a, uvažiti žalbu tužene i ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2240/08-2 od 28. I. 2009. godine.

NOVČANE OBVEZE

Valuta obveze

(čl.22.st.4. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08)

Obveza plaćanja zatezних kamata predstavlja trajni obvezni odnos, koji nastaje momentom dužnikova zakašnjenja a prestaje ispunjenjem dospjele obveze, pa stoga od 1. siječnja 2006. godine (kao dana stupanja na snagu novog Zakona o obveznim odnosima), na novčanu obvezu koja je nastala prije toga dana, i koja glasi u stranoj valuti ili koja je ugovorenu uz primjenu valutne klauzule, vjerovniku pripada pravo potraživati onu zateznu kamatu koja se primjenjuje i na novčane obveze u domaćoj valuti.

„Nije sporno da tužitelj u ovoj parnici tuži (podnošenjem prijedloga za ovrhu) nepodmireni dospjeli dug po ugovoru o kreditu od 17. listopada 2002. godine, i to s osnova glavnice, redovne (ugovorne) kamate, troškova opomene i obračunate dospjele neplaćene zatezne kamate. Na sve utužene iznose, osim na iznos utužene dospjele neplaćene zatezne kamate, tužitelj potražuje daljnju zateznu kamatu tekuću od 7. ožujka 2006. godine.

Sud prvog stupnja na temelju izvedenih dokaza utvrđuje da tužena, kao korisnik kredita, nije uredno ispunjavala svoje ugovorne obveze prema tužitelju kao kreditoru, da je slijedom toga cijeli iznos kredita dospio na naplatu dana 2. ožujka 2003. godine, da dospjelo nepodmireno dugovanje na dan 6. ožujka 2006. godine iznosi s osnova glavnice 8.423,77 Eura u kunsnoj protuvrijednosti prema tečaju tužitelja na dan isplate, s osnova redovne ugovorne kamate 1.373,67 Eura u kunsnoj protuvrijednosti prema tečaju tužitelja na dan isplate, s osnova obračunate dospjele zatezne kamate u iznosu od 4.397,06 kuna, i s osnova troška opomene 180,00 kuna.

Dana 1. siječnja 2006. godine stupile su na snagu odredbe novog Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj: 35/05 i 41/08 – u daljnjem tekstu: ZOO/05), o čemu sud prvog stupnja nije vodio računa.

Temeljem odredbe čl.22.st.4. ZOO/05 izjednačena je visina stope zatezne kamate na novčane obveze neovisno o valuti u kojoj je ta obveza izražena. Isto tako, ovdje treba imati u vidu i novu odredbu čl.27.st.3. ZOO/05, kojom je proširena primjena načela zabrane anatocizma i na kreditno poslovanje banaka, što znači da tužitelju iz predmetne parnice, nakon 1. siječnja 2006. godine više ne pripada pravo na zateznu kamatu na iznos dospjele neplaćene ugovorne kamate koja bi mu pripadala. Obje zakonske odredbe primjenjuju se i na predmetni odnos stranaka, i to neovisno od toga što je ugovor o kreditu sklopljen za važenja Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj: 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 –u daljnjem tekstu ZOO/91), i neovisno od toga što je obveza plaćanja zateznih kamata nastala također za važenja ZOO/91. To sve stoga što obveza plaćanja zateznih kamata predstavlja trajni obvezni odnos, koji nastaje dolaskom dužnika u zakašnjenje s plaćanjem neke novčane obveze, i traje sve dok ta obveza ne bude plaćena. Kada se ne radi o dovršenom obveznom odnosu, već o trajnom odnosu, kasniji prisilni propis (a takav je onaj o kamatama) uvijek derogira onaj raniji, odnosno kroz vrijeme postojanja navedenog trajnog odnosa primjenjuju se oni prisilni propisi koji su bile na snazi i u primjeni u određenom vremenskom razdoblju egzistiranja trajnog obveznog odnosa.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2240/08-2 od 28. I. 2009. godine.

OBLIK UGOVORA

Neobvezatnost oblika

(čl.67.st.1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Sklapanje ugovora ne podliježe nikakvoj formi osim ako je zakonom drugačije određeno, pa stoga usmeni sporazum stranaka, prema kojem tuženik uslugu zastupanja tužitelju, kao svojem punomoćniku – odvjetniku, neće plaćati odmah nakon poduzimanja svake pojedine radnje zastupanja, već naknadno i sukcesivno zavisno od raspoloživih novčanih sredstava, valjan je i proizvodi među strankama pravne učinke, jer odredbama Tbr.38. i Tbr.39 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (NN broj 69/93, 87/93, 16/94 i 11/96 – u daljnjem tekstu: Odvjetnička tarifa), važeće u vrijeme ugovaranja zastupanja i pružanja ugovorene usluge, pismena forma nije bila propisana kao uvjet valjanosti za sporazum navedenog sadržaja.

„Naime, u ovoj parnici je bilo sporno da li je nastupila zastara tužiteljeve novčane tražbine, odnosno da li se u konkretnom slučaju zastara računa za svaku poduzetu radnju zastupanja od dana kada je ona poduzeta, ili se pak računa za sve poduzete radnje od dana kada je tuženik tužitelju otkazao punomoć za daljnje zastupanje u predmetu broj P-487/02. Navedeno sporno pitanje sud prvog stupnja je pravilno raspravio, i iz utvrđenih činjenica izveo je pravilan zaključak da u konkretnom slučaju nije nastupila zastara. To stoga jer su stranke usmeno dogovorile da se plaćanje zastupanja u navedenom predmetu neće vršiti za svaku pojedinu radnju, i odmah nakon njenog poduzimanja, već da će se plaćanje vršiti sukcesivno i naknadno kada tuženik bude imao novčanih sredstava, a za slučaj prestanka suradnje da će se plaćanje izvršiti po konačnom obračunu tužitelja.

Neutemeljene su žalbene tvrdnje tuženika kojima se osporava valjanost navedenog sporazuma stranaka, tvrdeći pri tome da je isti, da bi proizvodio pravne učinke, morao biti sklopljen u pismenoj formi. Ove žalbene tvrdnje se ne mogu prihvatiti jer pismena forma ugovora o pružanju pravne pomoći nužan je uvjet za njegovu valjanost samo u slučajevima o kojima govore odredbe Tbr.38. i Tbr.39 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (NN broj 69/93, 87/93, 16/94 i 11/96 – u daljnjem tekstu: Odvjetnička tarifa), važeće u vrijeme ugovaranja zastupanja i pružanja ugovorene usluge, tj. samo za slučaj ugovaranja paušalne naknade, ili za slučaj ugovaranja naknade za rad u razmjeru s uspjehom u postupku. Ovdje se ne radi o navedenim slučajevima, jer stranke nisu ugovorile plaćanje ni u paušalnom iznosu, ni u postotku razmjerno uspjehu, a niti tužitelj to u ovoj parnici utužuje.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-28/09-2 od 12. III. 2009. godine.

URAČUNAVANJE ISPUNJENJA

Uračunavanje kamata i troškova

(čl.172. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08)

Odredba čl.172. Zakona o obveznim odnosima o uračunavanju kamata i troškova nema prisilni karakter već ista postoji radi zaštite vjerovnika i poticanja na disciplinu plaćanja, pa je stoga vjerovnik tražbine naknade štete, prilikom primitka njenog djelomičnog ispunjenja, ovlašten iz primljenog prvo namiriti glavnice, i nakon toga potraživati naplatu zatezne kamate na plaćeni iznos glavnice, jer takav način uračunavanja ide i u korist dužnika obveze.

„Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za naknadu neimovinske i imovinske štete a zbog povreda koje je zadobio u prometnoj nezgodi.

Između stranaka nije bilo sporno da je tuženik tužitelju tijekom postupka, po osnovu naknade imovinske i neimovinske štete vezano uz zadobivene povrede isplatio iznos od 15.507,00 kn i to dana 12. svibnja 2009. godine.

Pravilnom primjenom odredbe iz čl. 1095. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br: 35/05 i 41/08 – dalje: ZOO) prvostupanjski sud je tužitelju utvrdio naknadu imovinske štete u ukupnom iznosu od 1.932,76 kn, te pravičnu naknadu za pretrpljenu neimovinsku štetu zbog povrede prava osobnosti primjenom čl. 1100. st. 1. i 2. ZOO-a u iznosu od 14.500,00 kn, odnosno ukupno na ime naknade štete zbog pretrpljene povrede u prometnoj nezgodi iznos od 16.432,76 kn, pa kada je odbio isplaćeni iznos te umanjio utvrđeni iznos za doprinos tužitelja pravilno mu je dosudio na ime štete još daljnji iznos od 883,18 kn a kao neosnovan odbio preostali dio zahtjeva u iznosu od 1.359,82 kn.

Zbog navedenih razloga neosnovana je žalba tužitelja u dijelu u kojem je odbijen zahtjev za naknadu štete u navedenom iznosu, time da posebno tužitelj žalbom niti ne pobija naprijed navedena utvrđenja prvostupanjskog suda.

Osnovano međutim tužitelj u žalbi ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava pri odlučivanju o zahtjevu tužitelja za isplatu kamate na iznos koji je tuženik isplatio tužitelju po osnovu naknade štete zbog pretrpljene povrede u tijeku postupka.

Iz činjeničnog utvrđenja prvostupanjskog suda proizlazi da se tužitelj sa zahtjevom za naknadu štete obratio tuženiku dana 14. svibnja 2008. godine, a iznos od 15.507,00 kn da je tuženik isplatio tužitelju na ime naknade štete dana 12. svibnja 2009. godine.

Pravilnom primjenom odredbe iz čl. 1103. ZOO-a koja propisuje da obveza pravične novčane naknade dospijeva danom podnošenja pisanog zahtjeva ili tužbe, osim ako je šteta nastala nakon toga, proizlazi dakle da je obveza naknade štete dospjela sa danom podnošenja pisanog zahtjeva upućenog tuženiku, jer tuženik niti je tvrdio, a niti je to utvrđeno tijekom postupka da bi naknada štete dospijevala nakon toga, odnosno da liječenje ne bi bilo završeno do momenta podnošenja pisanog zahtjeva tuženiku.

Kako je primjenom citirane zakonske odredbe obveza tuženika nastala s danom podnošenja pisanog zahtjeva, a tuženik je svoju obvezu izvršio djelomično i to dana 12. svibnja 2009. godine, primjenom čl. 29. st. 1. ZOO-a tužitelju pripada pravo zahtijevati od tuženika isplatu kamate na štetu isplaćenu sa zakašnjenjem i to od dana dospijeaća do dana isplate.

Tumačenje prvostupanjskog suda da bi tužitelju pripadalo pravo na zatezne kamate tek kada glavni dug bude u cijelosti isplaćen nije pravilno iz razloga koji su

naprijed navedeni, dakle ako je tuženik i djelomično podmirio dug sa zakašnjenjem, dužan je tužitelju na dio duga koji je platio sa zakašnjenjem platiti zakonsku zateznu kamatu od dospijeca do isplate.

Što se tiče dijela obrazloženja prvostupanjske presude o redosljedu uračunavanja, odredba čl. 172. ZOO-a nije prisilni propis, odnosno ius cogens, već se radi o propisu kojim ima za cilj zaštitu vjerovnika i poticanje na disciplinu plaćanja, što znači da ako dužnik djelomično ispuni svoju obvezu pravo je vjerovnika da izvrši uračunavanje na način propisan citiranom zakonskom odredbom. Međutim kada vjerovnik u ovom predmetu tužitelj, primi djelomično ispunjenje svog potraživanja na način da ne izvrši uračunavanje već za taj iznos smanji glavnica svog zahtjeva, to mu pravo pripada, i ima pravo zahtijevati od tuženika isplatu zakonske zatezne kamate na uplaćeni iznos od dospijeca do isplate.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1334/09-2 od 26. XI. 2009. godine.

OSLOBOĐENJE OD ODGOVORNOSTI

Radnja oštećenog

(čl.177.st.2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Radnja tužitelja kao oštećenog postavljanjem stoga sijena ispod električnih vodova niskonaponske mreže na nedovoljnoj sigurnosnoj udaljenosti, ne predstavlja razlog koji dovodi do potpunog isključenja tuženikove odgovornosti za štetu, jer vodovi niskonaponske mreže postavljeni su tako da se protežu kroz zračni prostor iznad poljoprivrednog domaćinstva za koje je uobičajeno da se stogovi sijena ili slame postavljaju unutar ekonomskog dvorišta, što je i tužitelj činio svake godine i to na istome mjestu, pa je tuženik, kao imatelj opasne stvari, obilaskom lica mjesta i električnih vodova, navedenu radnju tuženika mogao predvidjeti i otkloniti nastup štetnih posljedica.

„Nije sporno da je dana 10. kolovoza 2001. godine oko 19,00 sati došlo do požara na gospodarstvu tužitelja kojom prilikom su potpuno izgorjele njegove nekretnine i to kuća, staja, kokošinjac, svinjac, spremište, te pokretnine smještene u tim objektima.

Nesporno je da je tuženica u tijeku 1957. godine na osnovu građevinske dozvole izgradila niskonaponsku mrežu koja prolazi preko nekretnina tužitelja, a uporabna dozvola izdana je 12. lipnja 1961. godine, dok je u tijeku 1996. godine vršena rekonstrukcija postojeće mreže prema građevinskoj dozvoli od 14. veljače 1993. godine.

Prvostupanjski sud je na temelju iskaza tužitelja i svih drugih saslušanih svjedoka utvrdio da su dvije žice koje vode od stupa prema kući tužitelja bile labave pa kako je vjetar puhao iste su se dodirivale, tako da je dolazilo do iskrenja o kojoj činjenici je tuženica bila obaviještena. Nadzemni elektroenergetski vodovi koji se protežu iznad privatnih kuća i gospodarstava su opasna stvar pa dakle tuženica odgovara po principu objektivne odgovornosti sukladno čl. 173. i čl. 174. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br: 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 – dalje: ZOO). Tuženica se može osloboditi odgovornosti ako dokaže da šteta potječe od nekog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a čije se djelovanje nije moglo predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti (čl. 177. st. 1. ZOO-a), ili ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenog ili treće osobe, koju ona nije mogla predvidjeti i čije posljedice nije mogla izbjeći ili otkloniti (čl. 177. st. 2. ZOO-a).

Tuženica tvrdi da je za štetu koja je nastala tužitelju zbog požara isključivo odgovoran sam tužitelj zbog toga što je postavio stog sijena ispod električne mreže i to na udaljenosti manjoj od sigurnosne udaljenosti.

Obzirom da se vodovi protežu preko poljoprivrednog domaćinstva za koje je uobičajeno da se ljetina pa tako i sijeno ubire svake godine te da se stogovi sijena ili slame slažu u okviru ekonomskog dvorišta te uz činjenicu da iz provedenih dokaza proizlazi da je tužitelj svake godine stog sijena postavljao na isto mjesto, to je tuženica mogla i predvidjeti da će se stogovi stavljati ispod vodova ili u nedovoljnoj sigurnosnoj udaljenosti i sigurnosnoj visini, a što je mogla otkloniti obilaskom lica mjesta i električnih vodova, pa iz provedenih dokaza ne proizlazi da bi se tuženica oslobodila od odgovornosti zbog toga što je stog sijena tužitelja eventualno bio postavljen u nepropisnoj sigurnosnoj visini ili udaljenosti, odnosno protivno čl. 192. citiranog Pravilnika.

No, tuženica se kao imalac opasne stvari oslobađa odgovornosti djelomično ako je oštećeni djelomično pridonio nastanku štete, sukladno čl. 177. st. 3. ZOO-a. Naime, ukoliko je predmetni stog sijena tužitelj doista ove godine kada se požar i zbio, a opće je poznato da se svake godine iznova sijeno dovozi kući i postavljaju stogovi, postavio protivno čl. 192. Pravilnika, odnosno ako je bio neposredno ispod vodova i na manjoj sigurnosnoj udaljenosti od najmanje 5 metara ili sigurnosnoj visini od najmanje 12 metara, pa ukoliko do požara ne bi došlo, da je stog sijena bio pravilno postavljen obzirom na sigurnosnu visinu i sigurnosnu udaljenost prema čl. 192. Pravilnika, tada bi postojao i doprinos oštećenog.

Zbog pogrešnog pravnog pristupa prvostupanjski sud te činjenice nije uopće raspravljao niti utvrđivao, jer je u obrazloženju pogrešno naznačio da se tuženik nije pozvao niti na jedan dokaz iz kojeg bi proizlazilo da se stog sijena nije smio nalaziti ispod električnih vodova. Budući da je propisom, odnosno Pravilnikom, a koji se propis i objavljuje u Narodnim novinama, određeno na kojoj sigurnosnoj visini i sigurnosnoj

udaljenosti mora biti stog sijena udaljen od voda, tada tuženica nije niti trebala predlagati nikakav dokaza iz čega to proizlazi. Tuženica je u odgovoru na tužbu ustvrdila da je stog sijena postavljen ispod električnih vodova gdje nije smio biti pa je čak predložio i provođenje odgovarajućeg vještačenja radi utvrđenja na kojoj udaljenosti su opožareni objekti trebali biti smješteni od samog električnog voda i kolika je zona sigurnosti. Činjenice udaljenosti vodova od kuće i građevinskih objekata nisu bitne za utvrditi, jer su oni sagrađeni prije no što je tuženica gradila niskonaponsku mrežu pa je sama morala voditi brigu o tome da vodovi budu postavljeni pravilno u odnosu na te objekte. No stog sijena se stavlja i slaže na nekretninu svake godine ispočetka pa kako je tužitelj dakle, nakon što su vodovi bili postavljeni, svake godine iznova stog sijena postavljao na svojim nekretninama, onda je pritom on morao voditi računa o tome da bude postavljen na sigurnosnoj udaljenosti i sigurnosnoj visini u odnosu na već dotada postavljene vodove.

Kako je prvostupanjski sud zbog pogrešnog pravnog pristupa propustio utvrditi činjenice koje se odnose na to da li postoji doprinos oštećenog nastanku štete, to je činjenično stanje za sada nepotpuno utvrđeno pa je valjalo uvažavajući žalbu tuženika ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, a sukladno čl. 370. ZPP-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2403/08-2 od 12. III. 2009. godine.

RASKID UGOVORA ZBOG NEISPUNJENJA

Učinak raskida

(čl.132. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Ugovorne strane su ovlaštene svoja prava i obveze u slučaju raskida ugovora urediti drugačije nego što ih uređuje zakon, jer odredba čl.132. Zakona o obveznim odnosima nema prisilni karakter, pa je stoga kod raskida ugovora o prodaji traktora tuženik ovlašten od tužitelja potraživati isplatu sporazumno dogovorenog iznosa s osnova ulaganju u vraćeni traktor tužitelju, neovisno od toga da li je uslijed tih ulaganja, i u kojem iznosu povećana vrijednost traktora.

„Pravilno je prvostupanjski sud na temelju provedenih dokaza zaključio da su stranke sporazumno raskinule ugovor o prodaji traktora i traktorske prikolice, a što se niti ne osporava, te da je tuženik doista traktor i vratio tužitelju 30. svibnja 2004. godine, a on njemu kupoprodajnu cijenu od 4.500 eura, a da tuženik nije vratio prikolicu.

Raskidom ugovora obje strane su oslobođene svojih obveza, izuzev obveze na naknadu eventualne štete, te svaka strana koja je izvršila ugovor potpuno ili djelomično ima pravo da joj se vrati ono što je dala, a uzajamna vraćanja obavljaju se po pravilima za

izvršenje dvostranih ugovora, kako je to i propisano odredbom čl. 132. st. 1., 2. i 3. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br: 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 – dalje: ZOO), koji se primjenjivao u vrijeme zaključenja i raskida kupoprodajnog ugovora. Svaka strana duguje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti, odnosno nadoknaditi, kako je to i propisano stavkom 4. članka 132. ZOO-a.

Ugovorne strane ovlaštene su svoja prava i obveze u slučaju raskida ugovora urediti drukčije nego što ih uređuje zakon.

Tuženik tijekom cijelog postupka tvrdi da su se oni sporazumjeli ne samo o raskidu ugovora, nego i o učincima njihovog raskinutog ugovora i to na način da tuženik tužitelju vrati traktor, a on njemu kupovnu cijenu od 4.500,00 eura, s tim da mu vrati i prikolicu, ali nakon što njemu tužitelj isplati 500 eura na ime ulaganja u traktor.

Prvostupanjski sud međutim nije raspravio ove navode tuženika, niti je utvrđivao da li je došlo među strankama i do sporazuma o učincima raskida.

Prvostupanjski sud je na temelju iskaza svjedoka F.P., S.G., F.K., iskaza tuženika saslušano kao stranke, te nalaza i mišljenja vještaka prometno-tehničke struke I.P. utvrdio da je tuženik izvršio ulaganja u traktor koji je tužitelju vraćen u iznosu od 4.038,00 kn. Doista, iz nalaza i mišljenja vještaka I.P. proizlazi da su navedena ulaganja bila neophodna da bi se traktor mogao koristiti u svrhu u koju je namijenjen, ali zbog tih ulaganja nije došlo do povećanja vrijednosti traktora.

Međutim, prvostupanjski sud neosnovano iz tog razloga odbija protutužbeni zahtjev tuženika, jer nije prethodno, kao što je već naprijed navedeno, raspravio postojanje sporazuma o učincima raskida na koje se tuženik u tijeku cijelog postupka poziva. Ukoliko su točni navodi tuženika da se sa tužiteljem sporazumio i o učincima raskida, na način da on tužitelju vrati traktor i prikolicu, a tužitelj njemu kupovnu cijenu od 4.500,00 eura, s time što je tužitelju doista odmah i vratio traktor kad mu je on isplatio kupovnu cijenu, a da su se sporazumjeli da će prikolicu zadržati sve dok mu tužitelj ne isplati 500 eura na ime ulaganja u traktor, onda tuženik doista ima pravo zahtijevati od tužitelja isplatu 500 eura, protuvrijednosti u kunama na ime ulaganja u traktor.

Kako prvostupanjski sud o tim odlučnim činjenicama nije raspravljao, to je činjenično stanje, a u pogledu protutužbenog zahtjeva tuženika ostalo nepotpuno utvrđeno, pa je valjalo uvažiti žalbu tuženika i ukinuti prvostupanjsku presudu u dijelu u kojem je odbijen protutužbeni zahtjev tuženika (toč. II izreke), sukladno čl. 370. ZPP-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-756/09-2 od 22. X. 2009. godine.

PONUĐA ZA SKLAPANJE UGOVORA

Predugovor

(čl.45.st.1. i st.3. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Temeljem sklopljenog i obvezujućeg predugovora, u sudskom postupku moguće je od protivne strane zahtijevati ispunjenje činidbe tog ugovora, a to je sklapanje drugog glavnog ugovora (ugovora o prodaji stana), a ne može se tražiti ispunjenje činidbe (predaju u posjed stana) iz tog budućeg glavnog ugovora, osim ukoliko već sklopljeni predugovor po svojem sadržaju predstavlja glavni ugovor.

„Predmet spora je zahtjev tužiteljice za predaju u posjed stana, parkirnog mjesta i zahtjev za naknadu štete.

Iz provedenih dokaza i to tužbe tužiteljice i odgovora na tužbu tuženika proizlazi da su stranke sklopile dva predugovora. Prvim predugovorom od 12. listopada 2000. godine stranke se sporazumijevaju da tuženik prodaje a tužiteljica kupuje stan koji će tuženik izgraditi na katastarskoj čestici broj 7001/2, katastarska općina Cavtat na prvom katu u zapadnom dijelu površine 51,00 m² po roh bau sistemu, s priključkom za struju, vodu i kanalizaciju, fasadom bez otvora, te parkirnim mjestom, po cijeni od 500,00 DEM po 1 m². Drugim predugovorom od 25. listopada 2001. godine konstatiraju da je tužiteljica isplatila sve rate ugovorene cijene stana i ugovaraju rok izgradnje 1. travnja 2002. godine.

U odgovoru na tužbu tuženik je naveo da ga predugovori ne obvezuju jer da su se okolnosti od njihova sklapanja toliko izmijenile da predugovori ne bi bili ni sklopljeni da su te okolnosti postojale u vrijeme njihova sklapanja.

Iz stanja spisa, i to iskaza tuženika saslušanog kao stranke, te navoda tužiteljice u podnesku od 2. listopada 2006. godine (list broj 40-41) proizlazi da tuženik stan, koji je bio predmet predugovora, nije izgradio. Tuženik tvrdi da stan, a koji se obvezao predugovorom izgraditi, nije izgradio iz razloga što mu je zabranjena gradnja, a koju je započeo bez da je prethodno ishodio građevinsku dozvolu.

Odredbom čl. 45. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br: 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 – dalje: ZOO) propisano je da je predugovor takav ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor – dakle jedina činidba predugovora je obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor.

Kako je predmet ovoga spora, među ostalim – i zahtjev za predaju u posjed stana i parkirnog mjesta koji je bio predmet predugovora, a tijekom postupka prvostupanjski sud

nije raspravio da li predugovori po svom sadržaju predstavljaju glavni ugovor – jer nije odlučno kako su stranke nazvale ugovor već kakav je njegov sadržaj, jer ako bi se radilo o predugovoru tužiteljici bi pripadalo pravo zahtijevati sklapanje glavnog ugovora temeljem čl. 45. ZOO, a samo u slučaju da je sklopljen glavni ugovor tužiteljici bi pripadalo pravo zahtijevati ispunjenje obveze koja se sastoji u predaji stana, a koji zahtjev bi bio osnovan pod pretpostavkom da je izvršenje te činidbe moguće, odnosno da je stan izgrađen. O utvrđenju tih činjenica ovisi i zahtjev tužiteljice za naknadu štete glede mogućnosti korištenja stana od 1. travnja 2002. do 1. prosinca 2005. godine.

Kako prvostupanjski sud nije raspravio naprijed navedene činjenice, to je činjenično stanje za sada ostalo pogrešno i nepotpuno utvrđeno, pa je na tako utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenjeno materijalno pravo kada je usvojen zahtjev tužiteljice za predaju u posjed stana i garaže i kada je naloženo tuženiku da tužiteljici plati iznos od 43.000,00 kn, radi čega je sukladno odredbi čl. 370. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, i 84/08 – dalje: ZPP) valjalo uvažiti žalbe tuženika, ukinuti presudu suda prvog stupnja i vratiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-554/09-2 od 24. IX. 2009. godine.

OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

Odgovornost osiguratelja

(čl.964. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08)

Osiguranje od odgovornosti za štete nastale u obavljanju djelatnosti poduzeća koje je ugovorom preuzelo obvezu održavanja javne ceste, predstavlja dobrovoljno ugovorno osiguranje, pa stoga tuženik, kao osiguratelj navedenog poduzeća, odgovara tužitelju kao oštećenome samo za one štete koje su pokrivene sklopljenim ugovorom o osiguranju, odnosno ne odgovara za one štete koje su uvjetima o osiguranju, kao sastavnim dijelom sklopljenog ugovora, isključene iz osiguranja.

„Naime, iz stanja parničnog spisa proizlazi da je do štetnog događaja došlo zbog stanja kolnika (odrona kamena) na državnoj cesti, za čije održavanje su, sukladno odredbi čl.55. Zakona o javnim cestama (NN broj 180/04 i dr. – u daljnjem tekstu: ZJC), odgovorne Hrvatske ceste d.o.o., a koja pravna osoba te poslove održavanja (u cijelosti ili djelomično) ugovorom može povjeriti drugoj pravnoj osobi, a što je u konkretnom slučaju i učinjeno obzirom da je u predmetnoj parnici za naknadu štete tužen osiguratelj Županijskih cesta d.o.o. Split. Slijedom toga tuženik, kao osiguratelj od odgovornosti poduzeća (Županijskih cesta d.o.o. Split) koje je ugovorom preuzelo obvezu održavanja

sporne ceste, odgovara za one štete koje su pokrivena policom osiguranja, i uz uvjet da je ta šteta posljedica radnje ili propusta njegova osiguranika u obavljanju poslova održavanja sporne javne ceste, a obavljanje kojih je ugovorom preuzeo na sebe.

Nije sporno da utuženi iznos od 4.700,00 kuna ne predstavlja štetu na vozilu tužitelja, već se radi o šteti koju je tužitelj pretrpio zbog nemogućnosti korištenja oštećenog vozila, a izražena je u plaćenju cijeni najma renta-car vozila za vrijeme kada je njegovo oštećeno vozilo bilo na popravku.

Nesumnjivo da i navedeni izdatak tužitelja za njega predstavlja štetu, i da je ta šteta nastala u svezi sa štetnim događajem za koji je odgovoran osiguranik tuženika, i tu štetu bi onda bio u obvezi on i naknaditi, no ne i tuženik kao njegov osiguratelj. To stoga što tuženik, kao osiguratelj osobe odgovorne za održavanje sporne ceste, trećim osobama odgovara samo za one štete koje su pokrivena sklopljenim ugovorom o osiguranju, a navedena šteta nije pokrivena ugovorom o osiguranju, koji je tuženik sklopio sa svojim osiguranikom Županijske ceste d.o.o. Split.

Naime, u uvjetima za osiguranje od odgovornosti, koji su sastavni dio ugovora o osiguranju, u čl.12.st.3.t.7. je propisano da se osiguranje ne odnosi na štete zbog posrednih gubitaka (gubitak tržišta, pad cijena, zabrana uvoza i izvoza i sl.). Tuženik u žalbi osnovano ukazuje da je sud prvog stupnja pogrešno protumačio i primijenio navedenu ugovornu odredbu, u kojoj se govori o posrednim štetama koje nisu pokrivena ugovorom o osiguranju, i u kojoj se oblici tih posrednih šteta ne navode taksativno već samo primjerice. Izdatak u iznosu od 4.700,00 kuna, kojim je plaćen najam drugog vozila, nije izravna šteta, tj. ne radi se o izdatku koji je tužitelj imao u otklanjanju štete na vozilu koje je oštećeno u štetnom događaju, već se ovdje radi o daljnjoj šteti koja je za njega nastala uslijed nemogućnosti korištenja oštećenog vozila, dakle radi se o jednoj vrsti posredne štete, a o kojoj govori navedena ugovorna odredba.

Slijedom navedenog, sud prvog stupnja je pogrešno primijenio materijalno pravo kada je prihvatio tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 4.700,00 kuna, zbog čega je valjalo, temeljem odredbe čl.373.t.3. ZPP-a, uvažiti žalbu tuženika, i preinačiti pobijanu presudu te odbiti tužitelja sa zahtjevom za isplatu navedenog iznosa.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-459/09-2 od 17. IX. 2009. godine.

ODGOVORNOST ZA OBAVLJANJE POSLOVA U OSTALIM SLUČAJEVIMA

Odgovornost bolnice ili druge zdravstvene ustanove

(čl.154.st.1. i čl.158. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Za štetu nastalu u svezi sa liječenjem bolnica odgovara po principu presumirane krivnje, što znači i za štete nastale uslijed obične nepažnje, pa se stoga, unatoč tome što su radnje pri operacionom zahvatu na koljenu tužiteljice poduzimane u skladu sa pravilima struke, ne može govoriti o komplikaciji već o grešci u liječenju, jer je educirani kirurg koji je prošao svu propisanu edukaciju, unatoč nesavršenosti ljudske prirode, morao osjetiti razliku u otporu i prestanku otpora prilikom prolaska nareznika kroz koljeno, a što nije, i što je onda imalo za posljedicu ozljedu zakoljenske arterije i vene.

„Iz činjeničnog utvrđenja prvostupanjskog suda proizlazi da je zbog ozljede desnog koljena tužiteljici izvršen operativni zahvat na Odjelu djelatnosti za ortopediju i fizikalnu medicinu Opće bolnice B. dana 9. veljače 2005. godine.

Prilikom vršenja operativnog zahvata došlo je do ozljede desne zakoljenske arterije i vene, a da je došlo do povređivanja krvnih žila pri operaciji posumnjao je liječnik-operator dr. K. te je istoga dana tužiteljica hitno transportirana na KBC R.u Z. gdje je hitno i operirana tako da joj je izvršena rekonstrukcija zakoljenske arterije, a vena zbrinuta šavovima, te je izvršena i dekompresija mekih tkiva potkoljenice postupkom razrezivanja mišićnih ovojnica čitavom dužinom potkoljenice. Nakon dva dana – 11. veljače 2005. godine sa lijeve natkoljenice uzeti su kožni transplantati, te kasnije pokriveni defekti kože na mjestima pristupa mišićnim ovojnica.

Liječenje je nastavljeno u bolnici u Bjelovaru i Daruvarskim Toplicama.

Spornu činjenicu da li je kod tužiteljice prilikom vršenja operativnog zahvata na koljenu u Općoj bolnici u Bjelovaru došlo do komplikacija ili se radi o liječničkoj grešci za koju tuženik odgovara po načelu presumirane krivnje prvostupanjski sud je pravilno utvrdio na temelju nalaza i mišljenja medicinskih vještaka. Naime, vještaci su se suglasili o tome da je do povređivanja krvnih žila desne noge došlo uslijed greške operatera prilikom narezivanja navoja kroz kost, te je nareznik prošao dublje od propisana dva navoja, a što se moglo desiti pod uvjetom da kirurg nije osjetio otpor u drugom kortikalisu, te bez obzira što su te radnje vršene savjesno i po pravilima struke radi se o grešci djelatnika tužene. Medicinski vještak, ortoped M.H. pojasnio je zaključno mišljenje na način da je u konkretnom slučaju došlo do greške djelatnika tužene prilikom narezivanja navoja kroz kost, a što je posljedica nesavršenosti ljudske prirode i do nje zapravo ne bi trebalo doći, jer za educiranog kirurga koji je prošao propisanu edukaciju razlika u otporu i prestanku otpora prilikom prolaska nareznika je osjetna. Vještak je još i dodao u svom nalazu i mišljenju da u klinici gdje on radi je učinjeno preko 300 takovih zahvata, te smatra da je procedura koju je opisao u nalazu standardna i rutinska te da nema dokumentiranih ozljeda velikih krvnih žila zakoljenske jame u njegovoj klinici, što također potvrđuje zaključak da se u konkretnom slučaju nije radilo o komplikaciji, već o grašci, za koju vještaci utvrđuju da nije bila namjerna, niti je posljedica nesavjesnog rada.

Kako tuženica odgovara po načelu presumirane krivnje to znači da mora dokazati da je liječnik u svemu postupao na način koji je propisan pravilima liječničke struke i da do štete nije došlo ni zbog obične nepažnje liječnika koji je izvodio zahvat, a koje činjenice tužena nije dokazala, pa tužena odgovara za nastalu štetu.

Zbog navedenog ne mogu se prihvatiti žalbene tvrdnje da činjenica odgovornosti tužene za nastalu štetu nije pravilno utvrđena.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1832/08-2 od 29. I. 2009. godine.

III. OBITELJSKO I NASLJEDNO PRAVO

POSTUPAK PRED SUDOM

Odluka o troškovima postupka u statusnim stvarima

(čl.272. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“ broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07)

O troškovima postupka primjenom odredbe čl.272. Obiteljskog zakona sud odlučuje u statusnim stvarima, a to su oni u kojima se odlučuje o obiteljskom i drugom osobnom stanju neke fizičke osobe, ali ne i oni u kojima se odlučuje o uzdržavanju, pa stoga kada u istom postupku odlučuje i o nekoj statusnoj stvari (s kojim će roditeljem živjeti maloljetno dijete) i o pitanju uzdržavanja (istog maloljetnog djeteta), tada pri donošenju odluke o troškovima postupka sud neće voditi računa samo o ishodu postupka glede statusne stvari, već mora uzeti u obzir i uspjeh stranaka glede postavljenog zahtjeva za uzdržavanje.

„Kada odlučuje o troškovima postupka na način da svaka stranka podmiruje svoje troškove, sud prvog stupnja se poziva na odredbu čl.272. Obiteljskog zakona (NN broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07 – u daljnjem tekstu: ObZ), imajući pri tome u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja a posebno činjenicu da je tuženik još u odgovoru na tužbu istakao da se neće protiviti povjeravanju djeteta na odgoj majci ukoliko je to njegova volja.

Osnovano tužiteljica u žalbi ističe da je sud prvog stupnja pogrešno primijenio naprijed navedenu odredbu pri odlučivanju o troškovima postupka.

Naime, odredbom čl.272. ObZ-a je propisano da će o troškovima postupka u statusnim stvarima sud odlučiti slobodno, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka.

Naprijed citirana odredba, na koju se poziva i sud prvog stupnja u pobijanoj odluci, odnosi se na postupke u statusnim stvarima, a to su oni u kojima se odlučuje o obiteljskom i drugom osobnom stanju neke fizičke osobe, a među te postupke svakako spadaju i oni u kojima sud donosi odluku sa kojim će roditeljem maloljetno dijete nastaviti živjeti, i u kojima donosi odluku održavanja susreta i druženja roditelja koji ne živi zajedno sa maloljetnim djetetom.

Naprijed izraženi stav suda prvog stupnja pri donošenju odluke o troškovima postupka, mogao bi se prihvatiti da se je u predmetnom postupku odlučivalo samo o pitanju s kojim će roditeljem živjeti maloljetno dijete stranka, i o načinu susreta i druženja sa drugim roditeljem, a što ovdje nije slučaj, jer je sud u ovom postupku odlučivao i o uzdržavanju maloljetnog djeteta, a što se ne smatra statusnim postupkom. Primjenjujući odredbu čl.272. ObZ-a sud prvog stupnja je ispustio iz vida navedeno, a samim time i činjenicu da se je tuženik tijekom postupka protivio obvezi uzdržavanja, prvo u potpunosti, a kasnije preko iznosa od 500,00 kuna, i da je sud tijekom postupka izvodio određene dokaza i za potrebe donošenja odluke o navedenom pitanju, nakon čega je sud donio odluku kojom je u cijelosti prihvatio postavljeni zahtjev za uzdržavanje.

Dakle, s obzirom da se je u predmetnom postupku odlučivao i o tužnikovoj obvezi uzdržavanja, po ocjeni ovog suda drugog stupnja, pri donošenju odluke o troškovima postupka primjenom navedene odredbe, sud prvog stupnja nikako nije mogao uzeti u obzir samo i jedino tuženikovo držanje glede pitanja s kojim će roditeljem dalje živjeti maloljetno dijete, a potpuno zanemariti držanje tuženika i uspjeh stranaka glede pitanja uzdržavanja. Obzirom na navedeno, tj. pogrešan stav suda prvog stupnja u primjeni odredbe čl.272. ObZ-a, sud prvog stupnja nije ni utvrđivao troškove koje su stranke imale tijekom postupka, a koje bi im kao potrebne trebalo priznati temeljem odredbe čl.155. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 i 84/88 – u daljnjem tekstu:ZPP), a slijedom toga onda nisu postojale ni pretpostavke za donošenje pravilne odluke i pravilnu primjenu materijalnog prava.

Slijedom svega navedenog valjalo je, temeljem odredbe čl.380.t.3. ZPP-a, uvažiti žalbu tužiteljice i ukinuti pobijanu odluku o troškovima postupka, i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.U ponovnom postupku sud prvog stupnja će utvrditi činjenice na koje se ukazuje u ovom rješenju kao važne za pravilnu primjenu materijalnog prava, a nakon toga će donijeti novu odluku o troškovima postupka.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-666/09-2 od 14. V. 2009. godine.

UZDRŽAVANJE DJECE, RODITELJA I DRUGIH SRODNICA

Uzdržavanje unučadi

(čl.216. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“ broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07)

Obveza uzdržavanja od strane djeda i bake je supsidijarne prirode, što znači da postoji samo onda kada roditelj ne uzdržava dijete, a to nije samo onda kada je roditelj te svoje zakonske obveze oslobođen (čl.232.st.2. Obiteljskog zakona), nego i onda kada je obveza roditelja utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom, po kojoj roditelj ne postupa, a ne može se ni prisilnim putem ostvariti.

„Među strankama nije sporno da je tuženica baka po ocu tužiteljice. Tužbeni zahtjev tužiteljice odnosi se na plaćanje uzdržavanja od strane tuženice kao bake. Tužiteljica u tužbi tvrdi da otac tužiteljice, a sin tuženice, iako je pravomoćnom presudom presuđen na plaćanje uzdržavanja za tužiteljicu u iznosu od 1.500,00 kn, ne plaća uzdržavanje, a da tužiteljica ne može uzdržavanje naplatiti niti prisilno, jer se ne može utvrditi predmet ovrhe, navodeći da iz pribavljenih podataka proizlazi da njen otac nije vlasnik nikakvog vozila niti nekretnina, te da nije zaposlen. Stoga zahtjev za uzdržavanje prema tuženici temelji na odredbi čl. 216. Obiteljskog zakona („Narodne novine“, br: 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07 – dalje: ObZ).

Tom odredbom propisano je da ako roditelj ne uzdržava dijete, da su baka i djed po tom roditelju ga dužni uzdržavati prema odredbama čl. 209. do čl. 211.

Pogrešan je zaključak prvostupanjskog suda da bi tuženica kao baka tužiteljice bila u obvezi plaćati uzdržavanje tužiteljici samo u slučaju ako bi roditelj, a u ovom slučaju otac tužiteljice, bio oslobođen dužnosti uzdržavanja tužiteljice. Zbog takvog pogrešnog pravnog pristupa prvostupanjski sud nije niti utvrđivao odlučne činjenice.

Istina je da je obveza bake i djeda supsidijarna te da do nje dolazi tek ako roditelj po kojemu su srodni ne uzdržava dijete. No iz odredaba Obiteljskog zakona ne proizlazi da bi to bilo samo u situaciji kad je roditelj oslobođen obveze uzdržavanja mlđb. djeteta, a što je po zakonu moguće jedino ako je roditelj radno nesposoban.

Po ocjeni ovoga suda, tužiteljica mora dokazati da joj njezin otac, a sin tuženice, ne plaća uzdržavanje i da se ne može prisilno namiriti, jer nije sporno da je otac tužiteljice presuđen na plaćanje uzdržavanja u iznosu od 1.500,00 kn. Tuženica je tijekom postupka osporila navode tužiteljice da tuženik ne plaća uzdržavanje.

Ukoliko tužiteljica dokaže da njezin otac uzdržavanje ne plaća i da se isto ne može niti prisilnim putem namiriti, onda bi postojala dužnost tuženice kao bake, a u smislu odredbe čl. 216. ObZ-a da plaća uzdržavanje za mlđb. tužiteljicu i to prema svojim mogućnostima, a koje će sud u tom slučaju morati utvrditi.

Kako dakle prvostupanjski sud ove odlučne činjenice nije zbog svog pogrešnog pravnog pristupa niti utvrđivao, to je valjalo uvažiti žalbu tužiteljice, ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, sukladno čl. 370. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08 i 123/08 – dalje: ZPP).“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1848/09-2 od 10. XII. 2009. godine.

ODREĐIVANJE UZDRŽAVANJA KADA SE ONO OSTVARUJE U PARNICI

Utvrđivanje ukupnog iznosa sredstava potrebnih za uzdržavanje
(čl.231.st.1. i st.2., čl.232.st.1. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“ broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07)

Standard malodobnog uzdržavanog djeteta mora biti u korelaciji sa standardom njegovih roditelja, pa se stoga ni njegove ukupne potrebe uzdržavanja ne mogu utvrditi u iznosu koji je neprimjeren imovinskim mogućnostima roditelja, odnosno koji je u nesrazmjeru sa njihovim materijalnim prilikama.

„Žalbe nisu osnovane.

Za svoj rad tužiteljčina majka prima plaću od 5.400,00 kuna, a od tako ostvarenih primanja mora podmiriti potrebe vlastitog uzdržavanja, tužiteljice i još jednoga mljt. djeteta.

Tuženikova plaća je oko 10.000,00 kuna, ima mogućnosti stjecanja dodatnih zarada, ali također mora, osim svojih, još podmirivati i troškove uzdržavanja K.J. u iznosu od 1.500,00 kuna mjesečno (list 69).

Pri ocjenjivanju potreba uzdržavane osobe sud treba u obzir uzeti kako mogućnosti tako i obveze roditelja koje oni imaju za uzdržavanje druge djece (čl. 321. st. 3. te čl. 232. st. 5. Obiteljskog zakona „Narodne novine“, br: 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07 – dalje: ObZ).

Ne može radi navedenoga biti prihvaćena tužiteljčina žalbena tvrdnja da su njezine potrebe 5.600,00 kuna mjesečno, jer je to neprimjereno s imovinskim mogućnostima njezinih roditelja (više nego što majka ima ukupna primanja).

Osnovano je u žalbi tuženika navedeno da svoj standard uzdržavana osoba ne može postavljati neovisno od mogućnosti njezinih roditelja, ali su obje žalbe neosnovane

u odnosu na osporavanje pravilnosti ocjene prvostupanjskog suda da je ukupni iznos potrebnih sredstava u iznosu od 4.400,00 kuna, odnosno do po odbitku stipendije ostaje nepodmireno 3.400,00 kuna.

Ovo zbog toga jer je nesporno postojanje troškova što ih je uzeo kao dokazane prvostupanjski sud (čl. 8. ZPP), a neosnovano tužiteljica tvrdi da ih je trebalo povisiti, ili sniziti kako tvrdi tuženik.

Za troškove prehrane određen je iznos od 1.000,00 kuna, što čini dnevni izdatak od tridesetak kuna i bez utemeljenja je tuženikova žalbena tvrdnja da bi se odrasla osoba uspijevala prehraniti uz bitno manji dnevni izdatak, dok o mogućnosti stanovanja u studentskom domu ne postoje dokazi.

Izdaci za očuvanje zdravstvenog statusa utvrđeni sa 1.000,00 kuna godišnje ne mogu se smatrati nepotrebnim luksuzom, kako ih ocjenjuje tuženik i neosnovana je njegova žalbena tvrdnja da se u tome smislu tužiteljica ponaša neodgovorno, što se odnosi i na preostale ni na koji način dokazane navode o tužiteljichinoj rastrošnosti.

Na temelju izloženoga, a primjenom odredbe iz čl. 368. st. 1. ZPP žalbe su odbijene kao neosnovane i potvrđena je prvostupanjska presuda.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1554/09-2 od 17. XII. 2009. godine.

ZAŠTITA PRAVA I DOBROBITI DJETETA

Oduzimanje i vraćanje prava na roditeljsku skrb

(čl.114.st.1. i st.2. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“ broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07)

Roditeljska skrb može se oduzeti samo roditelju koji zlorabi ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnosti i prava, a zaključak o grubom kršenju roditeljskih odgovornosti i dužnosti ne može se izvoditi samo na temelju činjenice da roditelj ne doprinosi uzdržavanju djeteta, odnosno da ne izvršava jedan od osnovnih sadržaja roditeljske skrbi, a bez utvrđenja da roditelj to čini bez opravdanih razloga, kao što se navedeni zaključak ne može izvesti i samo na temelju činjenice da je roditelj zbog svog kriminalnog ponašanja osuđen na kaznu zatvora, a bez utvrđenja da je zbog toga u interesu dobrobiti djeteta nužno njegovo odvajanje od roditelja.

„Neutemeljeni su navodi žalbe da prvostupanjski sud nije utvrdio koje sadržaje roditeljske skrbi je protustranka u navedenom razdoblju izvršavala, jer iz izvedenih

dokaza proizlazi da nije doprinio uzdržavanju djeteta u razdoblju u kojem nije živio s djetetom, odnosno u razdoblju u kojem je bio na izdržavanju kazne zatvora, a to ne čini niti danas.

Ovi navodi žalbe nisu osnovani iz razloga što prvostupanjski sud nije niti utvrdio da bi protustranka doprinosila za uzdržavanje djeteta nakon raskida izvanbračne zajednice između prosturanke i majke djeteta, a kako iz navoda prijedloga proizlazi to je bilo 14. veljače 2006. godine, međutim prvostupanjski sud utvrđuje da razlozi zbog kojih nije doprinio za uzdržavanje djeteta su opravdani. Naime, protustranka se nalazi u zatvoru na izdržavanju kazne zatvora od 2. ožujka 2006. godine pa kako nije u mogućnosti od tada ostvarivati redovite prihode iz opravdanih razloga nije doprinio za uzdržavanje djeteta.

Stoga se ne mogu prihvatiti niti žalbene tvrdnje da već činjenica što protustranka kao otac nije doprinio za uzdržavanje djeteta, kao jednog od osnovnih sadržaja roditeljske skrbi, je dovoljan razloga da se roditelja liši roditeljskog prava, jer kao što je već navedeno u ocjeni da li roditelj grubo krši roditeljske dužnosti valja voditi računa o razlozima zbog kojih roditelj svoje dužnosti ne izvršava. Obzirom na utvrđenje prvostupanjskog suda, a što konačno nije niti sporno da se otac djeteta nalazi u zatvoru od 2. ožujka 2006. godine, te se na izdržavanju kazne zatvora nalazio i u vrijeme vođenja postupka i po ocjeni ovoga suda on nije mogao izvršavati svoju obvezu uzdržavanja djeteta, kao niti na drugi način skrbiti o životu i zdravlju djeteta, odnosno čuvati ga iz opravdanih razloga, pa se stoga ne radi o grubom kršenju roditeljske dužnosti.

Predlagatelj u žalbi pozivom na čl. 3. Konvencije o pravima djeteta ukazuje da su između ostalih zakonodavna tijela uvijek dužna najboljem interesu djeteta dati prednost, pa kraj činjenice da je majka djeteta lišena roditeljske skrbi, a da se otac nalazi na izdržavanju kazne zatvora i da se sva njegova briga o djetetu sastojala od nekoliko telefonskih poziva i dvije posjete od toga posljednja u mjesecu listopada 2006. godine, to sasvim sigurno nije dovoljno za pravilan razvoj i odrastanje djeteta.

Citirana odredba Konvencije o pravima djeteta načelnog je značenja, dok je pravni pojam interes djeteta vrlo širokog dosega, te je sasvim sigurno potrebno izvršiti individualizaciju primjene propisa, a pritom voditi račun da odredbe Konvencije u načelu zabranjuju odvajanje djeteta od roditelja (čl. 9. Konvencije), a to je dopušteno samo u izuzetnim slučajevima, ali uz uvažavanje najboljeg interesa djeteta. Dakle, prije svega dijete ima pravo živjeti sa svojim roditeljima u roditeljskom okruženju i sasvim sigurno je da je interes djeteta upravo taj, a tek ako roditelj zlorabi ili grubo zanemaruje roditeljske dužnosti i prava na način da ugrožava njegov tjelesni i duševni razvoj samo u tom slučaju se može govoriti o zlorabi, odnosno grubom kršenju roditeljske odgovornosti, dužnosti i prava, a što su pretpostavke za lišenje prava na roditeljsku skrb.

Činjenica je da je protustranka osoba sklona kriminalom ponašanju jer je osuđena za više kaznenih djela, međutim lišenje prava na roditeljsku skrb i nije i ne može biti sankcija roditelju za društveno neprihvatljivo ponašanje već se roditelj tog prava lišava da bi se zaštitio interes djeteta, a u konkretnom slučaju i prema ocjeni ovoga suda taj interes bit će najbolje zaštićen ako se pruži mogućnost protustranci da nakon izdržane kazne zatvora pruži roditeljsku skrb svom djetetu.

Slijedom navedenog i po ocjeni ovoga suda prvostupanjski sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da nisu ispunjene zakonske pretpostavke iz odredbe čl. 114. st.2. Obiteljskog zakona, za lišenje protustranke kao oca roditeljskog prava na roditeljsku skrb u odnosu na maloljetnu kćerku S.M., pa nije ostvaren niti žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1496/08-2 od 17.. 2009. godine.

POSEBNI POSTUPCI OVRHE I OSIGURANJA

Podredna primjena odredaba Ovršnog zakona

(čl.336. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“ broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07)

Za određivanje privremene mjere primjenom odredbi Ovršnog zakona nužno je postojanje tražbine (novčane ili nenovčane) jedne stranke prema drugoj, koja se osigurava tom mjerom, a takve tražbine nema kada sud odlučuje o načinu druženja i o susretima djeteta i roditelja sa kojim dijete ne živi, već se ovdje radi o specifičnom odnosu roditelja i djeteta, tj. o pravu i interesu maloljetnog djeteta da živi sa svojim roditeljima, odnosno da se druži i održava susrete sa roditeljem sa kojim ne živi, pa stoga o navedenim pitanjima nije ni moguće odlučivati izdavanjem privremene mjere odgovarajućom primjenom odredbi Ovršnog zakona, već se o tim pitanjima treba odlučiti u posebnom izvanparničnom postupku, u skladu čl.100. i čl.101. Obiteljskog zakona.

„Pobijano rješenje o određivanju privremene mjere sud prvog stupnja donosi pozivom na odredbe čl.299.st.2. u svezi čl.298. i čl.296.st.2. Ovršnog zakona (NN broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08 – u daljnjem tekstu: OZ), dakle, primjenom općih odredbi ovršnog prava kojima je regulirano pitanje osiguranja nenovčanih tražbina.

Navedeno rješenje protustranka pobija tvrdeći da za njegovo donošenje nisu postojale pretpostavke iz zakonskih odredbi na koje se poziva sud prvog stupnja, i takve tvrdnje prihvaća i ovaj sud drugog stupnja.

Naime, nije sporno da je pobijano rješenje o određivanju privremene mjere doneseno u izvanparničnom postupku pokrenutom radi donošenja odluke sa kojim će roditeljem živjeti dijete stranaka nakon prestanka njihove izvanbračne zajednice, a u kojem postupku sud mora istovremeno donijeti i odluku o načinu i vremenu susreta i druženja djeteta sa drugim roditeljem. To proizlazi iz odredbe čl.100.st.1. Obiteljskog zakona (NN broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07 –u daljnjem tekstu: OBZ), kojom je propisano da ako roditelji ne žive u obiteljskoj zajednici, da će sud odlučiti s kojim će roditeljem dijete živjeti te odrediti način i vrijeme susreta druženja s drugim djetetom, a i iz odredbe čl.101. OBZ, kojom je propisano da ako se roditelji ne mogu sporazumjeti o ostvarivanju sadržaja roditeljske skrbi ili o ostvarivanju djetetovih prava, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog roditelja, centra za socijalnu skrb, ili djeteta donijeti odluku radi zaštite dobrobiti djeteta.

Pokrenuti predmetni izvanparnični postupak je hitan postupak, a što jasno proizlazi iz odredbe čl.263.st.2. OBZ, što znači da se mora provesti žurno i bez odugovlačenja. Nadalje, odredbom čl.264. OBZ je propisano da se u postupcima iz čl.263. OBZ (a to su i izvanparnični postupci i postupci osiguranja) na odgovarajući način primjenjuju i odredbe Zakona o parničnom postupku i Ovršnog zakona, ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Kada je pak riječ samo o postupku ovrhe i osiguranja u bračnim, obiteljskim i drugim stvarima koje se uređuju odredbama OBZ, odredbom čl.336. OBZ je također propisano da se oni provode prema odredbama Ovršnog zakona ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Prema odredbama OZ-a, da bi se moglo odrediti osiguranje izdavanjem privremene mjere, potrebno je postojanje neke novčane ili nenovčane tražbine predlagatelja osiguranja, i predlagatelj osiguranja tu svoju tražbinu, koju ima prema protivniku osiguranja, mora učiniti vjerojatnom. U konkretnom slučaju određivanja načina održavanja susreta i druženja djeteta i roditelja, ne radi se o spornom odnosu između stranaka, tj. roditelja međusobno, odnosno ne radi se o nenovčanoj tražbini jednog roditelja prema drugome u smislu odredbi OZ-a, već je ovdje riječ o pravima i interesima njihovog maloljetnog djeteta, u pogledu kojih između njih kao roditelja ne postoji sporazum. U takvim situacijama uloga zaštite prava i interesa maloljetne djece prenesena je na sud, jer on, sukladno odredbi čl.267. OBZ, tijekom cijelog postupka mora paziti da se zaštite prava i interesi djece pa i sve odluke koje donosi moraju biti u skladu sa interesima i dobrobiti djeteta, ali isto tako i na centar za socijalnu skrb time što mu je odredbama OBZ omogućeno da u tim postupcima sudjeluje bilo u svojstvu stranke ili umješaca.

Dakle, imajući u vidu sve naprijed navedeno, pogrešan je zaključak suda prvog stupnja da u konkretnom slučaju pitanje načina i vremena druženja i susreta predlagatelja sa djetetom predstavlja njegovu nenovčanu tražbinu koju on ima prema protustranci, već je ovdje riječ o specifičnom pravnom odnosu između roditelja i djece, koji je uređen

odredbama OBZ, i jedine mjere koje se radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djece mogu izricati jesu one mjere predviđene tim zakonom, a ne privremene mjere propisane odredbama OZ.

Osim toga, pokretanje još jednog hitnog postupka (postupka osiguranja) unutar već pokrenutog postupka (izvanparničnog), nema svrhe i opravdanja, jer je i taj već pokrenuti postupak također hitan, i sud ga kao što je već naprijed navedeno mora žurno provesti i o spornom pitanju žurno donijeti odluku. U svrhu što hitnijeg uređenja spornog odnosa između roditelja i djece, odredbama OBZ dana je mogućnost sudu da u takvom postupku odluči da pravni učinci odluke nastaju i prije pravomoćnosti (čl.315.st.2.), ili da odluči da žalba ne zadržava ovrhu odluke (čl.316.st.4.).

Dakle, prvostupanjski sud je pogrešno primijenio odredbe OZ i OBZ kada je ocijenio da je prijedlog predlagatelja za donošenje privremene mjere osnovan, jer je isti, pravilnom primjenom svih naprijed navedenih odredbi, valjalo odbiti kao neosnovan.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-278/09-2 od 26. III. 2009. godine.

OBITELJSKO PRAVO

Važenje propisa s obzirom na vrijeme

(čl.361. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“ broj 116/03, 17/04, 136/04 i 107/07)

Kada je stjecanje zajedničke imovine (obiteljske kuće) započelo prije a završilo poslije stupanja na snagu Obiteljskog zakona, za pravilnu primjenu materijalnog prava pri odlučivanju o udjelima supružnika u toj imovini, potrebno je utvrditi kada je pretežiti dio radova na izgradnji izvršen, jer od toga ovisi da li će se stjecanje bračne stečevine prosuđivati primjenom odredbi Zakona o braku i porodičnim odnosima („Narodne novine“ broj 11/78, 45/89 i 59/90), ili primjenom odredbi Obiteljskog zakona.

„Među strankama nije sporno da je sa izgradnjom kuće započeto 1997. godine. Međutim prvostupanjski sud nije utvrdio kada je kuća u pretežnom dijelu dovršena, odnosno kada su završeni pretežni radovi, a o tome ovisi pravilna primjena materijalnog prava.

Naime, ukoliko se radi o bračnoj stečevini, a to je ona imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, ili potječe iz te imovine, koja je stečena prije 1. srpnja 1999. godine, onda se ima primijeniti Zakon o braku i

porodičnim odnosima („Narodne novine“, br: 11/78, 45/89 i 59/90 – dalje: ZBPO), a prema kojem Zakonu se kod utvrđivanja suvlasničkih udjela, udio bračnog druga u zajedničkoj imovini određuje prema njegovom doprinosu u stjecanju te imovine.

No međutim ukoliko je bračna stečevina, stečena nakon 1. srpnja 1999. godine, onda se primjenjuje Obiteljski zakon (NN 162/97) ili nakon 28. srpnja 2003. godine Obiteljski zakon (NN 116/03, 17/04 i 136/04), prema odredbama kojih Zakona se smatra da su bračni drugovi u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini, osim ako nisu drukčije ugovorili.

Nesporno je da stranke nisu zaključile bračni ugovor.

Prema tome, prvostupanjski sud treba utvrditi kada je bračna stečevina, a ovdje konkretna obiteljska kuća, stečena, odnosno kada su pretežni radovi na kući završeni, a što je, kao što je već naprijed rečeno odlučno radi toga koji zakon treba primijeniti, odnosno da li je potrebno utvrđivati doprinos bračnih drugova, ili se presumira da su suvlasnici svaki u ½ dijela na bračnoj stečevini.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-657/09-2 od 26. III. 2009. godine.

NADLEŽNOST ZA PROVOĐENJE OSTAVINSKOG POSTUPKA

Mjesna nadležnost

(čl.177.st.1. i st.2. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“ broj 48/03, 163/03 i 35/05)

Kada je u času smrti ostavitelj imao u Republici Hrvatskoj prebivalište, tada je za mjesnu nadležnost ostavinskog suda potpuno neodlučno što je ostavitelj na teritoriju Republike Hrvatske imao i boravište u mjestu različitom od mjesta prebivališta, i što je umro u mjestu boravišta.

„Kod određivanja mjesne nadležnosti za ostavinski postupak neodlučna je u žalbi navedena činjenica da je ostaviteljica umrla u Biogradu na Moru.

Prema odredbi iz čl. 177. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ostavinski sud je onaj na čijem je području ostavitelj u vrijeme smrti imao prebivalište.

Utvrđenje suda prvog stupnja da je prebivalište bilo u Brestovcu 53, Garešnički Brestovac, na području nadležnosti Općinskog suda u Garešnici, nije dovedeno u sumnju uz žalbu priloženim ispravama, jer upravo iz njih (I 10 i I 16) proizlazi da je ostaviteljica u Biogradu na Moru imala boravište, a ne prebivalište.

Mjesto ostaviteljevog boravišta za mjesnu nadležnost za ostavinski postupak odlučno je samo za one osobe koje u vrijeme smrti nisu imale prebivalište u RH (čl. 177. st. 2. Zakona o nasljeđivanju), a kako ga je ostaviteljica imala u Brestovcu, neosnovan je prijedlog žaliteljice da se mjesna nadležnost odredi prema boravištu ostaviteljice.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-2619/08-2 od 12. II. 2009. godine.

NUŽNI NASLJEDNICI

Krug nužnih nasljednika

(čl.30. st.2. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“ broj 52/71, 47/78 i 56/00)

Činjenica što neki nasljednici (brat i sestre ostaviteljice) u nasljednoj izjavi nisu zatražili nužni dio iz ostavinske imovine, i što ni ne udovoljavaju dodatnom uvjetu (da su radno nesposobni i nemaju nužnih sredstava za život) da bi imali svojstvo nužnog nasljednika, ne isključuje ih od nasljeđivanja nužnog nasljednog dijela onog nasljednika (majke ostaviteljice) koji je zahtjev za nužni dio postavio, jer se ovdje više ne radi o njihovu pravu kao nužnih nasljednika ostavitelja, već o zakonskom nasljeđivanju onog što je njihov predak (majka) naslijedila po osnovi nužnog nasljednog dijela.

„Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da su zakonski nasljednici pok. ostaviteljice suprug P.K., majka M.L. brat V.L. i sestre M.G. i D.K.. No kako je pok. ostaviteljica sačinila oporuku koju su svi zakonski nasljednici priznali kao istinitu i pravovaljanu, a kojom oporukom je svu svoju imovinu ostavila suprugu P.K., koji je nasljedstvo temeljem oporuke i prihvatio, to je on oporučni nasljednik pok. ostaviteljice, dok su njena majka M.L. nužni nasljednik (čl. 30. st. 1. ZN), a brat V.L. i sestre M.G. i D.K. su nužni nasljednici samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život (čl. 30. st. 2. ZN).

Majka ostaviteljice M.L. je zahtijevala svoj nužni dio, dok brat i sestre ostaviteljice nisu zahtijevali svoje nužne dijelove.

Oporučni nasljednik i suprug ostaviteljice P.K. je osporio pravo majci ostaviteljice na nužni dio zbog toga što ona nije bila u dobrim odnosima sa ostaviteljicom. No kako to nije razlog za isključenje iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio propisan čl. 47. ZN, a iz oporuke ostaviteljice ni ne proizlazi da bi oporučiteljica svoju majku isključila iz nasljedstva, to dakle ne postoji spor o činjenicama, već o primjeni prava, pa ostavinski sud mora sam raspraviti o pravu majke ostaviteljice M.L. na nužni dio sukladno čl. 221. st. 3. ZN.

Pravo na nužni dio je nasljedno pravo (čl. 32. ZN), pa sud u ostavinskom postupku mora raspraviti i pravo nužnog nasljednika na nasljedstvo (čl. 218. ZN).

Majka ostaviteljice M.L. je tijekom ostavinske rasprave umrla, pa ako ona ima pravo na nužni dio koji je i zahtijevala, to je prvostupanjski sud bio dužan pozvati njene nasljednike da se izjasne da li prihvaćaju nasljedstvo ili ne, jer se smrću osobe otvara njezino nasljedstvo (čl. 128. st. 1. ZN), a ostavina umrle osobe prelazi po sili zakona na njezine nasljednike u času njezine smrti (čl. 135. ZN), a po principu reprezentacije (predstavljanja).

Pogrešno prvostupanjski sud smatra da bi ponovno eventualno davanje izjave brata i sestara ostaviteljice, koji nisu tražili svoj nužni dio i traženje nužnog dijela po osnovi statusa zakonskih nasljednika iza pok. majke ostaviteljice, a ne ostaviteljice, bi se istima neutemeljeno još jednom dalo pravo na traženje nužnog dijela kojim bi se zaobišlo ograničenje iz čl. 30. ZN, jer se sada više ne radi o njihovom pravu na nužni dio iz ostavine, već o njihovom pravu nasljeđivanja onoga što je njihova majka naslijedila iza ostaviteljice V.K..

Oporučni nasljednik ostaviteljice P.K. je također tijekom ostavinskog postupka umro, dakle nakon ostaviteljice.

Iz rješenja o nasljeđivanju javnog bilježnika E.P., kao sudskog povjerenika Općinskog suda u Zaprešiću, broj O-393/05 od 10. studenog 2005. godine proizlazi da je nasljednicom P.K. utvrđena temeljem vlastoručne oporuke njegova supruga A.K., rođena T., ali i da on nije imao drugih zakonskih nasljednika.

Budući da je A.K. kao zakonska i oporučna nasljednica Petra Kraljića oporučnog nasljednika ostaviteljice V.K. u ovom ostavinskom postupku prihvatila nasljedstvo, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je ona nasljednica pok. ostaviteljice V.K.. No ukoliko majka ostaviteljice M.L. ima pravo na nužni dio, koji je za svog života u ovom ostavinskom postupku i zahtijevala, a netko od njezinih nasljednika prihvati nasljedstvo u pogledu tog njenog nužnog dijela, tada A.K. ne bi bila jedina nasljednica, već bi njezin nasljedni dio bio umanjen za nužni dio majke ostaviteljice V.K..

Kako prvostupanjski sud zbog pogrešnog pravnog pristupa nije raspravio o pravu majke ostaviteljice M.L. na nužni dio, koji joj, a prema sadašnjem stanju spisa i pripada, te nije pozvao njene nasljednike da dadu nasljedne izjave, a u pogledu tog njenog nužnog dijela, to je valjalo uvažiti žalbu D.K. i ukinuti prvostupanjsko pobijano rješenje i predmet vratiti na ponovan postupak, sukladno čl. 380. toč. 3. ZPP u svezi sa čl. 175. Zakona o nasljeđivanju (Nar. nov. broj 48/03 i 163/03)."

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2381/08-2 od 9. I. 2009. godine.

UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Raskid

(čl.119.st.3. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“ broj 48/03, 163/03 i 35/05)

Davatelj uzdržavanja dužan je ugovorom preuzete obveze uzdržavanja izvršavati onako kako su iste i ugovorene, postupajući pri tome u skladu sa načelom savjesnosti i poštenja, a na takav način ne postupa onaj davatelj uzdržavanja koji ne izvršava preuzete obveze glede zadovoljenja elementarnih životnih potreba (nabava i priprava hrane), i to samo zato što to primatelj uzdržavanja od njega nije izričito zahtijevao, a zadovoljenje tih potreba primatelj uzdržavanja, zbog svoje životne dobi, nije u stanju sam si osigurati.

„Tuženica je saslušana kao stranka iskazala da si otac nije sam znao pripremiti hranu i da je „znao jesti ponekad u susjedstvu ili da mu nećak donese hranu“, ali da to nije bilo često.

Također je iskazala da niti ona nije često dolazila, nego kada je mogla, a to je bilo 1-2 puta mjesečno.

Stanke su dakle suglasno iskazale kako, unatoč ugovorom preuzetoj obvezi, da tužitelju nabavlja hranu, tuženica ovu obvezu nije ispunjavala, jer se osoba u tužiteljevoj životnoj dobi (71 godina), koja ne zna pripravljeti hranu, ne može u ovoj elementarnoj životnoj potrebi zbrinjavati 1-2 puta mjesečno, niti se može prepustiti uviđavnosti i dobroj volji susjeda i nećaka.

Kod toga je osnovano iskazao tužitelj kako je tuženica znala koje je obveze preuzela sklopljenim ugovorom, te da nije bilo potrebe da on od nje zahtijeva ponašanje koje će tome biti suglasno, nego je ona sama svoje ponašanje morala uskladiti s time, a ne, kako je to iskazala tuženica, dolaziti „kad je mogla“ i ne činiti išta što tužitelj izričito nije od nje zahtijevao.

Sudionici u obveznom odnosu dužni su izvršiti svoju obvezu i odgovorni su za njezino ispunjenje (čl.17.st.1. Zakona o obveznim odnosima – Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01 – dalje:ZOO), te su se kod toga dužni pridržavati načela savjesnosti i poštenja (čl.12. ZOO-a).

Posebno treba naglasiti da već i sam naziv ugovora o doživotnom uzdržavanju podrazumijeva uzdržavanje, a ne povremene, prema vlastitim mogućnostima učinjene posjete uz obavljanje onoga što su djeca kao svoju moralnu obvezu dužna učiniti za svoga roditelja, a što je jedino činila tuženica, i to kako prema vlastitom iskazu tako i prema iskazima svih drugih osoba koje su saslušane u ovoj parnici.

Neodlučno je to što tuženica ističe postojanje svoje dobre volje da u buduće, kada to tužitelj želi i kada mu bude potrebno, izvršava ugovorom preuzete obveze, jer je potpuno i pravilno utvrđeno kako ni do sada tuženica to nije činila prema općim načelima obveznog prava, a niti u smislu ostvarenja svrhe sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju kakva je predviđena Zakonom o nasljeđivanju (Narodne novine broj 48/03 i 163/03 – dalje:ZN).

Prvostupanjski sud je materijalno pravo iz odredbe čl.119.st.3. ZN-a pravilno primijenio, a kako nije počinio ni bitne povrede postupka (čl.365.st.2. ZPP-a), primjenom čl.368.st.1. ZPP-a žalba je odbijena kao neosnovana, i zbog svega navedenog je presuđeno kao u izreci ove presude.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1244/09-2 od 24. IX. 2009. godine.

IV RADNO PRAVO

ODNOS RADNIČKOG VIJEĆA I POSLODAVCA

Obveza savjetovanja prije donošenja odluke

(čl.152. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Poslodavčeva je obveza da prije otkaza ugovora o radu provede postupak savjetovanja sa radničkim vijećem, odnosno sa sindikatom ako nije utemeljeno radničko vijeće, a što podrazumijeva da radničkom vijeću dostavi sve potrebne podatke, i da mu omogući davanje mišljenja o namjeravanoj odluci, pa ukoliko poslodavac tako postupi za donesenu odluku o otkazu, i za njenu zakonitost nije odlučno da li je radničko (sindikarno) vijeće pri davanju mišljenja bilo u propisanom sastavu, odnosno da li je mišljenje dano u postupku propisanom poslovnikom o radu vijeća, niti je poslodavac navedeno dužan provjeravati prije donošenja odluke o otkazu.

„Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice za utvrđenje da nije dopušten otkaz ugovora o radu, i zahtjev za vraćanje na radno mjesto na kojem je radila prije otkaza ugovora o radu te zahtjev za isplatu razlike između plaće koju je primala prije otkaza i plaće koju prima na drugom radnom mjestu.

Suprotno žalbenim tvrdnjama pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda da nisu osnovani prigovori tužiteljice izneseni u tužbi i tijekom postupka, a odnose se na savjetovanje tuženika sa sindikalnim vijećem prije donošenja odluke o otkazu ugovora o radu. To stoga što je tijekom postupka utvrđeno da je tuženik uputio sindikalnom vijeću

obavijest o namjeri otkazivanja ugovora o radu s ponudom izmijenjenog ugovora dana 27. srpnja 2006. godine, sindikalno vijeće dostavilo je svoje mišljenje dana 2. kolovoza 2006. godina, a nakon toga je tuženik donio Odluku o otkazu ugovora o radu dana 3. kolovoza 2006. godine, pa je stoga tuženik postupio sukladno čl.124. i 152. st.1. i 2 Zakona o radu.

Da li je sindikalno vijeće svoje mišljenje trebalo dati u potpunom sastavu sukladno poslovniku o radu sindikalnog vijeća ili je za davanje takovog mišljenja bio ovlašten izvršni odbor kao i način donošenja te odluke potpuno su neodlučni za ocjenu pravilnosti i zakonitosti odluke o otkazu ugovora o radu, a to iz razloga što je za ocjenu pravilnosti i zakonitosti odlučno da li je tuženik kao poslodavac priopćio sindikalnom vijeću namjeru da tužiteljici otkáže ugovor o radu s ponudom izmijenjenog ugovora, te da li je to učinio pravovremeno i potpuno, a činjenica da sindikalno vijeće eventualno nije u propisanom sastavu ili na propisani način donijelo svoju odluku o namjeri poslodavca ne utječe na zakonitost odluke o otkazu ugovora o radu.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-2621/08-2 od 22. I. 2009. godine.

DJELOVANJE RADNIČKOG VIJEĆA

Način rada radničkog vijeća

(čl.159.st.1. i st.2. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Vrijeme kada radnik kao član radničkog vijeća, u granicama propisanim u čl.159.st.1. i st.2. Zakona o radu, obavlja poslove radničkog vijeća u okviru radnog vremena, smatra se kao vrijeme provedeno na radu i glede stjecanja prava na isplatu plaće, pa slijedom toga poslodavac nije ovlašten takvom radniku, koji nije imao nikakvih drugih izbivanja sa rada, uskratiti isplatu stimulacije koja je vezana uz ostvarenje pune radne satnice.

„Tužbeni zahtjev tužitelja, a koji sud prvog stupnja pobijanom presudom prihvaća u cijelosti, odnosi se na neisplaćeni stimulatívni dodatak na plaću u iznosu od 450,00 kuna mjesečno, za vremensko razdoblje od 1. lipnja 2006. godine pa do 31. kolovoza 2007. godine, a koji dodatak, prema odredbama Pravilnika o stimulaciji kao sastavnom dijelu Pravilnika o radu tuženika, pripada svim onim radnicima koji su u obračunskom mjesecu odradili puni fond radnih sati.

U provedenom postupku sud prvog stupnja je utvrdio slijedeće činjenice:

- da je tužitelj u utuženom razdoblju bio član radničkog vijeća tuženika,
- da je jedan radni sat u tjednu koristio za potrebe radničkog vijeća,

-da u utuženom razdoblju tuženik tužitelju nije isplatio stimulatívni dodatak na plaću prema odredbi čl.11.st.1. Pravilnika o stimulaciji, koji iznosi 450 kuna bruto mjesečno,
 -da navedeni dodatak tužitelju nije isplaćen samo zbog toga što je jedan radni sat tjedno koristio za potrebe radničkog vijeća.

Na navedene utvrđene činjenice sud prvog stupnja je pravilno primijenio materijalno pravo kada je prihvatio postavljeni tužbeni zahtjev za isplatu, pa su stoga neosnovane protivne žalbene tvrdnje tuženika.

Naime, pravo na isplatu utuženog iznosa tužitelj je utemeljio na odredbi čl.11. Pravilnika o stimulaciji. Tom odredbom u st.1. je propisano da svi radnici koji u obračunskom mjesecu odrade puni fond sati rada za poslodavca stječu pravo na isplatu mjesečnog dodatka na plaću od 450,00 kuna bruto.

Isto tako, sud prvog stupnja je odlučujući o postavljenom zahtjevu pravilno primijenio i odredbe čl. 159.st.1. i st.2. ZOR-a, kojima je propisano da radničko vijeće zasjeda, i na drugi način obavlja svoje poslove u radno vrijeme, i da za rad u radničkom vijeću svaki član ima pravo na naknadu plaće za ukupno šest radnih sati tjedno. Također, sud prvog stupnja je pravilno primijenio i odredbu čl.160. ZOR-a, kojom je propisano da poslodavac ne smije članove radničkog vijeća ni povlašćivati, ali ni stavljati u nepovoljniji položaj od drugih radnika.

Dakle, u smislu navedenih zakonskih odredbi, obavljanje poslova za potrebe radničkog vijeća unutar radnog vremena, ne može se smatrati kao izbivanje sa rada, uslijed kojeg bi radnik gubio pravo na stimulaciju iz odredbe čl.11.st.1. Pravilnika o stimulaciji, pa je stoga sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo kada je u cijelosti prihvatio postavljeni tužbeni zahtjev tužitelja.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-290/09-2 od 19. III. 2009. godine.

NAKNADA PLAĆE

Naknada po drugim osnovama

(čl.93.st.3. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Kada je sudskom odlukom utvrđeno da je otkaz ugovora o radu nedopušten, i kada je poslodavcu naloženo vraćanje radnika na rad, obveza je poslodavca da vrati radnika u onakav radno pravni položaj u kakvom bi se nalazio da nije bilo nezakonitog otkaza ugovora o radu, pa slijedom toga glede obveze isplate neisplaćene plaće, ukoliko radnik u vremenu u kojem zbog nezakonitog otkaza nije radio, ni po redovnom tijeku stvari ne bi radio zbog svoje privremene nesposobnosti

za rad uvjetovane bolešću, tada mu ne pripada pravo na naknadu plaće u visini koju bi ostvario kao da je radio, već mu pripada pravo na naknadu plaće u visini u kojoj bi mu bila isplaćena naknada za slučaj bolovanja.

„Među strankama nije sporno da je na temelju pravomoćne sudske odluke utvrđena nezakonitost otkaza ugovora o radu tužitelju temeljem Odluke tuženika broj 5071/05. od 25. kolovoza 2005. godine, te je naloženo tuženiku da vrati tužitelja na rad na njegovo ranije radno mjesto. Također nije sporno da je tuženik vratio tužitelja na rad dana 24. travnja 2008. godine. Tužitelj za taj period, dakle računajući od mjeseca kolovoza 2005. godine, pa sve do 24. travnja 2008. godine, nije primio plaću od tuženika.

Predmet ovog postupka je zahtjev tužitelja za isplatu naknade plaće za taj period i terenskog dodatka.

Prvostupanjski sud je na temelju nalaza i mišljenja financijskog-knjigovodstvenog vještaka Josipa Rašića utvrdio da bi tužitelj za vrijeme nezakonitog otkaza ugovora o radu u utuženom razdoblju ostvario bruto plaću u ukupnom iznosu od 152.711,63 kn, te dodatak na plaću na ime terenskog dodatka u iznosu od 86.210,00 kn odnosno ukupno 238.921,63 kn, pa stoga prvostupanjski sud u cijelosti i usvaja tužbeni zahtjev pozivom na odredbu čl. 93. st. 3. Zakona o radu („Narodne novine“, broj 137/04 i 68/05 – pročišćeni tekst, dalje: ZR), ranije čl. 85. st. 3. Zakona o radu.

Osnovano žalitelj ističe da je, barem za sada, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, a u pogledu dosuđivanja naknade plaće u dosuđenom bruto iznosu od 152.711,63 kn.

Naime, tuženik je tijekom postupka tvrdio, a to ponavlja i u žalbi da je tužitelj i za ovo sporno vrijeme bio radno nesposoban, pa da mu zbog toga u tom periodu ne bi pripadala plaća u jednakoj visini kao da bi radio. Radi utvrđivanja tih činjenica tuženik je tijekom postupka predložio provođenje liječničkog vještačenja, ali je prvostupanjski sud taj prijedlog odbio, pa neosnovano prvostupanjski sud smatra da tuženik ničim tijekom postupka nije dokazao da bi se tužitelj za ovo sporno vrijeme morao nalaziti na bolovanju zbog svoje radne nesposobnosti.

Tužitelju bi pripadalo pravo na naknadu plaće i zbog privremene nesposobnosti, a u utuženom periodu, sukladno odredbi čl. 93. st. 3. ZR-a, a u svezi sa odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, odnosno odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Kako bi se moglo odlučiti o tome koliko tužitelju pripada na ime naknade plaće potrebno je utvrditi da li je tužitelj doista u ovom spornom periodu od 1. kolovoza 2005.

godine pa do 24. travnja 2008. godine bio privremeno radno nesposoban, ako je kada i zbog čega, da li zbog bolesti ili profesionalne bolesti, ozljede ili ozljede na radu, jer o tome ovisi visina naknade plaće.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-344/09-2 od 2. IV. 2009. godine.

VRSTE OTKAZA

Otkaz s ponudom izmijenjenog ugovora

(čl.121.st.1. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Ukoliko poslodavac, u skladu sa mišljenjem radničkog vijeća, odluči sankcionirati radnika zbog učinjene povrede radne obveza premještajem na druge manje odgovorne poslove, tada to treba učiniti otkazivanjem postojećeg ugovora uz istovremenu ponudu sklapanja novog izmijenjenog ugovora, u kojem slučaju odbijanje potpisa ponude novog ugovora aktivira dani otkaz, no ukoliko poslodavac ne postupi na takav način, već radniku ponudi samo sklapanje sporazuma o izmjeni postojećeg ugovora, tada mu ne može naknadno otkazivati ugovor o radu zbog toga što je odbio potpisati taj sporazum, što ni ne može biti opravdani razlog otkazivanja ugovora.

„Među strankama nije sporno da je tužitelj s tuženikom imao zaključen govor o radu na neodređeno vrijeme za radno mjesto rukovatelja na ljepilu sa mjestom rada u Bjelovaru kao i da je tuženik donio Odluku o otkazu ugovora o radu od 16. lipnja 2008. godine i to zbog kršenja obaveza iz radnog odnosa, jer da je dana 11. ožujka 2008. godine propustio kontrolirati nivo zapunjenosti rezervoara koji se puni ljepilom dovezenog autocisternama, radi čega se ljepilo prelilo iz rezervoara i iscurilo u odvod prema taložniku u količini od 7,44 tone, zbog čega je tuženiku nastala šteta u ukupnom iznosu od 52.065,01 kune, pa da je time počinio povredu radne dužnosti skrivljenim ponašanjem iz čl.85.st.2.t.7. Pravilnika o radu.

Nije sporno ni da je tuženik dana 10. travnja 2008. godine izrekao tužitelju za tu istu povredu učinjenu dana 11. ožujka 2008. godine upozorenje zbog povrede radne dužnosti, te je tužitelju dao pravo da uloži zahtjev za zaštitu prava poslodavcu protiv tog upozorenja.

Nesporno je i da je tužitelju već jednom izrečeno upozorenje zbog povrede radne dužnosti i to od 24. rujna 2007. godine jer da je u svojstvu radnika na radnom mjestu rukovatelja na ljepilu prilikom vršenja inventure sa stanjem na dan 1. srpnja 2007. godine uključio dvije cisterne ljepila koje su došle 1. srpnja 2007. godine i nisu trebale ući u

inventurno stanje sa 1. srpnja 2007. godine, pa da je nesavjesno obavljao svoje radne zadatke ta ga upozorio da će u slučaju ponovljene povrede radne obveze mu otkazati ugovor o radu.

Izricanje upozorenja tužitelju od 10. travnja 2008. godine ne predstavlja sankciju za učinjenu povredu radne dužnosti, već se radi o zakonom propisanoj pretpostavki za dopuštenost buduće odluke o otkazu za slučaj ponovnog kršenja radnih obveza u smislu čl.117.st.1. Zakona o radu. U konkretnom slučaju toj odredbi je udovoljeno jer je tuženik već jednom tužitelju 2007. godine izrekao upozorenje uz prijetnju mogućnosti otkazivanja ugovora o radu ako ponovno počini povredu radne dužnosti, pa za dopuštenost odluke o otkazu nije bilo nužno mu ponovno izricati upozorenje zbog povrede počinjene 11. ožujka 2008. godine. No, međutim tuženik se nakon što je tužitelj počinio povredu 11. ožujka 2008. godine savjetovao sa sindikatima pa je prihvatio mišljenje Novog sindikata radnika tuženika od 21. ožujka 2008. godine, da se tužitelju ne otkáže ugovor o radu već da mu se omogući rad na manje odgovornom radnom mjestu, pa se očito tuženik odlučio za izricanje upozorenja tužitelju od 10. travnja 2008. godine s namjerom da ga se premjesti na drugo radno mjesto te mu je ponudio sporazum o izmjeni ugovora od radu od 29. svibnja 2008. godine kojim mu je ponuđeno zasnivanje radnog odnosa na neodređeno vrijeme za obavljanje poslova i radnih zadataka pomoćnog radnika na liniji brušenja, što je međutim tužitelj odbio potpisati. Tek nakon što je tužitelj odbio potpisati taj sporazum tuženik je donio Odluku o otkazu ugovora o radu od 16. lipnja 2008. godine.

Iz takvog postupanja tuženika, te proteka vremena od počinjenja povrede do donošenja odluke može se zaključiti da je zapravo ova odluka o otkazu donesena zbog toga što je tužitelj odbio potpisati sporazum o premještaju na drugo radno mjesto, a to konačno proizlazi i može se zaključiti i iz samog obrazloženja odluke o otkazu ugovora o radu. Naime, tuženik je očito prihvaćajući mišljenje sindikata namjeravao sankcionirati tužitelja za učinjenu povredu od 11. ožujka 2008. godine na način da ga upozori na obveze iz radnog odnosa u smislu čl.117.st.1. Zakona o radu i premjestiti ga na drugo manje odgovorno mjesto, pa je tuženik u takvoj situaciji imao mogućnost, nakon što je izrekao tužitelju upozorenje zbog povrede radne dužnosti od 10. travnja 2008. godine, donijeti odluku o otkazu s ponudom izmijenjenog ugovora o radu u smislu čl.121. Zakona o radu, a što je tuženik međutim propustio učiniti, već je ponudio tužitelju zaključenje sporazuma o promjeni ugovora o radu tako da ga se premjesti na drugo radno mjesto, a što je tužitelj odbio potpisati. To tuženikovo odbijanje ne može biti razlog za donošenje otkaza ugovora o radu zbog povrede od 11. ožujka 2008. godine.

S obzirom na sve izloženo pravilno je prvostupanjski sud postupio kada je utvrdio da otkaz ugovora o radu od 16. lipnja 2008. godine nije dopušten i da tužitelju radni odnos nije prestao, te kad je naložio tuženiku da tužitelja vrati na posao na radno mjesto rukovatelja na ljepilu sa mjestom rada u Bjelovaru, a što je u skladu sa čl.122.st.1. Zakona o radu.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-968/09-2 od 17. IX. 2009. godine.**UGOVOR O RADU****Probni rad**

(čl.31. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Smisao i svrha probnog rada je u provjeri radnikova stručnog znanja za obavljanje određenog posla, u provjeri radnikovih radnih i osobnih kvaliteta, pa je s obzirom na to probni rad moguće i dopušteno ugovoriti samo kod zaposlenja radnika kod određenog poslodavca, a ne i kasnije tijekom rada, ili pri izmjeni već postojećeg ugovora o radu, i svako takvo nedopušteno ugovaranje probnog rada je ništavno i ne proizvodi nikakve učinke, jer je u protivnosti sa prisilnom odredbom čl.11.st.1. Zakona o radu, kojom je poslodavcu i radniku zabranjeno ugovarati za radnika nepovoljnije uvjete rada od onih propisanih Zakonom o radu.

„Mogućnost ugovaranja probnog rada prilikom sklapanja ugovora o radu predviđena je odredbom čl.31.st.1. ZOR-a, s tim da taj probni rad ne može biti dulji od šest mjeseci (st.2.), a u slučaju otkaza u svezi s probnim radom radnik ima pravo na otkazni rok od najmanje sedam dana (st.3.). Svrha i smisao ugovaranja probnog rada je u provjeri radnikova stručnog znanja za obavljanje određenog posla, ali i u provjeri drugih radnih i osobnih kvaliteta radnika, i stoga navedenu odredbu čl.31.st.1. ZOR-a treba tumačiti tako da se probni rad može ugovoriti samo prilikom zaposlenja radnika kod određenog poslodavca, a ne i tijekom trajanja rada i radnog odnosa, odnosno prilikom izmijene već postojećeg ugovora o radu.

Međutim, kada je riječi o ugovaranju probnog rada, tužiteljica je tijekom postupka, i to kako u svojem stranačkom iskazu (list 21), a i u svojem stranačkom očitovanju (list 24 i 25), ustvrdila da ugovor o radu od 2. lipnja 2007. godine, u koji je unesena klauzula o probnom radu, nije zaključen odnosno potpisan toga dana, tj. 2. lipnja 2007. godine kako je to u njemu navedeno, već da je isti sačinjen i potpisan nakon što je ona već zasnovala radni odnos kod tuženika, i nakon što je kod njega ona već radila puna tri mjeseca. Dakle, tužiteljica je tvrdila, a to ponavlja i u svojoj žalbi, da je kod tuženika zasnovala radni odnos temeljem ugovora o radu od 1. veljače 2007. godine, u kojem ugovoru stranke nisu ugovorile probni rad, a da je ugovorom koji nosi datum 2. lipnja 2007. godine samo izmijenjen ugovor o radu zaključen 1. veljače 2007. godine. O navedenim činjeničnim tvrdnjama tužiteljice sud prvog stupnja u pobijanoj presudi ništa ne navodi, jer u tom dijelu niti je ocjenjivao iskaz tužiteljice, niti je provjeravao takve njene činjenične tvrdnje ocjenom drugih dokaza, prije svega isprava koje je pribavio tijekom postupka.

Okolnost da li je navedeni ugovor zaključen dana 2. lipnja 2007. godine, kako je to u njemu naznačeno, ili je isti zaključen u mjesecu kolovozu ili rujnu 2007. godine, tj. nakon što je radni odnos tužiteljice već zasnovan, i nakon što je tužiteljica već radila kod tuženika dva ili tri mjeseca temeljem ugovora o radu od 1. veljače 2007. godine koji nije sadržavao klauzulu o probnom radu, predstavlja važnu činjenicu od koje ovisi mogućnost otkazivanja ugovora u svezi sa probnim radom. To sve s obzirom na već naprijed navedeno da se probni rad iz odredbe čl.31.st.1. ZOR-a može ugovoriti samo prilikom zaposlenja radnika kod određenog poslodavca, a ne i tijekom trajanja radnog odnosa, što znači da se ne može ugovoriti ni pri izmjeni već postojećeg ugovora o radu. Svako ugovaranje probnog rada suprotno navedenom u protivnosti je sa odredbom čl.11.st.1. ZOR-a, kojom je propisano da radnik i poslodavac ne mogu ugovoriti uvjete rada koji su za radnika nepovoljniji od uvjeta određenih ZOR-om, a to nadalje znači da bi ugovaranje probnog rada tijekom trajanja radnog odnosa bilo u suprotnosti sa izričitom zakonskom odredbom, pa bi onda takva ugovorna odredba bila ništetna u smislu odredbe čl.322.st.1. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05 i 41/08 – u daljnjem tekstu: ZOO/05), i kao takva među strankama ne bi proizvodila nikakve učinke.

Ako se imaju u vidu isprave koje je sud prvog stupnja tijekom postupka pribavio (dopis tuženika od 9. kolovoza 2007. godine – list A 67, prijava HZMO-u – list A 68 i prijava HZZO-u – list A 69), ali koje pri utvrđivanju važnih činjenica uopće nije ocjenjivao, tada po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, naprijed navedene tvrdnje tužiteljice koje sud prvog stupnja nije raspravio, a koje ona ponavlja u svojoj žalbi, ozbiljno dovode u sumnju pravilnost utvrđenja suda da je otkazani ugovor o radu zaključen dana 2. lipnja 2007. godine, tj. onog dana koji je u njemu naveden kao dan sklapanja.

Naime, iz tuženikove prijave tužiteljice HZMO-u i HZZO-u (list A 68 i A69), te dopisa tuženika od 9. kolovoza 2007. godine HZZO-u (list A 67), proizlazi da je tužiteljica kod navedenih tijela prijavljena tek sredinom mjeseca kolovoza (14. odnosno 16. kolovoza), dakle nakon što je ona već radila za tuženika više od dva mjeseca (mjesec lipanj, srpanj i polovicu kolovoza), a ta prijava izvršena je sa danom 1. lipnja 2007. godine, dakle sa onim danom koji se kao početak rada tužiteljice kod tuženika navodi u ugovoru o radu od 1. veljače 2007. godine, iz čega bi onda proizlazilo da su te prijave i izvršene temeljem toga ugovora. Iz navedenog bi onda proizlazio i zaključak da je tužiteljica zasnovala radni odnos kod tužitelja, i da započela sa radom kod njega temeljem ugovora o radu od 1. veljače 2007. godine, a kojim ugovorom stranke nisu ugovorile probni rad. Da je sporni ugovor od 2. lipnja 2007. godine, u kojem je kao početak rada naveden 2. lipnja 2007. godine, sklopljen navedenog dana, onda bi tuženik zasigurno tužiteljicu u mjesecu kolovozu prijavio temeljem tog ugovora, a ne temeljem ugovora zaključenog 1. veljače 2007. godine. Sve ovo ukazuje na to da u vrijeme prijave tužiteljice u kolovozu 2007. godine, tuženik nije ni raspolagao spornim ugovorom jer isti u to vrijeme još nije bio ni sklopljen, odnosno da je isti sklopljen tek nakon izvršene prijave, i to na zahtjev tužiteljice od 10. rujna 2007. godine (list A 33) da se kod HZMO

izmijeni dan njene prijave sa 1. na 2. lipnja 2007. godine, kao i da se izmijeni ugovorna odredba o stimulativnom dijelu plaće sadržana u čl.12. ugovora od 1. veljače 2007. godine. Konačno, ovakav zaključak bi proizlazio i iz iskaza (list 22) samog ravnatelja tuženika, kada je isti naveo da je sporni ugovor sklopljen nakon što je tužiteljica već počela sa radom kod tuženika, i da je sa tužiteljicom nakon toga zaključen još jedan, tj. treći ugovor, s tim da iz sudu prezentiranih ugovora sklopljenih među strankama, izvjesno proizlazi da je upravo taj treći ugovor ovaj sporni, a prva dva ugovora su onaj od 1. veljače i onaj od 16. veljače 2007. godine.

Prema tome, iz naprijed navedenog bi proizlazilo da je klauzula o probnom radu ugovorena nakon što je tužiteljica već zasnovala radni odnos kod tuženika i obavljala za njega rad više od dva mjeseca temeljem ugovora o radu od 1. veljače 2007. godine, odnosno prilikom izmjene tog ugovora, a što je protivno naprijed navedenim zakonskim odredbama, pa onda takva ugovorna odredba kao ništetna ne bi ni proizvodila među strankama nikakve učinke, a slijedom toga ni dani otkaz ne bi se mogao ocjenjivati kao otkaz u svezi sa probnim radom iz odredbe čl.31. ZOR-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1622/09-2 od 17. XII. 2009. godine.

UGOVOR O RADU

Rok za otkaz

(čl.114.st.2. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Za početak tijeka roka za donošenje odluke o izvanrednom otkazu zbog manjka u prodavaonici odlučno je kada je osoba ovlaštena za donošenje odluke o otkazu stvarno saznala za manjak, za njegovu visinu i za osobu odgovornu za njegov nastanak, a taj moment nastupa i prije nego što osobi ovlaštenoj za otkazivanje ugovora o radu (predsjedniku uprave) bude dostavljen potpisani zapisnik o usklađenju inventure ukoliko je ona i prije toga bila stvarno upoznata sa svim rezultatima usklade, i na temelju tih saznanja je poduzela određene radnje protiv odgovorne osobe (donošenje odluke o knjiženju manjka na teret odgovorne osobe), i ukoliko nakon toga više nisu poduzimane nikakve radnje radi utvrđivanja i provjere nastanka manjka.

„U ovoj parnici je bilo sporno da li je tuženik tužitelju otkazao ugovor o radu u roku propisanom odredbom čl.114.st.2. Zakona o radu (NN broj 137/04 – pročišćeni tekst, i 68/05 – u daljnjem tekstu: ZOR).

Naime, navedenom odredbom je propisano da se ugovor o radu može izvanredno otkazati u roku od 15 dana od dana saznanja za činjenicu na kojoj se izvanredni otkaz temelji.

U ovom postupku nije bilo sporno da je tuženik tužitelju odlukom od 14. veljače 2008. godine izvanredno otkazao ugovor o radu zbog utvrđenog manjka u prodavaonici u kojoj je on radio kao poslovođa, a bilo je sporno kada je osoba (direktor uprave) ovlaštena za otkazivanje ugovora o radu saznala za nastali manjak kao činjenicu na kojoj se temelji pobijana odluka o izvanrednom otkazu.

Na temelju utvrđenja sud prvog stupnja izvodi zaključak da je predsjednik uprave tuženika J.B., kao osoba ovlaštena za davanje otkaza, za manjak i njegovu visinu, kao činjenicu na kojoj se temelji odluka o izvanrednom otkazu, saznao najkasnije dana 16. siječnja 2008. godine kada je i donio odluku o knjiženju manjka na teret tužitelja, i o obvezi tužitelja za podmirenje manjka u određenom roku, pa da je tuženiku sa navedenim danom i započeo tijek roka od 15 dana iz odredbe čl.114.st.2. ZOR-a te da je isti tuženiku protekao prije donošenja odluke o izvanrednom otkazu. Slijedom navedenog sud prvog stupnja pobijanom odlukom utvrđuje da otkaz ugovora o radu nije dopušten, pa stoga i prihvaća postavljeni tužbeni zahtjev.

Naime, pri izvođenju zaključka o momentu saznanja za činjenicu (manjak i njegovu visinu) na kojoj se temelji pobijana odluka o izvanrednom otkazu, i po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, a kako to prosuđuje i sud prvog stupnja, nikako se ne mogu zanemariti slijedeće činjenice:

- da je predsjednik uprave tuženika dana 16. siječnja 2008. godine donio odluku kojom se utvrđuje da je u prodavaonici, u kojoj je tužitelj bio odgovorna osoba (poslovođa), na provedenoj inventuri utvrđen manjak u iznosu od 507.690,81 kune, da je tom odlukom određeno knjiženje tog manjka na teret tužitelja, i naloženo mu da taj manjak podmiri u točno određenom roku,

- da je predsjednik uprave pri donošenju navedene odluke imao u vidu zapisnik od 15. siječnja 2008. godine o uskladi inventure, i

- da nakon sastava zapisnika o uskladi inventure tuženik nije poduzimao nikakve radnje radi utvrđivanja manjka, ili radi provjere postojanja i visine manjka.

Upravo iz navedenih činjenica potpuno izvjesno proizlazi da je predsjednik uprave tuženika J.B. već 16. siječnja 2008. godine znao za postojanje manjka u prodavaonici u kojoj je tužitelj radio kao poslovođa, a znao je i za visinu tog manjka, jer u protivnom ne bi ni bio u mogućnosti donijeti navedenu odluku. To što tužitelj još u tom momentu nije potpisao zapisnik o uskladi inventure, i što je po njemu potpisani zapisnik dostavljen predsjedniku uprave tuženika 1. veljače 2008. godine, u konkretnom slučaju nije od utjecaja na moment saznanja za naprijed navedene činjenice, a to stoga što usklađenje inventure, koje je završeno sastavom zapisnika o uskladi 15. siječnja 2008. godine, predstavlja ujedno i posljednju radnju u postupku utvrđivanja postojanja manjka i

utvrđivanja njegove visine. Nakon te radnje, tuženik više nije poduzimao ni jednu drugu radnju, niti je vršio provjeru točnosti utvrđenog manjka, i upravo na temelju te radnje tuženika uslijedila je i odluka predsjednika uprave tuženika od 16. siječnja 2008. godine.

Slijedom navedenog, za pravilnost ocjene suda prvog stupnja o momentu saznanja za postojanje manjka i o njegovoj visini, u konkretnom slučaju potpuno je neodlučno pozivanje tuženika u žalbi na odredbe normativnog akta (pravilnika) kojim je propisan postupak provođenja inventure, te ovlasti i odgovornosti tijela i osoba koje sudjeluju u postupku inventure.

Prema tome, obzirom da je sud prvog stupnja pravilno utvrdio da je tuženiku rok za otkazivanje ugovora o radu započeo teći 16. siječnja 2008. godine, i obzirom da je odluka o izvanrednom otkazu donesena tek 14. veljače 2008. godine, pravilno je primijenjeno materijalno pravo iz odredbe čl.114.st.2. ZOR-a kada je prihvaćen tužbeni zahtjev tužitelja.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-237/09-2 od 14. V. 2009. godine.

PLAĆE

Isplata plaće

(čl.7. i čl.90. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Polazište kod obračuna pripadajuće bruto plaće radnika, koji je na radu proveo samo dio obračunskog (mjesec) razdoblja, nije bruto plaća jednog radnog dana, a koju je sud utvrdio dijeljenjem mjesečne bruto plaće sa brojem dana u mjesecu, već je to bruto vrijednost jednog sata rada u dotičnom mjesecu, jer je i ugovorena bruto plaća vezana na ostvarenje pune radne satnice konkretnog mjeseca, pa stoga i bruto vrijednost jednog radnog sata ovisi o radnom fondu sati dotičnog mjeseca.

„Točkom II izreke tužiteljici je dosuđena neisplaćena plaća za mjesec siječanj 2008. godine u bruto iznosu od 2.441,25 kuna, i za mjesec veljaču 2008. godine u bruto iznosu od 2.104,50 kuna, ili sveukupno za ta dva mjeseca iznos od 4.545,75 kuna.

Pobijajući žalbom navedenu odluku, tuženik ističe da je sud prvog stupnja pogrešno utvrdio visinu plaće tužiteljice za mjesec veljaču, jer je tužiteljica u tom mjesecu provela na radu od 1. do 25., i da je u tom razdoblju bilo ukupno 16 radnih dana, a navedene žalbene tvrdnje su točne.

Naime, nije sporno da je tužiteljica radila zaključno do 25. veljače 2008. godine, a da je počevši od 26. veljače bila na bolovanju radi čuvanja trudnoće.

Prilikom utvrđivanja pripadajuće plaće za razdoblje od 1. veljače do 25. veljače 2008. godine, sud prvog stupnja polazi od bruto ugovorene mjesečne plaće u iznosu od 2.441,25 kuna, koju plaću dijeli sa 29 (brojem dana u mjesecu veljači) na koji način dolazi do iznosa od 84,18 kuna, što bi činilo bruto plaću za jedan dan, i taj iznos množi sa 25 i dobiva iznos od 2.104,50 kuna, koliko tužiteljici dosuđuje.

Navedeni postupak izračuna pripadajuće plaće nije pravilan, odnosno on je protivan odredbama čl.7. i čl.90. Zakona o radu (NN broj137/04 – pročišćeni tekst, i 68/05 – u daljnjem tekstu: ZOR), kojima je propisano pravo radnika na plaću za obavljeni rad.

Iznos bruto plaće, koji su stranke ugovorile ugovorom o radu, sukladno navedenim odredbama, odnosi se na rad u punom radnom vremenu, tj. za punu radnu satnicu u konkretnom mjesecu, a ta satnica je propisana odredbom čl.38. ZOR-a, i iznosi 40 sati tjedno, ili 8 sati dnevno u petodnevnom radnom tjednu. Ta mjesečna radna satnica u veljači 2008. godine iznosi 168 sati, jer je u navedenom mjesecu, ako se izuzmu subote i nedjelje, bilo ukupno 21 radni dan.

Tužiteljica nije provela na radu sve radne dane u mjesecu veljači, već samo one do zaključno 25. dana tog mjeseca, tj. ukupno 17 radnih dana, pa joj stoga pripada pravo na plaću samo za te radne dane, odnosno za 136 sati rada (17 dana x 8 sati = 136 sati).

Da bi se pravilno utvrdio iznos plaće koji pripada tužiteljici u navedenom mjesecu potrebno je podijeliti iznos bruto plaće od 2.441,25 kuna sa 168, kao ukupnim brojem radnih sati u tom mjesecu, i na taj način se dolazi do iznosa od 14,53 kune, što čini bruto vrijednost jednog sata rada, a taj iznos je onda valjalo pomnožiti sa 136, tj. brojem radnih sati tijekom 17 radnih dana do dana 25. veljače 2008. godine, na koji način se dolazi do iznosa od 1.976,08 kuna, i to predstavlja plaću koja tužiteljici pripada za obavljeni rad u mjesecu veljači.

Zbog navedenog valjalo je, temeljem odredbe čl.373. t.3. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 i 84/08 – u daljnjem tekstu:ZPP), u navedenom dijelu prihvatiti žalbu tuženika i preinačiti prvostupanjsku presudu u točki II izreke, i dosuditi tužiteljici iznos od 4.417,33 kune a dio zahtjeva za isplatu iznosa od 128,42 kune odbiti kao neosnovan.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-382/09-2 od 14. V. 2009. godine.

OPĆENITO

Podredna primjena općih propisa obveznog prava

(čl.10. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 30/04, 137/04-pročišćeni tekst, i 68/05)

Uglavak o naknadi troškova prijevoza na posao i sa posla ne čini obavezni sadržaj pisanog ugovora o radu, pa stoga, i u slučaju kada su stranke sklopile pisani ugovor o radu kojim nisu uredile pitanje troškova prijevoza, poslodavca obvezuje i kasniji usmeni sporazum kojim je on prema radniku preuzeo obvezu isplate troškova prijevoza, a koji sporazum je i izvršavan među strankama.

„Nadalje, pobijanom točkom III izreke sud tužiteljici dosuđuje iznos od 326,00 kuna sa osnova troškova prijevoza na posao i sa posla, a to stoga što utvrđuje da su stranke usmeno ugovorile da će tuženik tužiteljici isplaćivati navedeni trošak u iznosu od 1.000,00 kuna mjesečno, a što je tuženik i činio sve do mjeseca veljače 2008. godine kada je tužiteljici dio troška u iznosu od 500,00 kuna isplatio u naturi, a ostao joj dužan isplatiti preostali iznos od 500,00 kuna.

Pobijajući navedenu odluku, tuženik u svojoj žalbi osporava tužiteljici pravo na naknadu troškova prijevoza na posao i sa posla, jer navedena obveza nije propisana zakonom, niti je utvrđena odlukom tuženika kao poslodavca, no ove žalbene tvrdnje tuženika se ne mogu prihvatiti kao pravno utemeljene.

Naime, tuženik ispušta iz vida da je radni odnos ugovorni odnos u kojem, sukladno odredbi čl.11. ZOR-a, postoji sloboda ugovaranja, što znači da poslodavac i radnik ugovorom o radu mogu ugovoriti i ona prava i one uvjete o kojima ZOR ništa ne govori. Nije sporno da su stranke sklopile ugovor o radu u pismenoj formi, i u njemu se ništa ne govori o pitanju naknade troškova prijevoza na posao i sa posla, no međutim stranke su navedeno pitanje usmeno ugovorile, i taj usmeni ugovor je i izvršavan. Sporazum o naknadi troškova prijevoza na posao i sa posla, sklopljen u usmenoj formi, obvezuje tuženika kao poslodavca temeljem odredbe čl.286. Zakona o obveznim odnosima (NN broj 35/05 i 41/08 – u daljnjem tekstu: ZOO/05) u svezi čl.10. ZOR-a, jer se ne radi o uglavku koji predstavlja obavezan sadržaj pisanog ugovora o radu u smislu odredbe čl.17. ZOR-a.

Obzirom na navedeno, pravno su neutemeljene žalbene tvrdnje da tužiteljici ne bi pripadalo pravo na naknadu troškova prijevoza na posao i sa posla, pa žalba tuženika u tom dijelu nije osnovana, i slijedom toga je prvostupanjska presuda u točki III izreke potvrđena u cijelosti temeljem odredbe čl.368.st.1. ZPP-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-382/09-2 od 14. V. 2009. godine.

V GRADANSKO PROCESNO PRAVO

PARNIČNI POSTUPAK

PARNIČNI TROŠKOVI

Naknada parničnih troškova prema uspjehu u parnici

(čl.154.st.2 Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08 i 123/08)

O zahtjevu radi prebijanja sud odlučuje izrijekom presude, pa presuda i u tom dijelu stječe svojstvo pravomoćnosti i proizvodi pravne učinke, pa je stoga i kod odlučivanja o troškovima postupka u parnici u kojoj je istaknut navedeni zahtjev, pri utvrđivanju ukupnog uspjeha stranaka u parnici potrebno uzeti u obzir i vrijednost tuženikovog zahtjeva radi prebijanja i uspjeh stranaka glede tog zahtjeva.

„Pobijanim rješenjem sud prvog stupnja odlučuje o troškovima postupka primjenom odredbe čl.155. i čl.154.st.2. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 i 84/08 – u daljnjem tekstu:ZPP).

Nadalje, sud prvog stupnja utvrđuje da je tužitelj u ovoj parnici uspio u omjeru od 78 %, iz čega onda proizlazi da uspjeh tuženika u parnici iznosi 22 %. Pri utvrđivanju uspjeha stranaka, sud prvog stupnja je pošao od ukupno tužbom utuženog iznosa od 1.635.243,00 kuna, od tužitelju ukupno dosuđenog iznosa od 779.384,09 kuna, s tim da je tužitelju kao njegov uspjeh u parnici priznao i daljnji iznos od 266.839,67 kuna, jer je za taj iznos tužba povučena nakon udovoljavanja postavljenom tužbenom zahtjevu. Također, prilikom utvrđivanja uspjeha stranaka, sud je uzeo u obzir i to da je tuženik tijekom postupka postavio i zahtjev radi prebijanja u parnici, sa kojim zahtjevom on nije uspio jer je utvrđeno da ne postoji tražbina tuženika iz tog zahtjeva, pa je sud prvog stupnja uzeo da je tužitelj, i glede navedenog zahtjeva (1.046.223,76 kuna), uspio u parnici.

Neosnovane su i žalbene tvrdnje da sud prvog stupnja nije trebao prilikom utvrđivanja uspjeha stranaka uzeti u obzir njegov zahtjev radi prebijanja.

Suprotno žalbenim tvrdnjama, kada je postavljen zahtjev radi prebijanja u parnici, parnični sud u granicama tužbenog zahtjeva meritorno odlučuje i o tražbini iz zahtjeva radi prebijanja, i to na način da izrekom, ili utvrđuje postojanje te tražbine pa ju nakon toga prebija sa tražbinom iz tužbenog zahtjeva, ili utvrđuje njeno nepostojanje. U konkretnom slučaju sud prvog stupnja, u pogledu tuženikova zahtjeva radi prebijanja, donosi presudu negativnog utvrđenja, kojom u izreci deklarira nepostojanje tuženikovog

potraživanja istaknutog radi prebijanja, i navedena presuda i u tom dijelu, jednako kao i u dijelu u kojem je odlučeno o tužbenom zahtjevu tužitelja, stječe svojstvo pravomoćnosti, pa radi naplate te tražbine tuženik više ne bi mogao s uspjehom pokretati posebnu samostalnu parnicu protiv tužitelja.

Slijedom toga, sud prvog stupnja je opravdano, prilikom utvrđivanja uspjeha stranaka, uzeo u obzir i prijeborni zahtjev.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-76/09-2 od 19. II. 2009. godine.

POSTUPAK PO REVIZIJI

Postupak pred prvostupanjskim sudom

(čl.389.st.4. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/88 i 123/08)

Prvostupanjski sud je ovlašten reviziju odbaciti kao nedopuštenu samo u zakonom određenim slučajevima (čl.389.st.4. i čl.386.st.2. ZPP-a), što znači da reviziju, koju je stranka izjavila pozivom na odredbu čl.382.st.2. ZPP-a, nije ovlašten odbaciti zbog toga što ne postoji razlog zbog kojeg je njeno podnošenje dopušteno tom odredbom, jer takvu reviziju i zbog navedenog razloga ovlašteno je odbaciti samo vijeće revizijskog suda.

„Tužitelj je podnoseći reviziju naznačio da istu podnosi, osim u smislu čl.382.st.1.t.3. ZPP-a, i po čl.382.st.2. ZPP-a.

Pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da se protiv drugostupanjskog rješenja u ovoj parnici može podnijeti samo izvanredna revizija po čl.382.st.2. ZPP-a, budući da to proizlazi iz odredbe čl.443.st.4. ZPP-a, pa se dakle, ne može podnijeti revizija po čl.382.st.1. ZPP-a.

Međutim, pogrešno je prvostupanjski sud postupio kada je pozivom na odredbu čl.389.st.1. ZPP-a odbacio reviziju tužitelja kao nedopuštenu.

Naime, prvostupanjski sud može odbaciti reviziju bez održavanja ročišta koja je nepravovremena, nepotpuna ili nedopuštena, i to sukladno čl.389.st.1. ZPP-a. Osim toga, prvostupanjski sud je još ovlašten odbaciti reviziju ako je ona izjavljena po čl.382.st.1. ZPP-a iz razloga zbog kojih nije dopuštena (čl.385. ZPP-a) ili je izjavljena iz razloga zbog kojeg je dopuštena, ali koji nije obrazložen, kako je to propisano odredbom čl.386.st.2. ZPP-a.

Revizija tužitelja podnesena je u roku propisanom zakonom, pa nije nepravovremena (čl.389.st.2. ZPP-a), u njoj je izričito naznačena odluka koja se pobija i potpisana je, pa nije nepotpuna (čl.389.st.3. ZPP-a), a podnijela ju je ovlaštena osoba i to tužitelj koji ima pravni interes za podnošenje revizije, jer je pobijanim rješenjem naloženo tužitelju da nadoknadi trošak parničnog postupka tuženiku, a tužitelj nije odustao od revizije, pa dakle, revizija nije nedopuštena sukladno čl.389.st.4. ZPP-a.

Kao što je već naprijed rečeno, kako se u parnicama radi smetanja posjeda može podnijeti revizija po st.2.čl.382. ZPP-a, a tužitelj je i naznačio da reviziju podnosi i po tom članku, to prvostupanjski sud nije bio ovlašten odbaciti reviziju tužitelja, a da to nije bio ovlašten proizlazi iz odredbi čl.389., čl.392. i čl.386. ZPP-a. Naime, ukoliko je revizija protiv drugostupanjske odluke podnesena iz čl.382.st.2. ZPP-a, nju može odbaciti samo Vrhovni sud Republike Hrvatske, ako su ispunjene pretpostavke iz čl.392. ZPP-a, a ne prvostupanjski sud.

Radi svega naprijed navedenog, valjalo je uvažiti žalbu tužitelja i ukinuti prvostupanjsko pobijano rješenje, sukladno čl.380.t.3. ZPP-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1374/09-2 od 4. XI. 2009. godine.

POSTUPAK PRED PRVOSTUPANJSKIM SUDOM

Protutužba

(čl.189.st.1. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/88 i 123/08)

Činjenice da zahtjev protutužbe nije u svezi sa zahtjevom tužbe, i da se zahtjevi protutužbe i tužbe ne mogu međusobno prebijati, ne čine podnesenu protutužbu nedopuštenom zbog čega bi ju sud mogao odbaciti, niti predstavljaju razlog za odbijanje zahtjeva iz protutužbe, već je u navedenom slučaju sud trebao sa njom postupiti kao sa samostalnom tužbom, odnosno izdvojiti ju i o njoj odlučiti u izdvojenom postupku.

„Prvostupanjski sud nije pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio zahtjev tuženice za isplatu utuženog iznosa, a da uopće nije utvrđivao odlučne činjenice o kojima ovisi osnovanost protutužbenog zahtjeva, jer je ocijenio da protutužba nije dopuštena, a to iz razloga što zahtjev protutužbe nije u vezi s tužbenim zahtjevom, niti se ti zahtjevi mogu međusobno prebiti.

Navedeni razlozi nisu razlozi za odbijanje tužbenog zahtjeva, time da ukoliko je sud ocijenio da nisu ispunjene zakonske pretpostavke iz čl. 189. st. 1. ZPP, sa protutužbom je trebao postupiti kao sa svakom drugom samostalnom tužba, jer je

protutužba po svom procesnom karakteru samostalna tužba, što znači da u takovom slučaju postupak po protutužbi treba izdvojiti i u izdvojenom postupku odlučivati o postavljenom zahtjevu.

Zbog svih naprijed navedenih razloga uvažena je žalba tuženice, ukinuta prvostupanjska presuda u dijelu u kojem je prihvaćen tužbeni zahtjev za raskid ugovora, te u tom dijelu tužba odbačena primjenom čl. 369. st. 2. ZPP, preinačena u dijelu zahtjeva za iseljenje, tako da je taj dio tužbenog zahtjeva odbijen kao neosnovan primjenom čl. 373. toč. 3. ZPP, dok je u odbijajućem dijelu prvostupanjska presuda ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku prvostupanjski sud će sukladno uputama iz ovog rješenja utvrditi odlučne činjenice o kojima ovisi osnovanost zahtjeva tuženice, te donijeti novu odluku o osnovanosti tog zahtjeva, kao i novu odluku o troškovima postupka.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-2301/08-2 od 26. III. 2009. godine.

GLAVNA RASPRAVA

Tijek glavne rasprave

(čl.297.st.3., st.4. i st.5. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/88 i 123/08)

Izjave tužitelja i tuženika na raspravi da ostaju kod tužbe, odnosno kod odgovora na tužbu, i neobrazloženi prijedlog tužitelja za izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka, ne smatra se raspravljanjem o glavnoj stvari već o procesnim pitanjima.

„Raspravljanje o glavnoj stvari se prema odredbi iz čl. 297. st. 3., 4. i 5. ZPP-a sastoji od toga da stranke obrazlažu svoje prijedloge, da se izvode dokazi i raspravlja o rezultatima njihova izvođenja, te da stranke iznose svoja pravna shvaćanja, stavljaju prigovore i prijedloge koji su dopušteni prije tuženikovog upuštanja u raspravljanje.

Prema odredbama iz čl. 186. st. 1. te čl. 299. st. 1. ZPP-a tužitelj je dužan već u tužbi predložiti dokaze potrebne za utvrđivanje iznijetih činjenica, a ako to čini kasnije, dužan je protivnoj stranci naknaditi troškove koji time budu izazvani (čl. 299. st. 2. ZPP-a), a kada predlaže saslušanje svjedoka stranka još mora prije toga naznačiti o čemu on treba svjedočiti (čl. 241. ZPP-a).

Očitovanje stranaka o tome da ostaju kod tužbe i odgovora na tužbu je procesno pitanje, a nije raspravljanje o glavnoj stvari kao što to nije ni neobrazloženi prijedlog

tužiteljice za saslušanje svjedoka jer je taj prijedlog prema navedenome morao biti iznesen već u tužbi, a morao je biti i obrazložen.

Prvostupanjski sud je dakle pravilno ocijenio da se na ročištu održanom 25. 11. 2008. godine (list 13-14) raspravljalo samo o procesnim pitanjima i neosnovana je žalbena tvrdnja da je tada bilo raspravljano o glavnoj stvari.

Prema odredbi iz čl. 164. st. 3. ZPP-a zahtjev za naknadu troškova stranka je dužna staviti najkasnije do završetka raspravljanja, što je tužiteljica učinila u predanom Troškovniku od 23. 02. 2008. godine (list 21) u kojemu nije zatražena naknada za pristup na ročište za objavu presude, zbog čega ovaj zahtjev postavljen pri objavi presude 27. 02. 2009. godine (list 23) prvostupanjski sud pravilno nije uzeo u obzir.

Zbog svega navedenoga, a primjenom odredbe iz čl. 380. toč. 2. u vezi s čl. 167. st. 1. ZPP-a riješeno je kao u izreci ovog rješenja.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1006/09-2 od 31. VIII. 2009. godine.

PARNIČNI TROŠKOVI

Ostala pravila o naknadi parničnih troškova

(čl.157. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/88 i 123/08)

Za ocjenu da li je tužena dala ili nije dala povoda za tužbu, a od čega ovisi i odluka o troškovima postupka u slučaju priznanja tužbenog zahtjeva, nije relevantno da li se je tužiteljica, prije podnošenja tužbe za utvrđenje ništavosti ugovora i uspostavu zemljišnoknjižnog stanja kakvo je bilo prije sklapanja ništavog ugovora, obratila tuženoj za pokušaj mirnog rješenja spora, već je odlučno da li je tužena nekim svojim postupcima, nekim činjenjem ili propuštanjem, sudjelovala u nastanku nekog pravnog stanja zbog kojeg je tužitelj i zatražio sudsku zaštitu podnošenjem tužbe.

„Sud prvog stupnja pobijanom odlukom obvezuje tužitelja da naknadi parnični trošak tuženoj, i to pozivom na odredbu čl.157. ZPP-a. To stoga što utvrđuje da je tužena priznala tužbeni zahtjev prije upuštanja u raspravljanje o predmetu spora, i stoga što po ocjeni suda tužena nije dala povoda za tužbu, jer u vrijeme sklapanja ugovora o darovanju rješenje o oduzimanju poslovne sposobnosti tužitelju još nije bilo pravomoćno, i jer se tužitelj prije podnošenja tužbe nije obratio tuženoj radi sporazumnog raskida ugovora o darovanju.

Osnovano tužitelj u svojoj žalbi ukazuje na postojanje žalbenog razloga pogrešne primjene materijalnog prava, jer je sud prvog stupnja prilikom donošenja navedene odluke pogrešno primijenio odredbu čl.157. ZPP-a.

Naime, odredbom čl.157. ZPP-a je propisano da će tužitelj naknaditi tuženiku parnični trošak ako tuženik nije dao povoda za tužbu, i ako je u odgovoru na tužbu, odnosno na pripremnom ročištu, a ako se ne održava pripremno ročište – onda na glavnoj raspravi, prije nego što se upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, priznao tužbeni zahtjev.

Nije sporno da je tuženik priznao tužbeni zahtjev u odgovoru na tužbu. Međutim, pogrešan je zaključak suda prvog stupnja da je u konkretnom slučaju bila ispunjena i druga pretpostavka za primjenu navedene zakonske odredbe, odnosno da tuženik nije dao povoda za podnošenje tužbe.

Naime, tužitelj je u predmetnoj parnici podnio tužbu radi utvrđenja ništavosti ugovora o darovanju, odnosno radi poništenja navedenog ugovora, i radi brisanja prava vlasništva darovanih nekretnina sa imena tužene i ponovnog upisa prava vlasništva na ime tužitelja.

U okolnostima pod kojima je došlo do sklapanja spornog ugovora o darovanju, temeljem kojeg se je tužena na darovanim joj nekretninama i upisala kao vlasnik u zemljišnoj knjizi, nije postojala obveza prethodnog obraćanja tužitelja tuženoj za izvan sudsko rješenje nastalog spora, jer je tužena zasigurno kao majka tužitelja, obzirom na prirodu bolesti svoga sina, morala znati za mane njegove volje, pa je stoga i ona, ukoliko je to stvarno i željela, mogla inicirati mirno razrješenje situacije nastale provedbom sklopljenog ugovora o darovanju.

Dakle, obzirom da je tužena svojom slobodnom voljom pristala na sklapanje ugovora o darovanju sa svojim bolesnim sinom, kojem još u tom momentu nije bila oduzeta poslovna sposobnost ali koji zbog svoje psihičke bolesti nije bio sposoban za donošenje odluka u raspolaganju svojom imovinom, i da je ona to zasigurno znala odnosno morala znati jer se je radilo o njoj bliskoj osobi, to je onda pogrešan zaključak suda da tužena svojim postupcima nije dala povoda za podnošenje predmetne tužbe, a onda je pogrešan i zaključak o ispunjenju propisanih pretpostavki za primjenu odredbe čl.157. ZPP-a.

Zbog navedenog valjalo je, temeljem odredbe čl.380.t.3. ZPP-a, uvažiti žalbu tužitelja, i preinačiti pobijano rješenje kao u izreci.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-620/09-2 od 4. VI. 2009. godine.

ODLUKE DRUGOSTUPANJSKOG SUDA O ŽALBI

Preinačenje prvostupanjske presude

(čl.373.a Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/88 i 123/08)

To što u izreci nije navedena visina novčane tražbine radi čijeg osiguranja je određena privremena mjera, pobijano rješenje čini nerazumljivim, čime je ostvarena bitna povreda postupka iz čl.354.st.2.t.11. ZPP-a, no to nije razlog za ukidanje pobijanog rješenja već za njegovu preinaku, jer je iz isprava spisa predmeta, odnosno iz pravilno sačinjenog prijedloga za osiguranje, u kojem je navedena i tražbina osiguranja i njena visina, moguće utvrditi sve činjenice važne za donošenje pravilne i zakonite odluke.

„Nije sporno da je tužiteljica bila zaposlena kod tuženika te da joj je izvanredno otkazan ugovor o radu 20. studenog 1998. godine, ali je pravomoćnom sudskom odlukom, a koja je postala pravomoćna tek 9. srpnja 2008. godine poništena odluka tuženika o izvanrednom otkazu ugovora o radu, te je tuženiku naloženo da tužiteljicu vrati u radni odnos na poslove izrade odjevnih predmeta. Tužiteljica svojom tužbom upravo i zahtijeva naknadu zarade koju je izgubila u tom periodu i to u iznosu od 110.000,00 kn pa upravo radi osiguranja te svoje novčane tražbine je i podnijela prijedlog za izdavanje ove privremene mjere.

Prvostupanjski sud je propustio u svom rješenju navesti visinu novčane tražbine tužiteljice, a radi čijeg osiguranja je i odredio izdavanje privremene mjere, a kako je prijedlog tužiteljice kao predlagateljice osiguranja određen i pravilno sačinjen u skladu sa čl. 293. Ovršnog zakona („Narodne novine“, br: 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08 – dalje: OZ), te kako tužiteljica upravo svojom tužbom i potražuje naknadu u iznosu od 110.000,00 kn, to je ovaj sud povodom žalbe tuženika, kao protivnika osiguranja, preinačio prvostupanjsko pobijano rješenje tako da je točno precizirao novčanu tražbinu za čije je osiguranje privremena mjera i određena, a sukladno čl. 380. toč. 3. u svezi sa čl. 373a. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08 i 123/08 – dalje: ZPP) i u svezi sa čl. 19. st. 1. OZ-a.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1860/09-2 od 7. XII. 2009. godine.

OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA

OVRŠNA ISPRAVA

Podobnost ovršne isprave za ovrhu

(čl.26.st.1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Rješenje o ovrsi, koje je doneseno na temelju ovršne isprave, je sudska odluka, ali nije ovršna isprava podobna za određivanje ovrhe u drugom ovršnom predmetu, jer ne sadrži kondemnaciju kojom bi ovršeniku bilo naloženo neko davanje ili činjenje, odnosno neko trpljenje ili propuštanje.

“Ispitujući rješenje o ovrsi suda prvog stupnja u granicama razloga navedenih u žalbi, a pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava u smislu odredaba st. 2. čl. 365. Zakona o parničnom postupku (Nar.nov. broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 i 84/08 – u daljnjem tekstu ZPP) u vezi čl. 19. Ovršnog zakona (Nar.nov. broj 57/96, 29/99, 52/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08 – u daljnjem tekstu OZ-a), ovaj sud drugog stupnja nalazi da je sud prvog stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo i to odredbu st. 1. čl. 26. OZ-a kada je prihvatio prijedlog ovrhovoditelja da odredi ovrhu na temelju rješenja o ovrsi Općinskog suda u Ivanić Gradu broj Ovr-675/03 od 20. lipnja 2003. godine, jer to rješenje nije podobno za ovrhu.

Prema odredbama čl. 21. toč. 1. OZ-a ovršna isprava je i sudska odluka, a sudska odluka je i rješenje o ovrsi, ali samo rješenje o ovrsi koje sadrži kondemnaciju, odnosno ako je tim rješenjem ovršeniku naloženo da namiri tražbinu, kao što je to rješenje o ovrsi doneseno na temelju vjerodostojne isprave (st. 4. čl. 54. OZ-a).

Kako prema tome rješenje o ovrsi na temelju kojega je određena ovrha nije ovršna isprava za određenu ovrhu, valjalo je temeljem odredbi čl. 380. toč. 3. ZPP u vezi s čl. 46. st. 1. toč. 1. OZ-a, žalbu ovršenice uvažiti, preinačiti pobijano rješenje o ovrsi i odbiti prijedlog za ovrhu.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-2239/08-2 od 30. I. 2009. godine.

ODREĐENA POSTUPOVNA PITANJA

Primjena odredaba drugih zakona

(čl.19.st.1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Odredbe Zakona o parničnom postupka o računanju rokova primjenjuju se i u ovršnom postupku, dakle i kod predlaganja nastavka prethodno odgođene ovrhe na prijedlog ovrhovoditelja, pa ukoliko zadnji dan vremena na koje je ovrha bila odgođena pada u neradni dan suda, ovrhovoditelj je tada ovlašten predložiti

nastavak ovrhe još i prvog idućeg radnog dana, i takav prijedlog ima se smatrati pravovremeno podnesenim.

„Rješenjem prvostupanjskog suda odbačen je prijedlog ovrhovoditelja od 1. rujna 2008. godine za nastavak ovrhe, a ovršni postupak je obustavljen.

Protiv tog rješenja žali se ovrhovoditelj smatrajući ga nezakonitim i predlaže da drugostupanjski sud ukine pobijano rješenje i predmet vrati na ponovni postupak.

Osnovano u žalbi navodi ovrhovoditelj da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbe Ovršnog zakon kada je odbacio prijedlog za nastavak ovrhe kao nepravovremen, a slijedom toga i obustavio ovrhu u ovom predmetu.

To stoga što je ovrha po prijedlogu ovrhovoditelja bila odgođena do 31. kolovoza 2008. godine, a koji dan je bila nedjelja.

Sukladno čl.64.b st.4. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08 – u daljnjem tekstu: OZ) ovrha odgođena na prijedlog ovrhovoditelja nastavlja se pod uvjetom da ovrhovoditelj prije isteka roka na koji je ovrha odgođena predloži nastavak ovrhe. Prijedlog za nastavak odgođene ovrhe ovrhovoditelj je mogao staviti dakle prije isteka roka na koji je ona odgođena, a to znači još i 31. kolovoza 2008. godine, a koji dan je bila nedjelja.

Obzirom da OZ ne sadrži odredbe o računanju rokova, temeljem čl.19.st.1. OZ-a, pri računanju rokova valja primijeniti odredbe Zakona o parničnom postupku, koji u čl.112.st.4. propisuje da ako posljednji dan roka pada u državni blagdan ili u nedjelju ili u koji drugi dan kada sud ne radi, rok istječe protekom prvog idućeg radnog dana. Primjenom citirane zakonske odredbe rok za podnošenje prijedloga za nastavak postupka istjecao je protekom prvog radnog dana nakon 31. kolovoza 2008. godine, dakle isticao je 1. rujna 2008. godine, a kako je ovrhovoditelj toga dana podnio prijedlog za nastavak ovrhe, isti je podnesen pravovremeno.

Zbog navedenih razloga uvažena je žalba ovrhovoditelja, ukinuto pobijano rješenje i predmet vraćen na ponovni postupak, time da će sud ponovno ocijeniti pravovremenost prijedloga za nastavak ovrhe.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1962/08-2 od 6. II. 2009. godine.

PRIJEDLOG ZA OVRHU

Sadržaj prijedloga

(čl.35.st.1. i st.3. Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Ne može se smatrati da prijedlog za ovrhu ne sadrži sve što je potrebno da bi se ovrha mogla provesti, i to samo zbog toga što se ovrhovoditelj, pri predlaganju ovrhe na plaći ovršenika, u prijedlogu za ovrhu nije koristio zakonskom formulacijom o ograničenju ovrhe iz čl.149. Ovršnog zakona navođenjem onog dijela plaće koji je od ovrhe izuzet, već je prijedlog sačinio navođenjem onog dijela plaće koji nije izuzet, i na kojem je ovrhu moguće provesti.

„Osnovano ovrhovoditelj u žalbi navodi da prvostupanjski sud nije pravilno primijenio odredbe ovršnog zakona kada je odbacio prijedlog za ovrhu.

Naime, prvostupanjski sud utvrđuje da prijedlog za ovrhu nije sastavljen sukladno čl.35. st.1. Ovršnog zakona (NN RH br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08 – u daljnjem tekstu OZ) zbog čega je primjenom čl.35. st.3. OZ-a odbacio prijedlog za ovrhu.

Pogrešno je utvrđenje prvostupanjski suda da prijedlog za ovrhu nema sadržaj propisan čl.35. st.1. OZ-a, jer nije sastavljen sukladno čl.15. st.1. i 2. Zakona o izmjenama i dopunama ovršnog zakona („Nar. nov.“br. 67/08.), a kojim je izmijenjen i dopunjen čl.149. OZ-a. To iz razloga što čl.15. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, a kojim je izmijenjene čl.149. Ovršnog zakona nije zakonska odredba koja propisuje podatke potrebne za provedbu ovrhe koje prijedlog za ovrhu mora sadržavati već ograničenje ovrhe ako se ovrha provodi na plaći ovršenika, dakle, iznos koji je izuzet od ovrhe.

Stoga, ako je ovrha predložena na plaći ovršenika u prijedlogu za ovrhu ne mora biti naveden iznos plaće koji je izuzet od ovrhe već je ovrhovoditelj ovlašten zahtijevati ovrhu na dijelu plaće koji nije izuzet od ovrhe, a sukladno zakonskoj odredbi koja propisuje ograničenje ovrhe.

Isto tako ovrhovoditelj je ovlašten zahtijevati i ovrhu u manjem iznosu od zakonom propisanog ograničenja, dakle, ovrhovoditelj je ovlašten zahtijevati ovrhu na plaći koju ovršenik prima do iznosa koji nije izuzet od ovrhe neovisno o tome da li ovršenik prima plaću u iznosu prosječne neto-plaće u Republici Hrvatskoj ili plaću koja je manja od prosječne neto-plaće u Republici Hrvatskoj.

Zbog navedenog uvažena je žalba ovrhovoditelja, ukinuto rješenje prvostupanjskog suda i predmet vraćen na ponovni postupak.

U ponovnom postupku prvostupanjski sud će ponovno ocijeniti da li je prijedlog za ovrhu sastavljen sukladno čl.35. st.1. OZ-a, te donijeti odluku o prijedlogu.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-2126/08-2 od 20. I. 2009. godine.

OVHRHA NA TRAZBINI PO RACUNU KOD PRAVNE OSOBE KOJA OBAVLJA POSLOVE PLATNOG PROMETA

Zapljena računa na temelju zadužnice

(čl.183.st.1. i st.3. Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Na temelju zadužnice ovrhovoditelj nije ovlašten od ovršnog suda tražiti donošenje rješenja o ovrsi i određivanje ovrhe na tražbini ovršenika po računu koji ima kod određene banke, jer glede navedenog sredstva ovrhe, već sama zadužnica predstavlja rješenje o ovrsi i proizvodi sve pravne učinke tog rješenja, pa je na temelju iste ovrhovoditelj u mogućnosti izvan sudski, neposrednim obraćanjem banci, zatražiti naplatu svoje ovršne tražbine.

„Ovrhovoditelj je podnio prijedlog za ovrhu na temelju zadužnice ovjerene kod javnog bilježnika pljenidbom novčanih sredstava koje ovršenik ima na tekućem računu kod „Erste&Steiermarkische Bank d.d. Rijeka, a radi namirenja tražbine u iznosu od 80.267,34 kune zajedno sa kamatama.

Ovršenik je kao jamac – platac ispravom, koja nosi naziv „zadužnica“ od 23. 4. 2001. godine, a čiji je potpis ovjeren po javnim bilježnicima I.H. i L.Š.-S. dana 24. travnja 2001. godine, dao suglasnost da se radi naplate tražbine ovrhovoditelja prema dužniku D.D. u iznosu od 20.000,00 DM u kunsjoj protuvrijednosti, uvećano za ugovorene redovne i zatezne kamate, naknade i troškove, zaplijene svi računi s njegovih kunskih i deviznih računa kod svih pravnih osoba koje obavljaju poslove platnog prometa, te da se novac s tih računa isplati izravno vjerovniku.

Ovrhovoditelj upravo na temelju te zadužnice i predlaže ovrhu u ovom predmetu i to upravo na novčanim sredstvima, koje ovršenik ima na računu kod „Erste&Steiermarkische Bank“ d.d. Rijeka.

Međutim, ova isprava koju je potpisao ovršenik, a koja isprava jest zadužnica, ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi, kojim se zapljenjuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja radi naplate u smislu čl.183.st.1. i st.2. Ovršnog zakona.

Tu ispravu ovrhovoditelj dostavlja banci s učincima dostave pravomoćnog sudskog rješenja o ovrsi neposredno prijamnom uredu banke, preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom ili preko javnog bilježnika, sukladno čl.183.st.3. OZ-a.

Prema tome, ovrhovoditelj nije mogao na temelju ove zadužnice podnijeti sudu prijedlog za ovrhu pljenidbom računa ovršenika, već je trebao direktno ovu zadužnicu dostaviti banci, sukladno čl.183.st.3. OZ-a.

Zadužnica ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika ili jamca platca na drugim predmetima ovrhe, kako je to propisano čl.183.st.7. OZ-a. Prema tome, da je ovrhovoditelj na temelju zadužnice zahtijevao ovrhu protiv ovršenika na pokretninama ili nekretninama, dakle, na drugim predmetima ovrhe, a ne na računu koji ovršenik ima kod banaka, onda bi se takova ovrha mogla sudski provoditi, jer bi u tom slučaju zadužnica imala svojstvo ovršene isprave.

Radi toga, valjalo je uvažiti žalbu ovršenika, te preinačiti prvostupanjsko rješenje o ovrsi i odbiti prijedlog ovrhovoditelja za ovrhu, sukladno čl.380.t.3. Zakona o parničnom postupku, u svezi čl.19.st.1. OZ-a, radi čega je riješeno kao u izreci.“

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-1248/09-2 od 4. XI. 2009. godine.

OVPHA NA NOVČANOJ TRAZBINI OVRŠENIKA

Izuzimanje od ovrhe

(čl.148. Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Unatoč tome što su ovrhom, koja je određena na novčanim sredstvima ovršenika na računu banke, zahvaćena i sredstva (dječji doplatak) koja su izuzeta od ovrhe (čl.148. Ovršnog zakona), nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi, ne postoji mogućnost da ovršni sud po prijedlogu ovršenika posebnim rješenjem odredi njihovo izuzimanje od ovrhe, osim ako se radi o situaciji iz čl.67.st.3. i st.4. OZ-a, kada je ovršni sud ovlašten obustaviti ovrhu na predmetu koji je izuzet od ovrhe.

„Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizlazi da ga sud prvog stupnja donosi po prijedlogu ovršenice M.Š., i pozivom na odredbu čl.148.t.5. Ovršnog zakona.

Osnovano ovrhovoditelj u žalbi ističe da pobijano rješenje nije na zakonu osnovano, a to iz slijedećih razloga.

Iz predmetnog spisa izvjesno proizlazi da je u ovom predmetu ovrha određena rješenjem o ovrsi broj Ovr-2854/07-19 od 23. siječnja 2008. godine. Tim rješenjem ovrha je, između ostalog, određena i na kunskoj štednoj knjižici ovršenice M.Š. broj 1205311669 kod HPB d.d. .

Navedeno rješenje je ovršenica primila 31. siječnja 2008. godine, i protiv istog nije izjavljivala žalbu u zakonom propisanom roku, pa je isto rješenje o ovrsi postalo pravomoćno sa danom 13. veljače 2008. godine.

Ovršenica je dana 19. veljače 2009. godine protiv rješenja o ovrsi od 23. siječnja 2008. godine izjavila žalbu, u kojoj ukazuje da je sud ovrhu odredio na kunskoj štednoj knjižici broj 1205311669 kod HPB d.d., a preko koje ona prima dječji doplati, koji je izuzet od ovrhe odredbom čl.148. Ovršnog zakona, a na što ovršni sud pazi po službenoj dužnosti, pa stoga predlaže da sud obustavi ovrhu na navedenoj štednoj knjižici.

Odredbom čl.148. Ovršnog zakona (NN broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08 – u daljnjem tekstu: OZ), doista je propisano da je od ovrhe izuzet dječji doplati, no međutim, neutemeljene su tvrdnje ovršenice da bi o tome ovršni sud morao voditi računa po službenoj dužnosti prilikom određivanja ovrhe, jer to ne proizlazi ni iz jedne odredbe ovršnog zakona. Naime, određivanje ovrhe na predmetu koji je izuzet od ovrhe, predstavlja žalbeni razlog iz odredbe čl.46.st.1.t.6. OZ-a, pa se o tome odlučuje povodom žalbe ovršenika protiv rješenja o ovrsi, no međutim, ovršenica u ovom predmetu nije izjavljivala žalbu protiv rješenja o ovrsi u smislu navedene zakonske odredbe.

Nadalje, zbog žalbenog razloga iz odredbe čl.46.st.1.t.6. OZ-a nije moguće izjaviti žalbu ni po proteku roka, tj. zbog navedenog žalbenog razloga nije moguće izjavljivanje žalbe u smislu odredbe čl.49. OZ-a, jer je ista dopuštena samo zbog žalbenih razloga iz odredbe čl.46.st.1.t.7 i t.9. do 11. OZ-a.

Prema tome, obzirom na navedeno sud prvog stupnja nije mogao donijeti pobijano rješenje postupajući po žalbi ovršenice, koja je podnijeta više od godinu dana nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi.

Nadalje, odredbom čl.67.st.3. OZ-a predviđena je mogućnost obustavljanja ovrhe po isteku roka za žalbu protiv rješenja o ovrsi, ali samo ukoliko sud utvrdi da su ovrhom zahvaćeni predmeti koji nisu određeni u rješenju o ovrsi, a izuzeti su od ovrhe ili je na njima ovrha ograničena, i ukoliko ovršenik takav prijedlog podnese sudu u roku od 8 dana od saznanja za navedene okolnosti. Međutim, da bi sud u smislu navedene odredbe mogao donijeti odluku o obustavi ovrhe, a ne o izuzimanju od ovrhe kako to čini sud prvog stupnja, potrebno je utvrditi postojanje pretpostavki propisanih tom odredbom, odnosno da li se radi o slučaju zahvaćanja ovrhom predmeta koji nije naveden u rješenju o ovrsi, i da li je ovršenik podnio prijedlog u zakonom propisanom roku, a što sud prvog stupnja u ovom predmetu nije ni utvrđivao.

Slijedom svega navedenog valjalo je, temeljem odredbe čl.380.t.3. ZPP-a, uvažiti žalbu ovrhovoditelja i ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-318/09-2 od 19. III. 2009. godine.

POKRETANJE POSTUPKA

Prijedlog druge osobe ili tijela

(čl.3.st.1. i st.2. Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Radi prisilnog ostvarenja novčane tražbine s osnova poreznog duga, pljenidbom i prodajom ovršenikovih nekretnina, postupak ovrhe kao ovrhovoditelj, nije legitimirana pokrenuti Republika Hrvatska čije tijelo je donijelo ovršnu ispravu (porezno rješenje), kojom je ovršeniku naloženo plaćanje poreznog duga, već je za pokretanje tog postupka ovrhe, temeljem specijalnog propisa iz Općeg poreznog zakona (čl.156. – NN 147/08), legitimirano porezno tijelo, odnosno Porezna uprava Ministarstva financija Republike Hrvatske.

„Osnovano žalitelj tvrdi da ovrhovoditelj Republika Hrvatska, Ministarstvo financija, zastupano po Općinskog državnog odvjetništvu u Bjelovaru nema aktivne legitimacije za podnošenje prijedloga za ovrhu na nekretninama radi naplate novčane tražbine.

Naime, u konkretnom slučaju radi se o tražbinama koje se odnose na porezni dug, a traži se provođenje ovrhe na nekretninama.

Prema odredbi čl.156. Općeg poreznog zakona („Narodne novine“ br.147/08) prijedlog za ovrhu na nekretninama podnosi porezno tijelo nadležnom sudu, dok je prema odredbi čl.126.st.1. Općeg poreznog zakona ovrhovoditelj porezno tijelo koje provodi ovrhu.

Zbog toga je trebalo uvažiti žalbu ovršenika i preinačiti prvostupanjsko rješenje o ovrsi, ukinuti izdano rješenje o ovrsi i odbiti prijedlog za ovrhu nad nekretninama radi naplate poreznog duga kao neosnovan uslijed nedostatka aktivne legitimacije Republike Hrvatske kao ovrhovoditelja.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1323/09-2 od 23. XII. 2009. godine.

PRIVREMENE MJERE RADI OSIGURANJA NOVČANE TRAZIBINE

Pretpostavke za određivanje privremene mjere

(čl.296.st.2. Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 67/08)

Kada je radi osiguranja novčane tražbine određena privremena mjera samo zabranom otuđenja i opterećenja pokretnine (teretnog motornog vozila), a bez njenog oduzimanja iz posjeda protivnika osiguranja, može se uzeti da uslijed takve privremene mjere protivnik osiguranja ne trpi nikakvu štetu, ili je ista neznatno mala, jer je protivnik osiguranja i nadalje u mogućnosti koristiti pokretninu u obavljanju svoje djelatnosti i u ostvarivanju prihoda, pa u tom slučaju predlagatelj osiguranja nije dužan dokazivati postojanje opasnosti da će bez određivanja osiguranja pretrpjeti nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu.

„Odredbom čl. 296. st. 1. OZ-a propisano je da se privremena mjera radi osiguranja novčane tražbine može odrediti ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje tražbine i opasnost da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti, ili na drugi način njome raspolagati.

Suprotno žalbenim navodima, a po ocjeni ovoga suda, prvostupanjski sud je pravilno zaključio da je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine čije osiguranje traži i to činjeničnim navodima u tužbi i tijekom postupka, predloženim dokazima, priloženim Uputstvom tuženika za rad vozačima tuženika i pravilima za čuvanje i parkiranje kamiona pa i time što iz očitovanja tuženika, sadržanog u odgovoru na tužbu, proizlazi da svakako postoji dugovanje tuženika prema tužitelju kao svom radniku na ime neisplaćenih dnevnica za mjesec lipanj, srpanj i kolovoz 2009. godine, a koju neisplatu tuženik opravdava blokadom računa.

Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio i da je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnim postojanje i druge pretpostavke propisane čl. 296. st. 1. OZ-a, budući da iz priloženog oglasa objavljenog na internetskim stranicama tuženika proizlazi da je tuženik ponudio na prodaju dio svog voznog parka.

Iz podataka policijske postaje priloženih u spisu na listu 21-23 ne proizlazi da tuženik kao protivnik osiguranja nije prodao niti jedno svoje vozilo, kako to sada u žalbi ističe, već iz tog dopisa samo proizlaze podaci o tome kojih je vozila protivnik osiguranja vlasnik.

Odredbom čl. 296. st. 2. OZ-a propisano je da predlagatelj osiguranja ne mora dokazivati opasnost iz stavka 1. citiranog članka ako učini vjerojatnim da bi predloženom mjerom protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu.

Tuženik, kao protivnik osiguranja, u žalbi navodi da bi donošenjem ove privremene mjere pretrpio nenadoknadivu štetu, jer bi to dodatno otežalo financijsku likvidnost u svjetlu sveopće recesije u Republici Hrvatskoj i šire. No ako tuženik doista ne namjerava otuđiti predmetno teretno vozilo, a budući da mu isto ostaje u posjedu i može ga i dalje koristiti, to je nejasno kakvu bi to, određivanjem ove privremene mjere

tuženik pretrpio štetu, odnosno kako bi mu to utjecalo na njegovu financijsku likvidnost. Po ocjeni ovoga suda, obzirom da izdanom privremenom mjerom nije određeno oduzimanje vozila i povjeravanje na čuvanje predlagatelju osiguranja ili trećoj osobi, što znači da je protivnik osiguranja u mogućnosti i nadalje koristiti svoje teretno vozilo za obavljanje svoje djelatnosti, određivanjem ove privremene mjere protivnik osiguranja neće trpjeti nikakvu štetu.

Slijedom svega naprijed navedenog, a kako ne postoje žalbeni razlozi, niti oni na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je žalbu protivnika osiguranja odbiti kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsko pobijano rješenje sukladno čl. 380. toč. 2. ZPP-a u svezi sa čl. 19. st. 1. OZ-a, radi čega je riješeno kao u izreci.“

Županijski sud u Bjelovaru, GŽ-1909/09-2 od 7. XII. 2009. godine.